

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
W 2011 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP
IN 2011**

Zespół redakcyjny:
Editorial board:

Przewodniczący
President

Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Redaktor główny
Editor-in-chief

Danuta Komarowska

Członkowie
Members

Beata Bal-Domańska, Sławomir Banaszak,
Stanisław Kamiński, Waław Mazur,
Gabriela Okoń, Anna Staniów, Elżbieta Stańczyk,
Halina Urbanek, Halina Woźniak,
Marta Woźniakiewicz, Małgorzata Wysoczańska

Sekretarz
Secretary

Agnieszka Ilczuk

Publikację opracował zespół
Dolnośląskiego Ośrodka Badań
Regionalnych w składzie:
*Publication prepared by team
Dolnośląskie Centre for
Regional Surveys:*

Agata Girul
Halina Urbanek

Skład komputerowy i grafika
Type setting and graphic

Leszek Łukaszewicz

Projekt okładki
Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Druk
Printing

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie
Statistical Publishing Establishment in Warsaw

ISSN 2084-7556

Publikacja dostępna w Internecie
Publication available at website

<http://www.stat.gov.pl/> wroc

Szanowni Państwo,

Przekazuję Państwu pierwsze wydanie publikacji „*Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego w 2011 r.*”

Opracowanie zawiera szereg informacji charakteryzujących procesy zachodzące na terenie województwa dolnośląskiego, m.in. z zakresu: demografii, wyników finansowych, nakładów inwestycyjnych, tendencji obserwowanych na rynku pracy, jak również w obszarze wynagrodzeń, przemysłu, budownictwa, rolnictwa, rynku wewnętrznego, z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Publikacja zawiera liczbowe podsumowanie osiągnięć gospodarczych i przeobrażeń społecznych odnotowanych w 2011 r.

Wszystkie prezentowane kategorie przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju, w okresach kwartalnych i narastających. Pozwala to zaprezentować portret województwa dolnośląskiego uwzględniający tendencje rozwojowe.

Opracowanie składa się z części analitycznej, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów oraz części tabelarycznej, w której zamieszczono podstawowe dane statystyczne.

Wybrane informacje zaprezentowano w przekrojach według sektorów i form własności, sekcji i wybranych działów w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 oraz podregionów i powiatów.

Publikacja została opracowana przez pracowników Dolnośląskiego Ośrodka Badań Regionalnych, powołanego w 2010 r. przez Prezesa GUS. Ośrodek stanowi centrum wiedzy informacyjnej, analitycznej i metodycznej w regionie oraz zapewnia profesjonalną i rzetelną informację statystyczną dostosowaną do potrzeb odbiorców.

Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie okaże się przydatne i stanie się źródłem wiedzy o sytuacji społeczno-gospodarczej i warunkach życia w naszym regionie.

Dyrektor Urzędu Statystycznego
we Wrocławiu

dr Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

Dear Readers,

I am pleased to present the first edition of publication “Report on socio-economic situation of dolnośląskie voivodship in 2011”.

The publication consists a number of information characterising the processes taking place in dolnośląskie voivodship, i.a. demographic processes, financial results, investment outlays, tendencies observed on labour market as well as in the area of inflation phenomena, wages and salaries, industry, construction, agriculture, internal market, including some crucial phenomena concerning the socio-economic development of the region.

The publication contains a numerical summary of economic achievements and social changes noted in 2011.

All presented categories have been presented in a dynamic perspective as well as in relation to average sizes for the country in quarterly and growing periods. This allows to present a portrait of dolnośląskie voivodship taking into consideration the developmental tendencies.

The publication consists of analytical part, which has been enriched with graphical presentation in the form of a set of maps and graphs as well as tabular part in which some basic statistical data were placed.

Selected information was presented in cross sections by sectors and forms of ownership, sections and selected divisions in the system of Polish Classification of Activities 2007 as well as subregions and powiats.

The publication has been drawn up by the workers of Dolnośląskie Center for Regional Surveys, appointed in 2010 by the President of Central Statistical Office. The center is a source of information, analytical and methodical knowledge in the region as well as provides professional and reliable statistical information adjusted to the needs of the public.

I hope that the following publication will be very useful and become a source of knowledge on the socio-economic situation as well as the living conditions of this region.

*Director of the Statistical Office
in Wrocław*

Ph.D. Małgorzata Wojtkowiak-Jakacka

SPIS TREŚCI

		Nr No.	Str. Page
Przedmowa	<i>Preface</i>	x	3
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	11
PODSTAWOWE TENDENCJE	<i>BASIC TRENDS</i>	x	16
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	x	22
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZO- STAŁYCH WOJEWÓDZTW	<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	x	23
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA	<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i> ...	x	26
LUDNOŚĆ	<i>POPULATION</i>	x	27
RYNEK PRACY	<i>LABOUR MARKET</i>	x	32
WYNAGRODZENIA	<i>WAGES AND SALARIES</i>	x	45
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE	<i>SOCIAL BENEFITS</i>	x	48
CENY	<i>PRICES</i>	x	51
ROLNICTWO	<i>AGRICULTURE</i>	x	56
PRZEMYSŁ	<i>INDUSTRY</i>	x	65
BUDOWNICTWO	<i>CONSTRUCTION</i>	x	69
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE	<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	x	72
RYNEK WEWNĘTRZNY	<i>INTERNAL MARKET</i>	x	76
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW	<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES</i>	x	78
NAKLĄDY INWESTYCYJNE	<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	x	81
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	<i>PUBLIC SAFETY</i>	x	84
METEOROLOGIA	<i>METEOROLOGY</i>	x	87

SPIS TABLIC

Wybrane wskaźniki ogólnopolskie i wojewódzkie w 2011 r.	<i>Selected indicators for voivodship and Poland in 2011</i>	1	22
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności	<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	2	28
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	3	32
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship</i>	4	33

CONTENTS

		Nr No.	Str. Page
<i>Preface</i>	x	3
<i>General notes</i>	x	11
<i>BASIC TRENDS</i>	x	16
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY</i>	x	22
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	x	23
<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	x	26
<i>POPULATION</i>	x	27
<i>LABOUR MARKET</i>	x	32
<i>WAGES AND SALARIES</i>	x	45
<i>SOCIAL BENEFITS</i>	x	48
<i>PRICES</i>	x	51
<i>AGRICULTURE</i>	x	56
<i>INDUSTRY</i>	x	65
<i>CONSTRUCTION</i>	x	69
<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	x	72
<i>INTERNAL MARKET</i>	x	76
<i>FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES</i>	x	78
<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	x	81
<i>PUBLIC SAFETY</i>	x	84
<i>METEOROLOGY</i>	x	87

LIST OF TABLES

<i>Selected indicators for voivodship and Poland in 2011</i>	1	22
<i>Vital statistics and net migration per 1000 population</i>	2	28
<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	3	32
<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship</i>	4	33

SPIS TABLIC (dok.)

LIST OF TABLES (cont.)

		Nr No.	Str. Page
Bezrobocie rejestrowane	<i>Registered unemployment</i>	5	34
Bezrobocie rejestrowane w województwie dolnośląskim	<i>Registered unemployment in dolnośląskie voivodship</i>	6	37
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	7	39
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	8	45
Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in dolnośląskie voivodship</i>	9	46
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	10	48
Świadczenia społeczne w województwie dolnośląskim	<i>Social benefits in dolnośląskie voivodship</i>	11	49
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	12	51
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim ...	<i>Price indices of consumer goods and services in dolnośląskie voivodship</i>	13	53
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	14	53
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	15	57
Przemysł	<i>Industry</i>	16	65
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim	<i>Indices of sold production of industry in dolnośląskie voivodship</i>	17	66
Budownictwo	<i>Construction</i>	18	69
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie dolnośląskim	<i>Indices of construction and assembly production in dolnośląskie voivodship</i>	19	70
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	20	72
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie dolnośląskim	<i>Dwellings completed in dolnośląskie voivodship</i>	21	73
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie dolnośląskim	<i>Dwellings for which permits have been issued in dolnośląskie voivodship</i>	22	75
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	23	76
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie dolnośląskim	<i>Indices of retail sale in dolnośląskie voivodship</i>	24	77
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finan- sowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	25	79
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays</i>	26	81
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	<i>Ascertained crimes in completed preparatory proceedings</i>	27	85
Dane meteorologiczne	<i>Meteorological data</i>	28	87

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		Nr No.	Str. Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2011 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2011.....</i>	1	23
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicz- nych na pobyt stały na 1000 ludności w 2011 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2011</i>	2	23
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2011 r.	<i>Employment rate by LFS in 2011</i>	3	23
Stopa bezrobocia według BAEL w 2011 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2011</i>	4	24
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2011</i>	5	24
Wzrost cen towarów i usług konsumpcyj- nych w 2011 r.	<i>Increase of prices of consumer goods and services in 2011</i>	6	24
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2011 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2011</i>	7	24
Mieszkania oddane do użytkowania w 2011 r.	<i>Dwellings completed in 2011</i>	8	25
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach w 2011 r.	<i>Net turnover profitability rate in enterprises in 2011</i>	9	25
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2011 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2011</i>	10	25
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	28
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	12	29
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicz- nych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population.</i>	13	29
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicz- nych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	14	30
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według wyników NSP 2002 i NSP 2011	<i>Population at age non-working per 100 persons at working age by results of National Census 2002 and 2011</i>	15	31
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	16	32
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	17	33
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	18	35

SPIS WYKRESÓW (cd.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	19	36
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	20	36
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	21	38
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	<i>Unemployment rate in dolnośląskie voivodship by subregions and powiats in 2011</i>	22	38
Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale	<i>Activity rate in the 4th quarter</i>	23	40
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	24	40
Dynamika liczby pracujących w IV kwartale	<i>Indices of employed persons in the 4th quarter</i>	25	41
Struktura pracujących według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale	<i>Structure of employed persons by age in dolnośląskie voivodship in the 4th quarter</i>	26	41
Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale	<i>Employment rate in the 4th quarter</i>	27	42
Dynamika liczby bezrobotnych w IV kwartale	<i>Indices of unemployed persons in the 4th quarter</i>	28	42
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale	<i>Structure of unemployed persons by age in dolnośląskie voivodship in the 4th quarter</i>	29	43
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2011 r.	<i>Structure of unemployed persons by duration of unemployment in the 4th quarter of 2011</i>	30	43
Stopa bezrobocia w IV kwartale	<i>Unemployment rate in the 4th quarter</i>	31	44
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale	<i>Number of unemployed persons per 1000 employed persons in the 4th quarter</i>	32	44
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	33	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw według wybranych sekcji PKD 2007 w 2011 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector by selected PKD 2007 sections in 2011</i>	34	46
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	<i>Indices of average monthly number of retirees and pensioners</i>	35	49
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	<i>Indices of average monthly gross retirement pay and pension</i>	36	50
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	37	52

SPIS WYKRESÓW (cd.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

	Nr No.	Str. Page
Zmiany cen detalicznych wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie dolnośląskim w 2011 r.	38	55
Plony zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi z 1 ha	39	58
Plony ziemniaków z 1 ha	40	59
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ...	41	59
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	42	60
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych	43	60
Dynamika skupu pszenicy	44	61
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem ..	45	61
Dynamika skupu mleka krowiego	46	61
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	47	62
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie	48	63
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	49	66
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	50	67
Wydajność pracy mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w przemyśle i przetwórstwie przemysłowym w województwie dolnośląskim	51	68
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	52	70
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	53	70
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007	54	71
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	55	71
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	56	73
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	57	73
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.	58	74

SPIS WYKRESÓW (dok.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	59	74
Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań	<i>Indices of number of permits issued for dwellings</i>	60	74
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	61	75
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	62	77
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	63	78
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity ...</i>	64	78
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	65	79
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	66	80
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem	<i>Indices of total investment outlays</i>	67	81
Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe	<i>Structure of investments outlays for fixed assets</i>	68	82
Inwestycje nowo rozpoczęte według wybranych sekcji PKD 2007 w 2011 r.	<i>Newly started investments by selected PKD 2007 sections in 2011</i>	69	83
Dynamika przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	<i>Indices of ascertained crimes in completed preparatory proceedings</i>	70	84
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	<i>Rate of detectability of ascertained crimes in completed preparatory proceedings</i>	71	84
Dynamika wypadków drogowych i kolizji w województwie dolnośląskim	<i>Indices of road traffic accidents and clashes in dolnośląskie voivodship</i>	72	86
Dynamika pożarów i miejscowych zagrożeń w województwie dolnośląskim	<i>Indices of fires and local threats in dolnośląskie voivodship</i>	73	86

ANEKS**APPENDIX**

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM	<i>SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP</i>	I	88
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS</i>	II	92

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. Informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 1 I 2012 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raporcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego w 2011 r.” publikuje się bieżące dane wg PKD 2007 oraz dane przeliczone wg tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. Dane według sekcji PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

4. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

6. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

8. W publikacji dane w zakresie:

1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; dane nie obejmują poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej;

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to the **administrative division of the country in a given period**. Information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 1 January 2012.

2. Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 January 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24 December 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) to replace the formerly applied PKD 2004.

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Dolnośląskie Voivodship in 2011”, the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. Data according to NACE Rev. 2 sections as well as to territorial division are compiled using the **enterprise method**.

4. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

6. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity, on their own account in order to earn a profit.

7. Data presented in the publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

8. In the publication data in regard to:

1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons; data do not concern public post office and operators of the public telecommunication network;

2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;

3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

9. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności

2) *2) sold production of industry and construction concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;*

3) *3) financial results of non-financial enterprises as well as investment outlays and newly started investments refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.*

9. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No 696/93 of 15 March 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other

w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

10. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

11. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu – ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.).

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

13. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

14. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

10. *The item “Industry” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.*

11. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;*
- 2) *sold production of industry – 2005 constant prices (2005 average current prices).*

12. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

13. In data calculations per capita (1000 population etc.) as of the end of the year, the number of population as of 31 December was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June, unless otherwise noted.

14. *Some data are provisional and may be change in subsequent editions of the publication.*

15. *Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.*

16. *The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:*

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę <i>X</i>	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja <i>X</i>	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości <i>X</i>	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca <i>X</i>	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>
działy <i>divisions</i>	
Produkcja skór i wyrobów skórzanych <i>X</i>	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych <i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>

skrót <i>abbreviation</i>	działy <i>divisions</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
X	Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nieklasyfikowana <i>Manufacture of machinery and equipments n.e.c</i>
X	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
X	Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>
X	Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków <i>Construction of buildings</i>
X	Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej <i>Civil engineering</i>
X	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi oraz ich naprawa	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych <i>Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles</i>
	Handel hurtowy <i>Wholesale trade</i>	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi <i>Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
	Handel detaliczny <i>Retail trade</i>	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi <i>Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
	Transport lądowy i rurociągowy <i>Land and pipeline transport</i>	Transport lądowy oraz transport rurociągowy <i>Land transport and transport via pipelines</i>

17. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych GUS.

17. Broader information and detailed methodological description are Publisher in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

PODSTAWOWE TENDENCJE

W 2011 r. gospodarka województwa dolnośląskiego rozwijała się w stabilnym tempie. Utrzymały się tendencje wzrostowe w głównych obszarach gospodarki, tj. w produkcji i usługach (w przemyśle, budownictwie i handlu). Zwiększyła się aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa uzyskiwały lepsze wyniki finansowe. Sytuacja na rynku pracy pozostawała jednak nadal trudna, choć pojawiły się sygnały wskazujące na jej poprawę. Wobec większego wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych a zbliżonego do wzrostu przeciętnych wynagrodzeń nominalnych, siła nabywcza konsumenta, w odniesieniu do większości produktów kształtowała się na poziomie niższym.

W sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia (o 2,4%), jednakże tempo jego wzrostu stopniowo słabło w kolejnych kwartalnych okresach narastających. Bilans bezrobotnych, w przeciwieństwie do roku poprzedniego, kształtował się korzystnie. Zarejestrowano w urzędach pracy mniej osób niż wyłączono z ewidencji, przy mniejszej liczbie oferowanych przez pracodawców ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej niż przed rokiem. W końcu grudnia 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 4,5%, w tym szczególnie osób młodych i z najniższym wykształceniem oraz bezrobotnych absolwentów, chociaż nadal duże problemy na rynku pracy odczuwają osoby z wykształceniem wyższym. W rezultacie stopa bezrobocia obniżyła się w skali roku (o 0,6 pkt. proc.) i osiągnęła poziom wskaźnika ogólnokrajowego (12,5%).

Średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł 4,6% i był wyższy niż w poprzednich dwóch latach oraz wyższy niż w kraju. Wzrost cen w skali roku determinowany był przede wszystkim przyspieszeniem dynamiki cen związanych z transportem oraz z użytkowaniem mieszkania, z żywnością i napojami bezalkoholowymi, a także zdrowiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw rosły szybciej niż rok wcześniej (4,6% wobec 3,8%), ale jednocześnie w takim samym stopniu jak ceny towarów i usług konsumpcyjnych. Jednakże w odniesieniu do większości produktów konsumpcyjnych i usług siła nabywcza obniżyła się. W 2010 r. za przeciętną płacę w województwie Dolnoślązacy mogli kupić 1590 bochenków chleba pszenno-żytniego, 4,7 ton węgla kamiennego czy 751 litrów benzyny silnikowej bezołowiowej (95-oktanowej), podczas gdy w 2011 r. było to odpowiednio 1456 bochenków chleba, 4,5 ton węgla i 698 litrów benzyny. Przeciętne wynagrodzenie w województwie ukształtowało się na poziomie niższym niż w kraju o 0,3% (wobec wzrostu o 0,2% w 2010 r.).

Szybciej niż wynagrodzenia zwiększały się świadczenia emerytalno-rentowe wypłacane z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (wzrost o 4,9%). Świadczenia wypłacane rolnikom indywidualnym w skali roku wzrosły o 2,9%. Przeciętna emerytura i renta wypłacana z ZUS stanowiła 47% przeciętnego wynagrodzenia brutto, a z KRUS – 30%.

W handlu w 2011 r. odnotowano umocnienie dynamiki sprzedaży detalicznej (wzrost o 14,0% wobec 3,7% w 2010 r.), co wynikało głównie ze znaczącego wzrostu w podmiotach zajmujących się sprzedażą paliw stałych, ciekłych i gazowych oraz prowadzących sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych. W skali roku znacząco zwiększyła się również sprzedaż hurtowa (o 14,2% wobec 4,7% w 2010 r.). Największy, ponad 2-krotny wzrost dotyczył sprzedaży narzędzi technologii informacyjnych i komunikacyjnych, maszyn sprzętu i dodatkowego wyposażenia.

W 2011 r. produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ze względu na niższe plonowanie była mniejsza niż przed rokiem (o 4,3%). Większe zbiory uzyskano natomiast w przypadku ziemniaków, rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych. O wyższym poziomie produkcji tych upraw zdecydowało lepsze, niż przed rokiem, plonowanie przy zmniejszonym areale uprawy. Badania przeprowadzone w 2011 r. wskazują na głęboki spadek, w relacji do wyników PSR 2010, pogłowia zwierząt gospodarskich, w tym bydła (o 11,0%), trzody chlewnej (o 14,2%), owiec (o 21,5%) oraz drobiu (o 16,7%). W rezultacie obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych zmniejszyła się w przypadku bydła o 1,1 szt., trzody chlewnej – o 4,0 szt., owiec – o 0,3 szt. i drobiu kurzego – o 64,4 szt.

Na rynku rolnym w skali roku obserwowano zmniejszenie skupu ziarna zbóż, w tym pszenicy, jęczmienia, żyta i pszenżyta. Mniej skupiono również mleka, natomiast więcej żywca rzeźnego w wadze żywej, przy czym największy wzrost dotyczył żywca drobiowego. Wzrósł również skup ziemniaków oraz jaj kurzych konsumpcyjnych. Ceny większości produktów roślinnych, zarówno w skupie, jak i na targowiskach znacznie przewyższały poziom obserwowany w 2010 r. Wyższe niż przed rokiem były również ceny podstawowych produktów pochodzenia zwierzęcego.

Globalna produkcja rolnicza w 2010 r. w skali roku wzrosła o 0,6%, o czym zadecydowała (o 1,0%) wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna. W produkcji zwierzęcej odnotowano spadek o 0,3%. Końcowa produkcja rolnicza ukształtowała się na poziomie wyższym o 1,2%, natomiast towarowa produkcja rolnicza zmniejszyła się o 2,8%. Na 1 ha użytków rolnych produkcja globalna wyniosła 3,6 tys. zł, końcowa 2,9 tys. zł, a towarowa 2,6 tys. zł. Rolnicza produkcja globalna, końcowa i towarowa – stanowiły po 4,6% produkcji ogólnokrajowej.

Województwo dolnośląskie wytworzyło 9,1% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. Po wysokim wzroście (w cenach stałych) o 13,2% w poprzednim roku, w 2011 r. produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w skali roku o 4,4%. Uzyskany wzrost produkcji był głównie wynikiem zwiększenia się produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym (o 7,7%), która stanowiła 73,9% wartości sprzedaży ogółem. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył nieznaczny spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle ogółem (o 1,1%), przy wzroście w przetwórstwie przemysłowym (o 4,4%). Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego wzrosła (w cenach stałych) o 5,6% (wobec 14,9% przed rokiem).

Produkcja sprzedana budownictwa stanowiła 6,9% produkcji krajowej. Znacznie wyższy niż w roku poprzednim był wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (25,3% wobec 2,0% w 2010 r.) oraz produkcji budowlano-montażowej (34,5% wobec spadku o 1,3% w 2010 r.). Wysoką dynamikę produkcji budowlano-montażowej obserwowano w podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, w tym szczególnie w przedsiębiorstwach specjalizujących się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi. W mniejszym stopniu wzrosła produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się budową budynków. Roboty o charakterze inwestycyjnym (stanowiące ponad 40% produkcji budowlano-montażowej), po notowanym spadku w 2010 r. (o 5,2%), w 2011 r. wzrosły o 22,2%. Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost wydajności pracy na jednego zatrudnionego (o 16,1% wobec 5,5% w 2010 r.).

Rok 2011, był drugim z kolei, w którym odnotowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania, przy czym jego skala była większa niż rok wcześniej. Więcej natomiast niż w 2010 r. wydano pozwoleń na realizację mieszkań, a także wzrosła liczba mieszkań rozpoczętych. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie stanowiły 8,1% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania była niższa niż średnia w kraju (100,1 m² wobec 107,2 m²), ale wyższa niż w roku poprzednim (o 5,7 m²).

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw były w 2011 r. korzystniejsze niż przed rokiem. Wzrost przychodów z całokształtu działalności był wyższy niż kosztów, co wpłynęło na poprawę podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Odnotowano znaczną poprawę wskaźnika poziomu kosztów (z 92,5% do 88,1%), rentowności obrotu brutto (z 7,5% do 11,9%) oraz netto (z 6,2% do 9,9%). Nieco zmniejszył się jednak udział jednostek wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. W analizowanym roku przedsiębiorstwa były zdolne do szybkiego uregulowania zobowiązań o czym świadczył wskaźnik płynności finansowej II stopnia, który w 2011 r. kształtował się na poziomie 127,4% (w 2010 r. wynosił 108,4%). Wskaźnik płynności I stopnia w skali roku wzrósł z 37,8% do 62,2%.

Nakłady inwestycyjne poniesione na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stanowiły 10,5% nakładów poniesionych przez inwestorów krajowych. W skali roku zwiększyła się aktywność inwestycyjna badanych przedsiębiorstw – nakłady ogółem w cenach bieżących były wyższe niż w 2010 r. o 2,0%, w tym na zakupy – o 5,6%, natomiast na budynki i budowle – niższe o 7,9%. Mniejsza niż przed rokiem (o ponad połowę) była liczba inwestycji rozpoczętych, podczas gdy ich łączna wartość kosztorysowa utrzymała się na zbliżonym poziomie sprzed roku.

Sytuacja dotycząca bezpieczeństwa publicznego w województwie dolnośląskim poprawiła się. Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu na terenie regionu odnotowano mniej przestępstw stwierdzonych (o 0,9%), w tym głównie o charakterze gospodarczym i drogowym. Wzrosła liczba przestępstw kryminalnych. Skuteczność wykrywania sprawców przestępstw rosła z roku na rok i w skali roku ogółem zwiększyła się z 67,8% do 68,1%. Wzrósł wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym i drogowym, ale obniżył się – o charakterze gospodarczym. Zmniejszyła się liczba zdarzeń drogowych (o 10,7%), ponieważ znacznie mniej odnotowano kolizji, natomiast wzrosła liczba wypadków (o 20,3%). W wypadkach drogowych więcej niż w 2010 r. osób poniosło śmierć i więcej osób było rannych.

BASIC TRENDS

In 2011 the economy of the dolnośląskie voivodship was growing steadily. There were growing tendencies in the main sectors of economy, i.e. in production and services (in industry, construction and trade). The investment activity of enterprises increased, and they achieved better financial results. Although there were some signals for the improvement of the labour market, its general situation remained difficult. Due to a bigger increase of prices of goods and services, which was close to an increase of average nominal wages and salaries, the consumption power of a consumer, relating to most of the products, was lower.

Yearly, in the sector of enterprises there was an increase in average employment (by 2.4%), however, the pace of its growth was going down in the subsequent quarterly periods. The balance of the unemployed persons, as opposed to previous year, was good. There were less persons registered in labour offices than those checked out from the register, and the number of job offers offered by employers and places for professional activating was smaller when compared to last year. At the end of December 2011 the number of unemployed persons decreased by 4.5%, especially amongst young people and those with the lowest level of education as well as unemployed school leavers, yet the people with higher education still face big difficulties on the labour market. As a result of this, the rate of unemployment decreased in the year scale (by 0.6%) and reached the level of national rate (12.5%).

The average yearly increase of prices of goods and consumption services was 4.6% and was higher than in previous two years and than in the country. The increase of prices in the year scale was determined mainly by the acceleration of dynamics of prices related to transport and house maintaining, food and non-alcoholic beverages, and health.

The average monthly nominal gross wages and salaries in the sector of enterprises were growing faster than in the previous year (4.6% against 3.8%), but at the same time in the same way as the prices of goods and consumption services. However, in relation to most consumption products and services the consumption power decreased. In 2010, an average Lower Silesian could afford to buy 1590 loaves of wheat and rye bread, 4.7 tonnes of hard coal or 751 litres of lead free petrol (95 octane), while in 2011 the number were respectively 1456 loaves of wheat and rye bread, 4.5 tonnes of hard coal and 698 litres of petrol. The average wages and salaries in the voivodship were lower than in the country by 0.3% (against the increase by 0.2% in 2010).

Pension and annuity benefits paid from nonagricultural system of social insurance (increase by 4.9%) were growing faster than wages and salaries. The benefits paid to individual farmers in the year scale went up by 2.9%. The average retirement and annuity benefit paid from ZUS accounted for 47% of average gross wage and salary, and from KRUS – 30%.

In 2011 trade saw strengthening of the dynamics of retail sales (increase by 14.0% against 3.7% in 2010), which was mainly due to a substantial increase in entities dealing with the trade of solid, liquid and gas fuels as well as conducting the sales of food, beverages and tobacco products food. In the year scale, the wholesale increased dramatically (by 14.2% against 4.7% in 2010). The biggest increase, more than a double, was reported for the sales of information and communication technology tools, machinery and accessories.

In 2011, the production of basic corns with cereal mixture was smaller than in the previous year (by 4.3%) due to a lower yielding. Bigger crop was gained in the case of potatoes, rape and turnip rape as well as sugar beets. The higher level of production of those crops resulted from better than in the previous year yielding with reduced crop acreage. The research done in 2011 shows a dramatic drop, in relation to results PSR 2010, in livestock population including cattle (by 11.0%), pigs (by 14.2%), sheep (by 21.5%) and poultry (by 16.7%). As a result, the stocking density per 100 ha of agricultural land decreased, in the case of cattle by 1.1 pcs., pigs by 4.0 pcs., sheep by 0.3 pcs. and chicken poultry by 64.4 pcs.

In the year scale, on the agricultural market, there was a decrease in purchase of grains of cereals, including wheat, barley, rye and triticale. There was a smaller purchase of milk, however, the purchase of livestock was bigger, with the highest increase in chicken livestock. Also the purchase of potatoes and consumption chicken eggs increased. The prices of most plant products, both at collection point and on markets were much higher than the level observed in 2010. The prices of basic products of animal origin were also higher than in the previous year.

In the year scale, the global agricultural production in 2010 increased by 0.6%, which resulted from a higher (by 1.0%) than last year plant production. The animal production saw a decrease by 0.3%. The final agricultural production went up by 1.2%, while agricultural production of market decreased by 2.8%. Per 1 ha of agriculture land the global production was 3.6 thous. zlotys, the final production 2.9 thous. zlotys, and market production 2.6 thous. zlotys. The agricultural global, final and market production accounted for 4.6% of national production.

The dolnośląskie voivodship generated 9.1% of national sold production of industry. After a high increase (in constant prices) by 13.2% in the previous year, in 2011 the sold production of industry increased by 4.4% in the year scale. This increase was mainly due to a growth in sold production in manufacturing (by 7.7%), which accounted for 73.9% of the value of total sales. The increase in sold production of industry was accompanied by a slight drop of average employment in industry total (by 1.1%) along an increase in manufacturing (by 4.4%). Work efficiency in industry, measured by sold production per one employed person increased (in constant prices) by 5.6% (against 14.9% last year).

Sold production of construction accounted for 6.9% of national production. There was a much higher, than in the previous year, increase in sold production of construction (25.3% against 2.0% in 2010). The high dynamics of construction and assembly production was observed with entities dealing mainly with the construction of facilities of land and water engineering, and especially with enterprises specializing in works connected with building roads and rails as well as specialist construction works. The production in enterprises dealing with constructing buildings increased less. Works of investment character (accounting for more than 40% of construction and assembly production), increased by 22.2% after a drop in 2010 (by 5.2%). The increase of sold production of construction was accompanied by the increase in work effectiveness per one employed person (by 16.1% against 5.5% in 2010).

Year 2011 was the second, in a row, which saw a drop in the sales of flats given into use, at the same time its scale was bigger than in the previous year. More permissions for the completion of flats were issued than in 2010, and the number of started flats also increased. The flats given into use in the voivodship accounted for 8.1% of the total number of flats given into use in the country. The average usable floor space of a flat was smaller than this in the country (100.1 m² against 107.2 m²), but was higher than in the previous year (by 5.7 m²).

The financial results of the studied enterprises were more profitable in 2011 than last year. The increase of income from the total activities was higher than this of costs, which improved the basic economic-financial indexes. There was a substantial improvement of the cost level index (from 92.5% to 88.1%), profitability of gross turnover (from 7.5% to 11.9%) and net turnover (from 6.2% to 9.9%). However, the share of entities showing net profit in the general number of enterprises decreased. In the analyzed year the enterprises were able to settle their accounts quickly, which was indicated by the cash flow index of the second kind, which was 127.4% (in 2010 – 108.4%). The cash flow index of the first kind increased from 37.8% to 62.2%.

The investment outlays incurred on new property facilities and the improvement of already existing accounted for 10.5% of the outlays incurred by the national investors. In the year scale the investment activity of studied enterprises increased, the total outlays in current prices were higher than in 2010 by 2.0%, including those on shopping by 5.6%, while on buildings and constructions were lower by 7.9%. The number of started investments was smaller than last year (by almost a half), while their joint estimated cost stayed at the last year's level.

The situation related with the public safety in dolnośląskie viovodship improved. According to the data by Regional Police Headquarters there were less ascertained crimes in the region (by 0.9%), including those of economic and road character. The number of criminal cases dropped. The effectiveness of finding perpetrators of crimes was rising year by year and, in the year scale, increased total from 67.8% to 68.1%. The detectability index of perpetrators of crimes and raod crimes increased, whereas this of economic character decreased. The number of road accidents decreased (by 10.7%) due to a smaller number of road collisions, however the number of accidents increased (by 20.3%). More people died and were injured in road accidents than in 2010.

WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

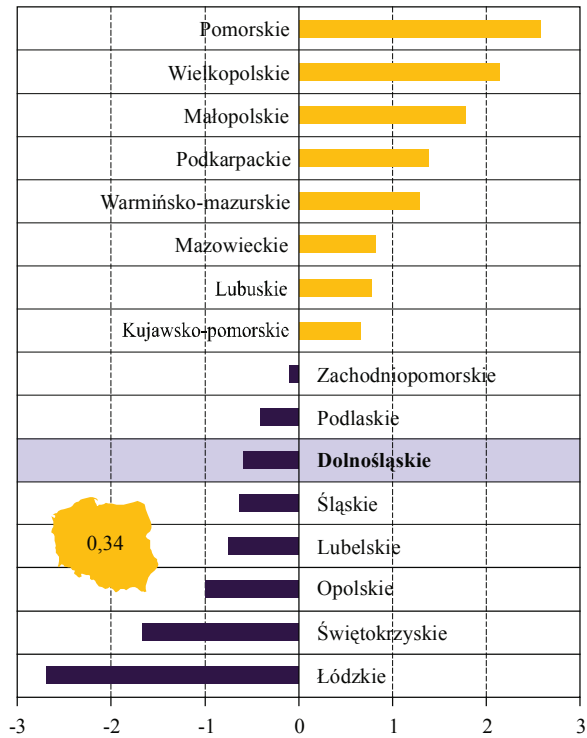
Tabl. 1. Wybrane wskaźniki ogólnopolskie i wojewódzkie w 2011 r.

Wyszczególnienie	Polska	Dolnośląskie
Ludność ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	122	144
Przyrost naturalny na 1000 ludności ^a	0,34	-0,60
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności ^a	-0,11	0,37
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	56,1	54,0
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	50,7	48,2
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	9,7	10,6
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	3604,02	3594,98
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1669,22	1691,11
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	986,24	1091,32
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010 = 100)	104,3	104,6
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w ha	6,9	9,5
Pogłowie bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w szt.	35,6	9,5
Pogłowie trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w szt.	84,5	26,6
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 zatrudnionego w przemyśle (ceny bieżące) w zł	438819	479438
Produkcja sprzedana budownictwa na 1 zatrudnionego w budownictwie (ceny bieżące) w zł	394783	373854
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,4	3,7
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^e na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1013	1139
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	19	23
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	78,3	76,1
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach w %	94,6	88,1
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (2010 = 100; ceny bieżące) w %	111,9	102,0
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2009 r. w zł	35210	38395

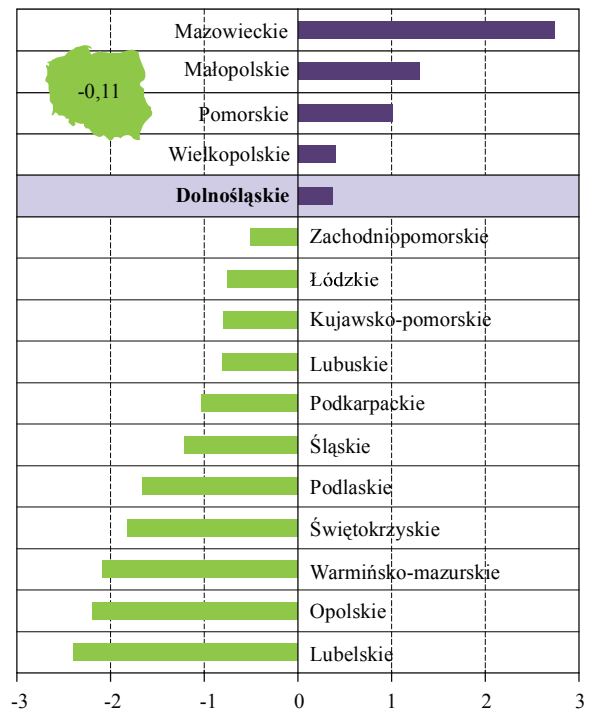
^a Dane wstępne. ^b Przeciętne w roku. ^c Stan w grudniu. ^d Stan w końcu listopada. ^e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW

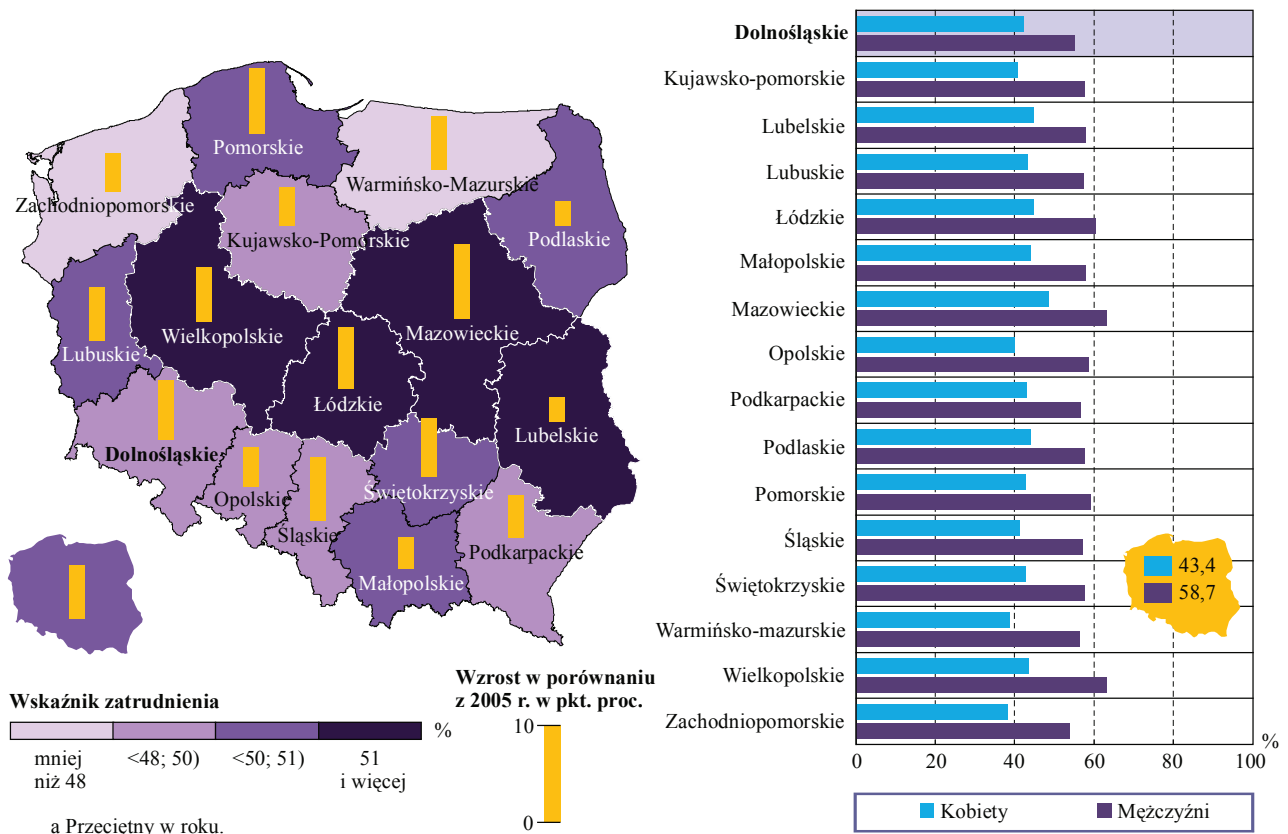
Wykres 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2011 r.

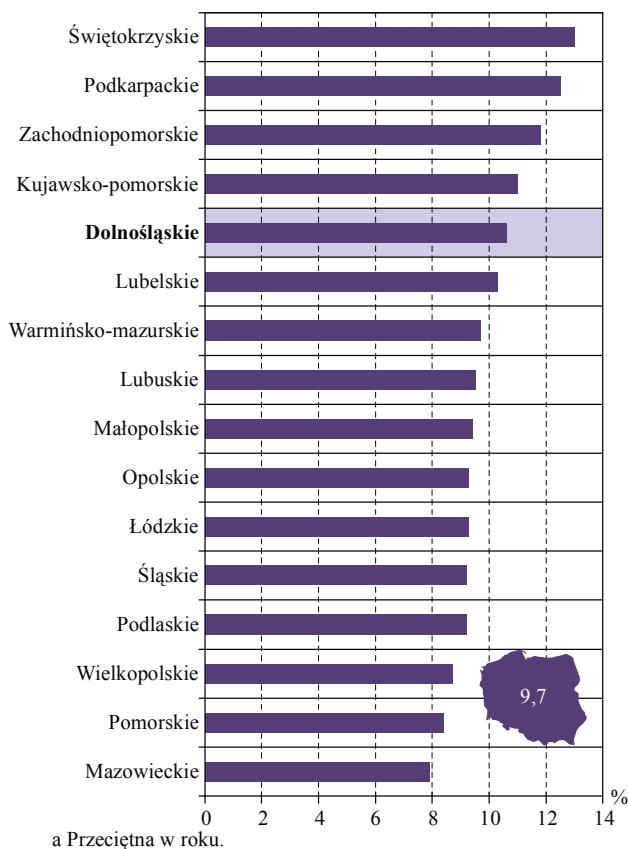
Wykres 2. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2011 r.

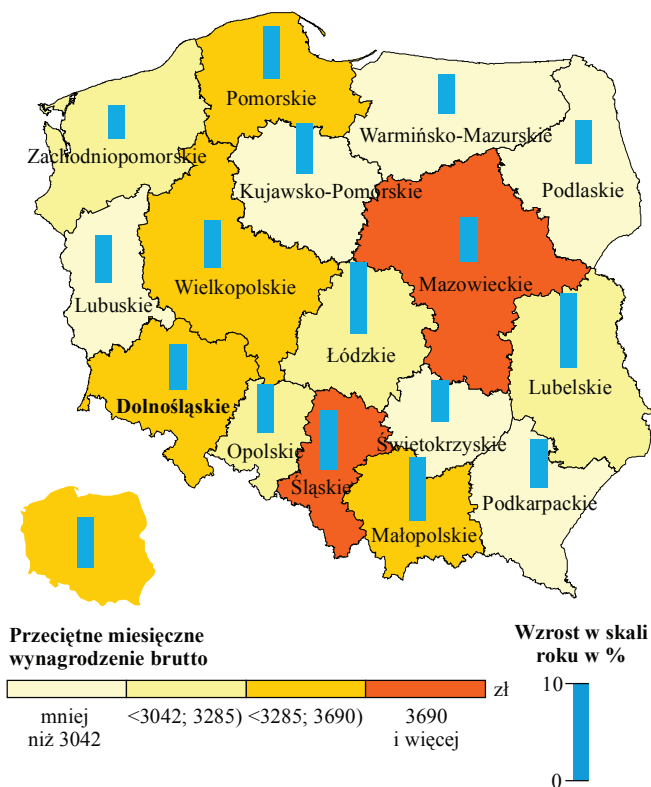
Wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL^a w 2011 r.

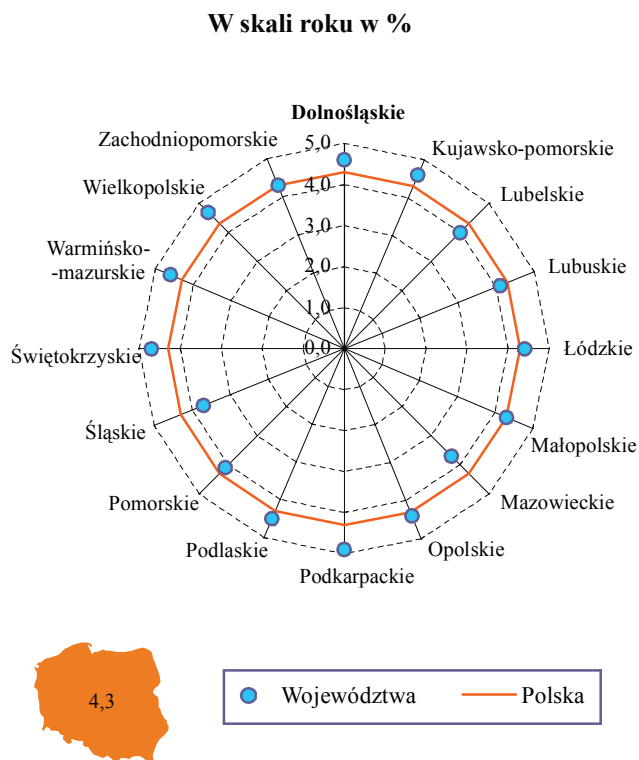
Wykres 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2011 r.

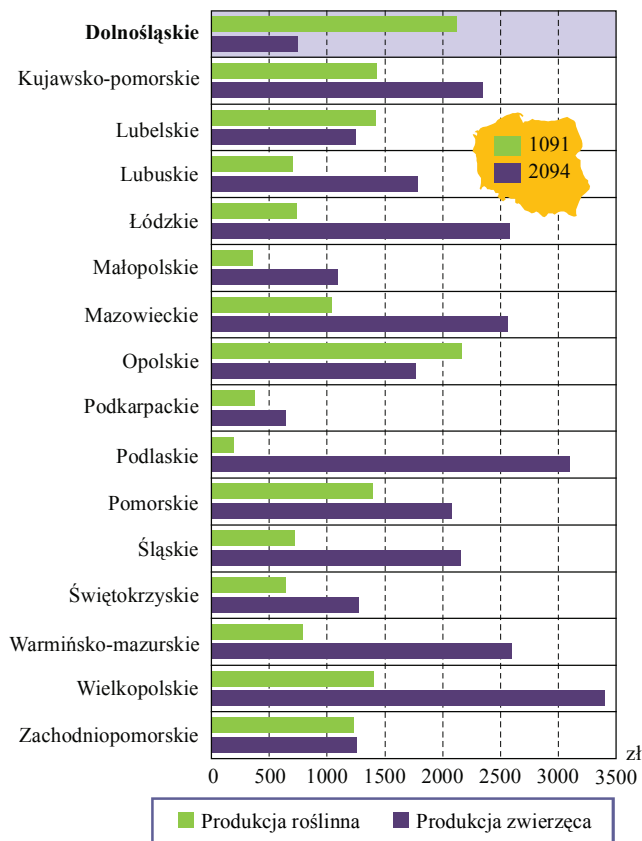
Wykres 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r.

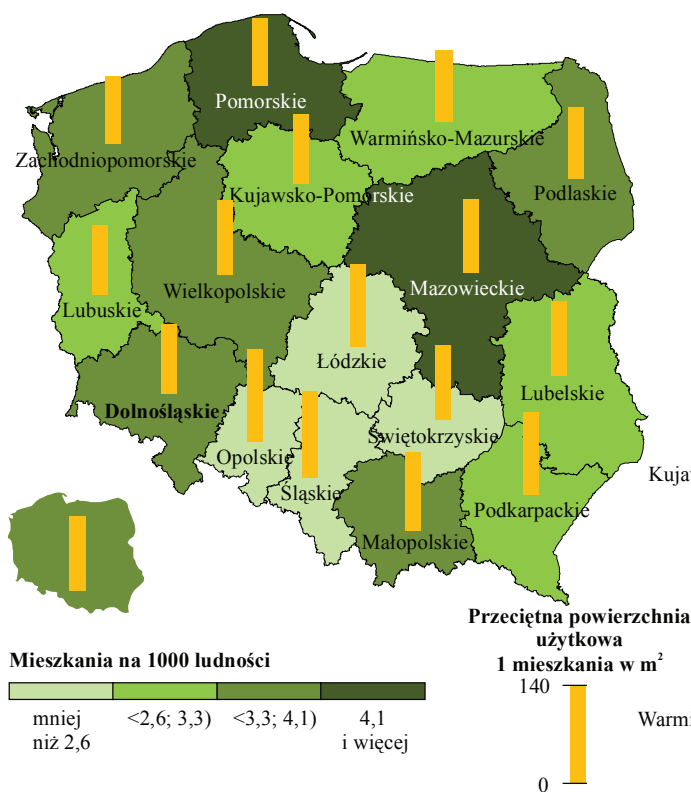
Wykres 6. Wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r.

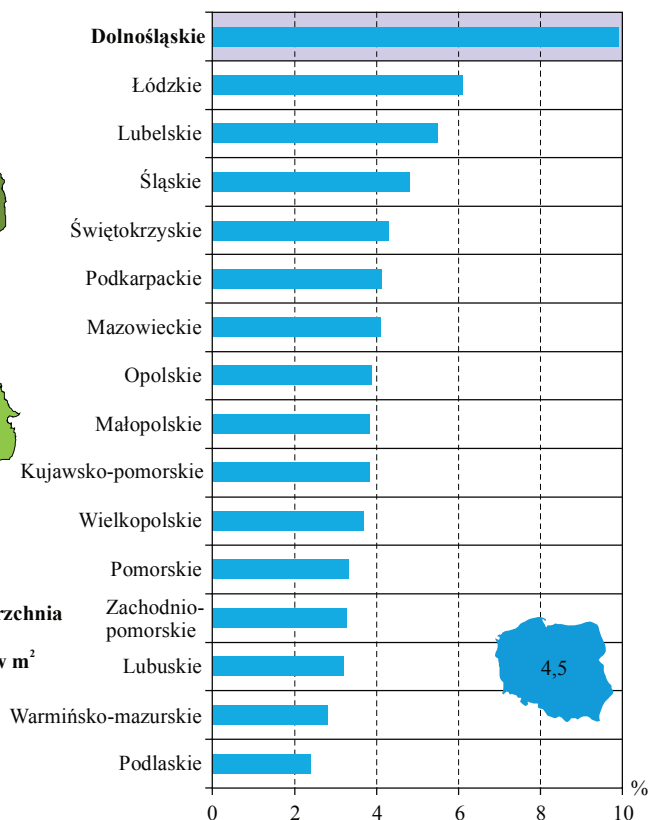
Wykres 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2011 r.

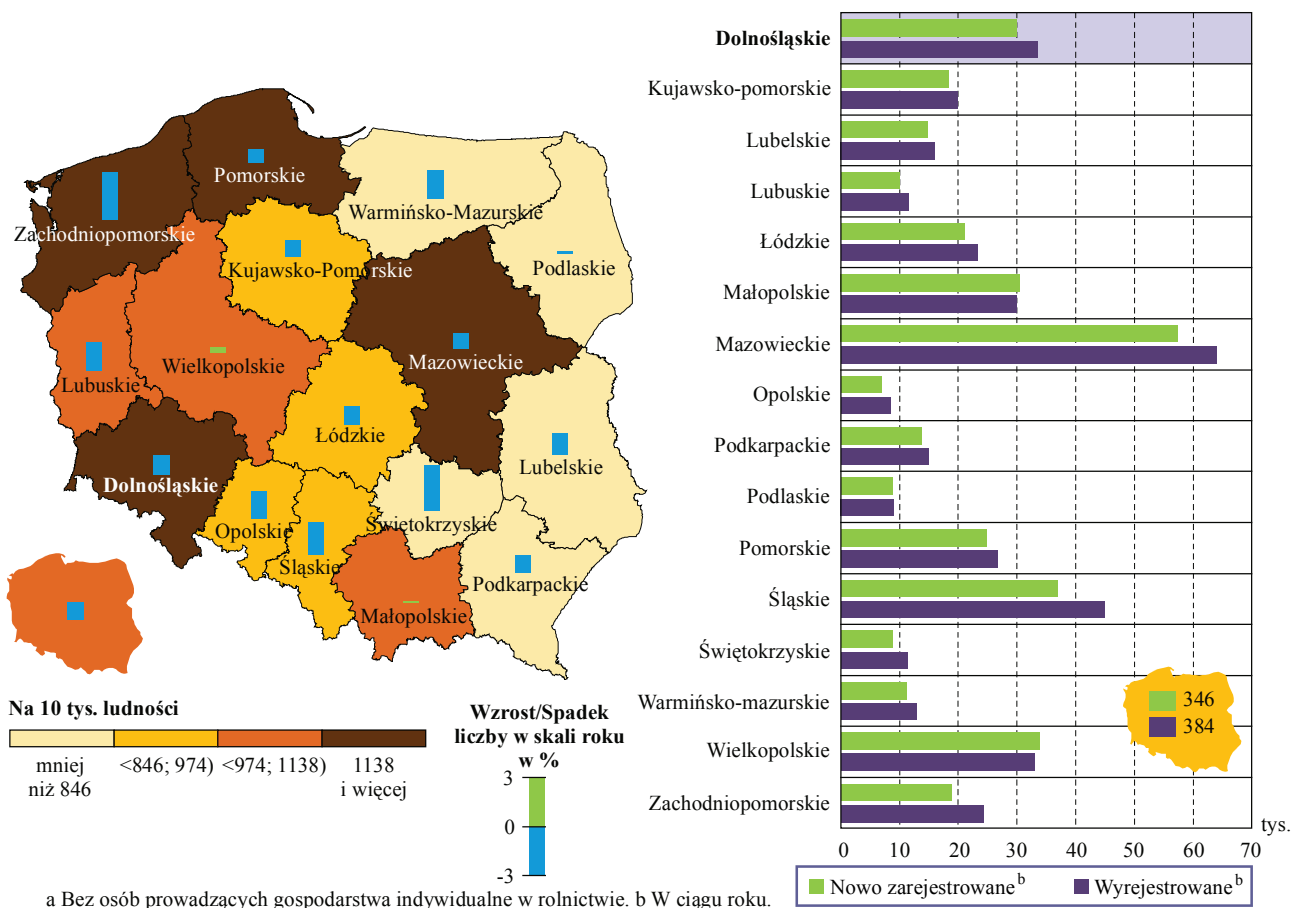
Wykres 8. Mieszkania oddane do użytkowania w 2011 r.

Wykres 9. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach w 2011 r.

Wykres 10. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^a w 2011 r. Stan w dniu 31 XII

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CEŁÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2012 R.

Stan w dniu 1 I

1 Podregion jeleniogórski

Powiaty:

- bolesławiecki (6)
- jaworski (6)
- jeleniogórski (9)
- kamiennogórski (4)
- lubański (7)
- lwówecki (5)
- zgorzelecki (7)
- złotoryjski (6)

Miasto na prawach powiatu:

- Jelenia Góra (1)

2 Podregion legnicko-głogowski

Powiaty:

- głogowski (6)
- górowski (4)
- legnicki (8)
- lubiński (4)
- polkowicki (6)

Miasto na prawach powiatu:

- Legnica (1)

3 Podregion wałbrzyski

Powiaty:

- dzierżoniowski (7)
- kłodzki (14)
- świdnicki (8)
- wałbrzyski (9)
- ząbkowicki (7)

5 Podregion m.st. Wrocław

Miasto na prawach powiatu:

- Wrocław (1)

4 Podregion wrocławski

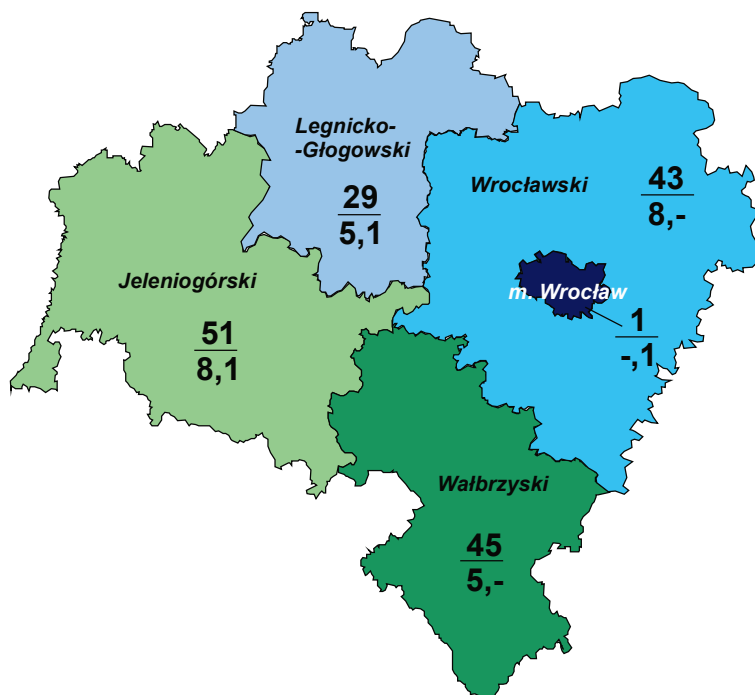
Powiaty:

- milicki (3)
- oleśnicki (8)
- oławski (4)
- strzebiński (5)
- średzki (5)
- trzebnicki (6)
- wołowski (3)
- wrocławski (9)

liczba gmin

169

liczba powiatów **26 ; 3** liczba miast na prawach powiatu

Wyszczególnienie	Powierzchnia	
	w ha	w %
Dolnośląskie	1994674	100,0
podregiony:		
Jeleniogórski	556955	27,9
Legnicko-głogowski	347299	17,4
Wałbrzyski	417940	21,0
Wrocławski	643198	32,2
Wrocław	29282	1,5

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).

Według stanu w dniu 1 I 2012 r. województwo dolnośląskie stanowiło 6,4% powierzchni kraju. Na jego obszarze według wyników spisu ludności i mieszkań w dniu 31 marca 2011 r. mieszkało 2856 tys. ludności, tj. 7,4% ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 143 osoby (w Polsce 123). Pod względem gęstości zaludnienia dolnośląskie plasowało się na 4. miejscu wśród pozostałych województw.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

W ostatnich latach systematycznie zwiększa się liczba mieszkańców wsi, a liczba ludności w miastach maleje. W 2011 r. tempo spadku liczby urodzeń było większe niż liczby zgonów, co przelożyło się na utrzymanie ujemnego przyrostu naturalnego. Niekorzystna tendencja w zakresie liczby nowo zawartych małżeństw może mieć również wpływ na spadek liczby urodzeń w kolejnych latach. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały było dodatnie, natomiast saldo migracji zagranicznych, podobnie jak w latach wcześniejszych, przyjmowało wartości ujemne.

Informacje o ludności zbilansowano w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz dane ze sprawozdawczości bieżącej z ruchu naturalnego i migracji ludności. Dane o strukturze ludności oraz wszystkie wskaźniki obliczone na tej podstawie mają charakter tymczasowy i po opracowaniu wyników NSP 2011 ulegną zmianie.

Prezentowane informacje dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej na danym terenie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące, a do 2005 r. – ponad 2 miesiące.

W województwie umocniła się zapoczątkowana w 2009 r. tendencja spadkowa urodzeń żywych. W 2011 r. zarejestrowano 27,7 tys. urodzeń żywych, tj. o 1,9 tys. mniej niż przed rokiem, przy czym spadek ten był około siedmiokrotnie większy niż w 2010 r. W relacji do 2005 r. liczba urodzeń zwiększyła się o 1,9 tys. niemowląt. Według wstępnych danych współczynnik urodzeń żywych wyniósł 9,62‰ i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (10,28‰), ale wyższy niż w 2005 r. (8,90‰). W kraju na 1000 ludności w 2011 r. rodziło się 10,17 dzieci. Współczynnik urodzeń, podobnie jak w latach wcześniejszych był wyższy na wsi (10,30‰) niż w miastach (9,33‰).

W analizowanym roku zmarło 29,4 tys. osób, tj. o 325 osób mniej niż przed rokiem, natomiast o 793 więcej niż w 2005 r. Według wstępnych informacji, współczynnik zgonów wyniósł 10,23‰, podczas gdy rok wcześniej – 10,34‰, a w 2005 r. – 9,90‰. W kraju na 1000 ludności w 2011 r. zmarły 9,83 osoby. Od trzech lat systematycznie spada umieralność niemowląt. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 5,60, wobec 6,13 – w 2010 r. i 6,92 – odpowiednio w 2005 r.

Utrzymująca się od lat nadwyżka zgonów nad urodzeniami spowodowała, iż przyrost naturalny był ujemny i w 2011 r. wyniósł minus 1,7 tys. osób (w 2010 r. – minus 172 osoby, a w 2005 r. – minus 2,9 tys. osób). Wstępny współczynnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość minus 0,60‰ i był niższy niż w poprzednim roku (minus 0,06‰), ale wyższy niż w 2005 r. (minus 1,00‰). Omawiany wskaźnik dla Polski w relacji do województwa osiągał znacznie wyższe wartości we wszystkich analizowanych okresach i w 2011 r. ukształtował się na poziomie plus 0,34‰.

W województwie dolnośląskim w końcu grudnia 2011 r. zamieszkiwało 7,5% ludności Polski. W miastach ludność stanowiła 69,9% ogółu ludności (przed rokiem 70,1%, w 2005 r. – 71,1%), a na wsi 30,1% (wobec 29,9% w 2010 r. i 28,9% sześć lat wcześniej). W ostatnich latach systematycznie zwiększa się liczba mieszkańców wsi, natomiast zmniejsza się liczba ludności mieszkającej w miastach. Struktura ludności według płci nie uległa większym zmianom. W ogólnej liczbie ludności nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2011 r. wyniósł 52,1%, podobnie jak przed rokiem

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

W miastach rejestrowano więcej zgonów niż urodzeń żywych (o 2130), natomiast na wsi więcej urodzeń niż zgonów (o 394). Współczynnik przyrostu naturalnego w miastach kształtował się na poziomie minus 1,06‰ (wobec minus 0,49‰ w poprzednim roku), a na wsi plus 0,46‰ (wobec plus 0,94‰ w 2010 r.).

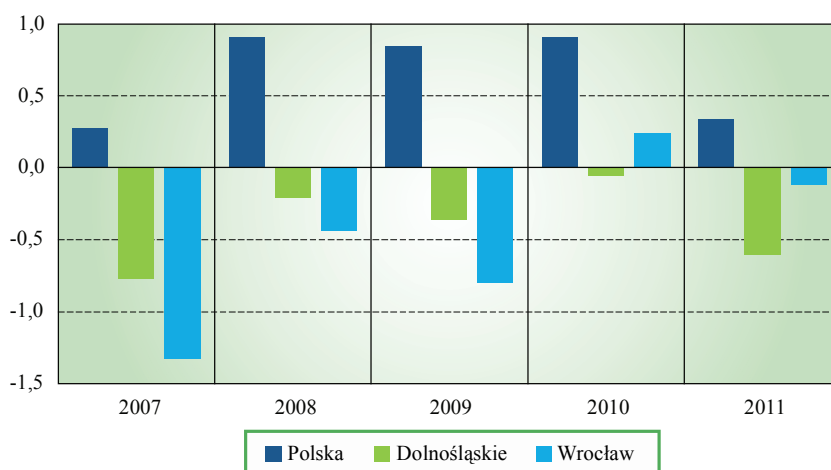
Tabl. 2. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011 ^a
P o l s k a			
Małżeństwa	5,42	5,98	5,41
Urodzenia żywe	9,55	10,82	10,17
Zgony	9,65	9,91	9,83
w tym niemowląt ^b	6,42	4,98	4,73
Przyrost naturalny ^c	-0,10	0,91	0,34
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,34	-0,06	-0,11
w tym zagranicznych	-0,34	-0,06	-0,11
D o l n o ś l ą s k i e			
Małżeństwa	5,23	5,70	5,26
Urodzenia żywe	8,90	10,28	9,62
Zgony	9,90	10,34	10,23
w tym niemowląt ^b	6,92	6,13	5,60
Przyrost naturalny ^c	-1,00	-0,06	-0,60
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,64	0,48	0,37
w tym zagranicznych	-0,32	-0,07	-0,17
W r o c ł ą w			
Małżeństwa	5,17	5,67	5,06
Urodzenia żywe	7,97	10,51	10,02
Zgony	9,75	10,26	10,13
w tym niemowląt ^b	7,23	6,71	6,40
Przyrost naturalny ^c	-1,78	0,25	-0,11
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	2,19	1,11	0,99
w tym zagranicznych	0,12	0,66	0,42

a Dane wstępne. b Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. c Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

W województwie w przeliczeniu na 1000 ludności w 2011 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w 19 powiatach w granicach od minus 0,06 w powiecie średzkim do minus 4,54 w mieście Jelenia Góra. Dodatni współczynnik przyrostu naturalnego zanotowano w 10 powiatach, a najwyższy dotyczył powiatu wrocławskiego (plus 3,74). W mieście wojewódzkim Wrocławiu współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 0,11‰ (wobec plus 0,25 w 2010 r.)

Wykres 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

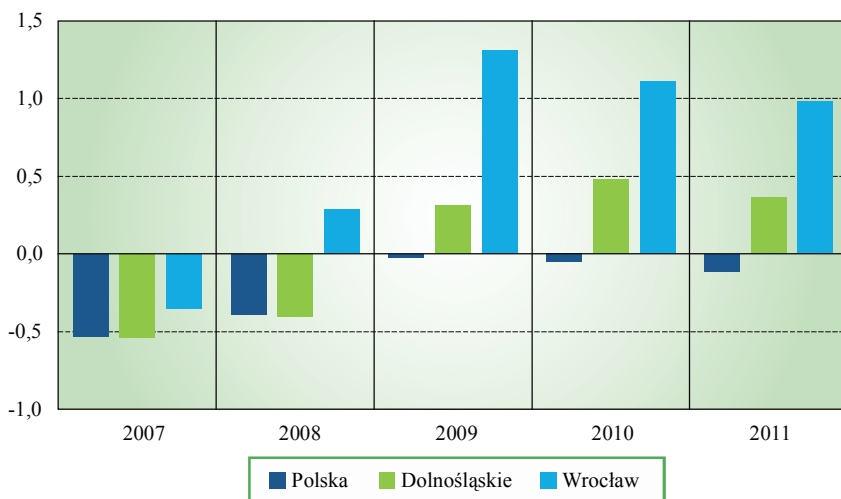

W urzędach stanu cywilnego w omawianym okresie zawarto 15,1 tys. związków małżeńskich, (7,3% małżeństw zawartych w kraju), tj. mniej o 1,3 tys. niż przed rokiem i o zaledwie 14 w relacji do 2005 r. Korzystne tendencje w zakresie liczby nowo zawieranych małżeństw notowane wcześniej zmieniły się, rok 2011 jest trzecim z kolei, w którym notuje się spadek związków. Współczynnik małżeństw wyniósł 5,26‰ (wobec 5,70‰ w 2010 r. i 5,23‰ w 2005 r.). W latach 2005-2011 liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była niższa w województwie niż średnio w Polsce.

W kraju w 2011 r. współczynnik małżeństw ukształtował się na poziomie 5,41‰. W miastach współczynnik małżeństw był niższy niż na wsi, w przeciwieństwie do roku poprzedniego i wyniósł odpowiednio 5,25‰ (wobec 5,75‰ w 2010 r.) i 5,27‰ (wobec 5,58‰ rok wcześniej).

Analiza przestrzennego zróżnicowania pokazała, że najmniej małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności w 2011 r. zawarto w powiatach ząbkowickim (4,69) i dzierzoniowskim (4,82), natomiast najwięcej w powiatach głogowskim i polkowickim (odpowiednio 6,23 i 6,15).

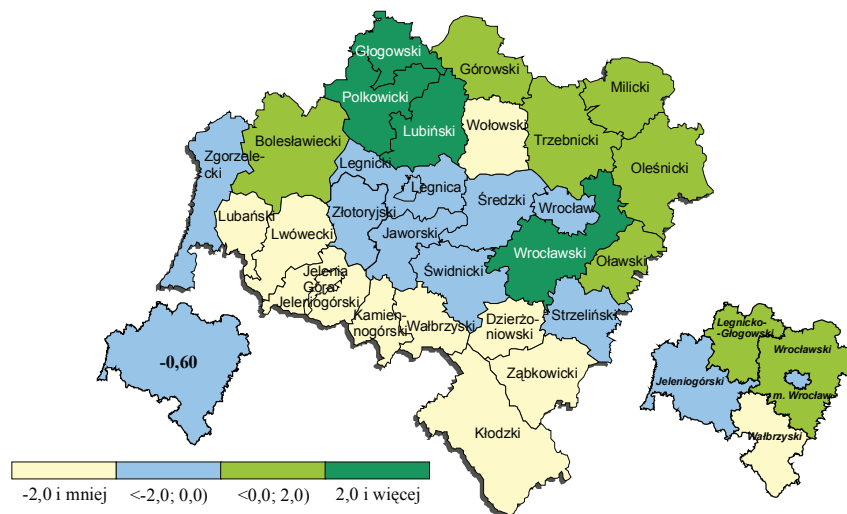
Wykres 13. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności

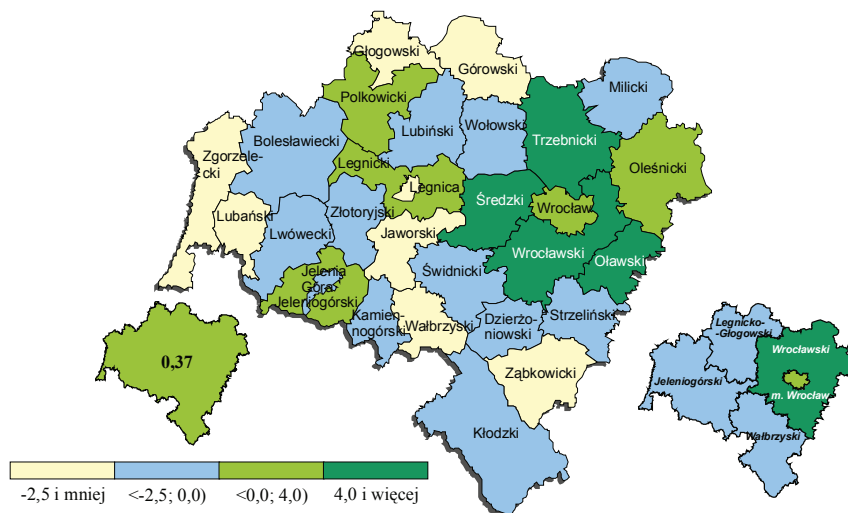
W miastach ubyło 3,6 tys. osób, a na wsi liczba ludności zwiększyła się o 4,7 tys. (rok wcześniej zanotowano odpowiednio spadek o 3,8 tys. i wzrost o 5,2 tys. osób).

Analizując migracje zagraniczne należy stwierdzić, iż liczba emigrantów jest ciągle wyższa od liczby imigrantów powracających z zagranicy. Saldo migracji zagranicznych w 2011 r. wyniosło minus 488 osób (wobec minus 194 osoby w poprzednim roku i minus 919 osób w 2005 r.). Z powodu wyjazdu na stałe za granicę, województwo dolnośląskie opuściło 2148 mieszkańców, natomiast przybyło z zagranicy 1660 osób.

Wykres 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.

Wykres 14. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.

Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie, w przeciwieństwie do kraju, było dodatnie i wyniosło plus 0,37 (wobec plus 0,48 w 2010 r. i minus 0,64 w 2005 r.). Dodatnią wartość wskaźnika odnotowano w 9 powiatach, w tym największą, podobnie jak rok wcześniej, w powiecie wrocławskim 22,86‰ (wobec 23,57‰ w 2010 r.). Ubytek ludności z tytułu migracji dotyczył pozostałych powiatów, w tym największy dotyczył powiatu górowskiego, gdzie saldo migracji na 1000 ludności w analizowanym okresie wyniosło minus 3,99 i powiatu głogowskiego – minus 3,70.

■ PODSTAWOWE WYNIKI NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

Według wyników spisu ludności i mieszkań w dniu 31 marca 2011 r. liczba ludności zamieszkałej w województwie dolnośląskim wyniosła 2856 tys., tj. o około 0,8% mniej niż w końcu 2010 r., kiedy to liczba kształtowała się na poziomie 2878 tys. osób.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 roku był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. według stanu w dniu 31 marca 2011 r. o godz. 24.00.

W porównaniu z wynikami spisu z 2002 r. ludność województwa zmniejszyła się o blisko 51 tys. osób (tj. o 1,8%), przy czym spadek ten dotyczył zarówno populacji kobiet, jak i mężczyzn. W Polsce liczba ludności zwiększyła się o blisko 271 tys. osób i wyniosła 38,5 mln. Liczba ludności w miastach w świetle wyników spisu zmniejszyła się (o 5,4%)

i wyniosła 1963 tys. osób, co stanowiło 68,7% ogółu (w 2002 r. – 71,4%). Zwiększyła się natomiast liczba ludności wiejskiej (o 7,4%) do 893 tys. i ukształtowała się na poziomie 31,3% ogółu ludności faktycznie zamieszkałej w województwie (w 2002 r. – 28,6%).

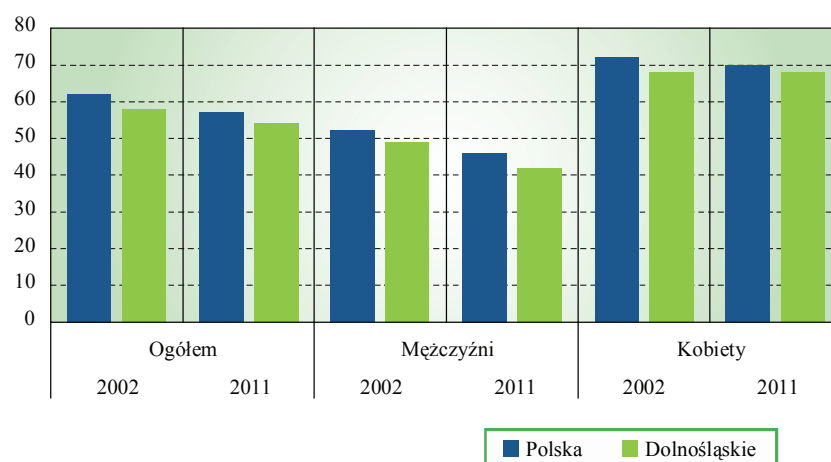
W strukturze ludności według płci zaobserwowano dynamiczne zmiany. W 2011 r. mężczyźni stanowili 47,4% ogółu ludności, podczas gdy w 2002 r. – 48,1%. Tym samym zwiększył się współczynnik feminizacji, aktualnie na 100 mężczyzn przypada 111 kobiet (w kraju – 109), podczas gdy w 2002 r. – 108.

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2002-2011 zwiększył się udział osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym odpowiednio o 1,6 pkt. proc. do poziomu 64,8% i o 2,4 pkt. proc. do 17,6%. Na zwiększenie udziału ludności w wieku produkcyjnym wpłynął wzrost udziału ludności niemobilnej o 2,4 pkt. proc. do 25,7%. Tym samym coraz mniej korzystne stają się proporcje między grupami wieku produkcyjnego. Według wyników spisu 2011 w relacji do 2002 r. ludność w wieku mobilnym

zmniejszyła się o około 43 tys. osób (w tym o 27 tys. mężczyzn), co przyczyniło się do obniżenia w strukturze ludności w wieku produkcyjnym, udziału ludności w wieku mobilnym o 2,7 pkt. proc. do 60,4%. W relacji do 2002 r. ludność w wieku nieprodukcyjnym (do 17 roku życia), zmniejszyła się (o około 124 tys. osób), co przyczyniło się również do zmiany udziału z 21,5% w 2002 r. do 17,5% w 2011 r. Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia demograficznego. Oznacza to,

że w 2011 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 54 osoby w wieku nieprodukcyjnym, tj. o 4 osoby mniej niż miało to miejsce w 2002 r. Współczynnik ten obniżył się w populacji mężczyzn o 7 osób i wyniósł 42, podczas gdy wśród kobiet utrzymał się na poziomie z 2002 r. i wyniósł 68.

Wykres 15. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według wyników NSP 2002^a i NSP 2011^b

a Stan w dniu 20 V. b Stan w dniu 31 III.

Dane prezentujące ludność w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co roku w wersji książkowej, elektronicznej na stronie internetowej Urzędu oraz na płycie CD,
- „Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Podstawowe informacje o sytuacji demograficzno-społecznej ludności Polski oraz zasobach mieszkaniowych” – opracowanie dostępne w wersji elektronicznej na stronie internetowej Głównego Urzędu Statystycznego.

RYNEK PRACY

ZATRUDNIENIE

W 2011 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie nieznacznie wyższym niż przed rokiem, ale tempo jego wzrostu stopniowo słabło w kolejnych kwartalnych okresach narastających. W relacji do 2005 r. przeciętne zatrudnienie było znacząco wyższe. Dynamika przeciętnego zatrudnienia kształtowała się mniej korzystnie niż w kraju.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. w województwie dolnośląskim wyniosło 431,5 tys. osób i było o 2,4% wyższe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 0,7% w 2010 r.) oraz o 20,3% w relacji do 2005 r. W kraju przeciętne zatrudnienie w ujęciu rocznym zwiększyło się o 3,4% (wobec wzrostu o 1,0% w 2010 r.), a w relacji do 2005 r. o 17,1%.

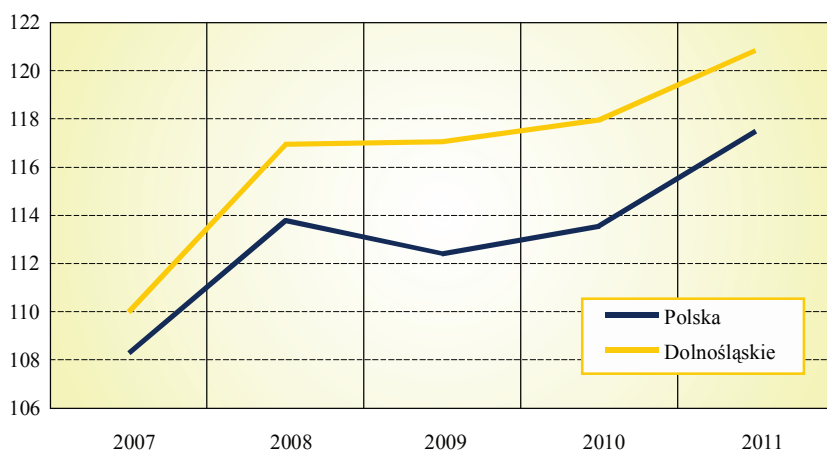
Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

W strukturze zatrudnienia dominował sektor prywatny. Jego udział w 2011 r. ukształtował się na poziomie 93,3% (w 2010 r. – 90,9%, w 2005 r. – 87,1%). Przeciętna liczba zatrudnionych osób w tym sektorze wyniosła 402,7 tys. i wzrosła zarówno w relacji z rokiem poprzednim, jak i 2005 r. odpowiednio o 5,1% i 28,9%. W sektorze publicznym zatrudnionych było 28,7 tys. osób, tj. mniej o 25,0% niż w 2010 r. i o 37,8% w porównaniu do 2005 r.

Tabl. 3. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	2005	2010	2011		
	w tysiącach			2005=100	2010=100
P o l s k a	4646,4	5260,9	5439,1	117,1	103,4
Dolnośląskie	358,6	421,4	431,5	120,3	102,4
Wrocław	129,8	154,6	157,1	121,0	101,6

Wykres 16. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw (przeciętna 2005 = 100)

Biorąc pod uwagę sekcje działalności gospodarczej, w skali roku wzrost zatrudnienia odnotowano w większości z nich, w tym największy m.in. w: obsłudze rynku nieruchomości (o 39,8%), informacji i komunikacji (o 18,7%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 12,6%), pozostałej działalności usługowej (o 12,4%) oraz w budownictwie (o 8,0%). W przemyśle przeciętne zatrudnienie w omawianym roku wyniosło 207,0 tys. osób, co stanowiło 48,0% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw i w ujęciu rocznym zmniejszyło się o 1,1%.

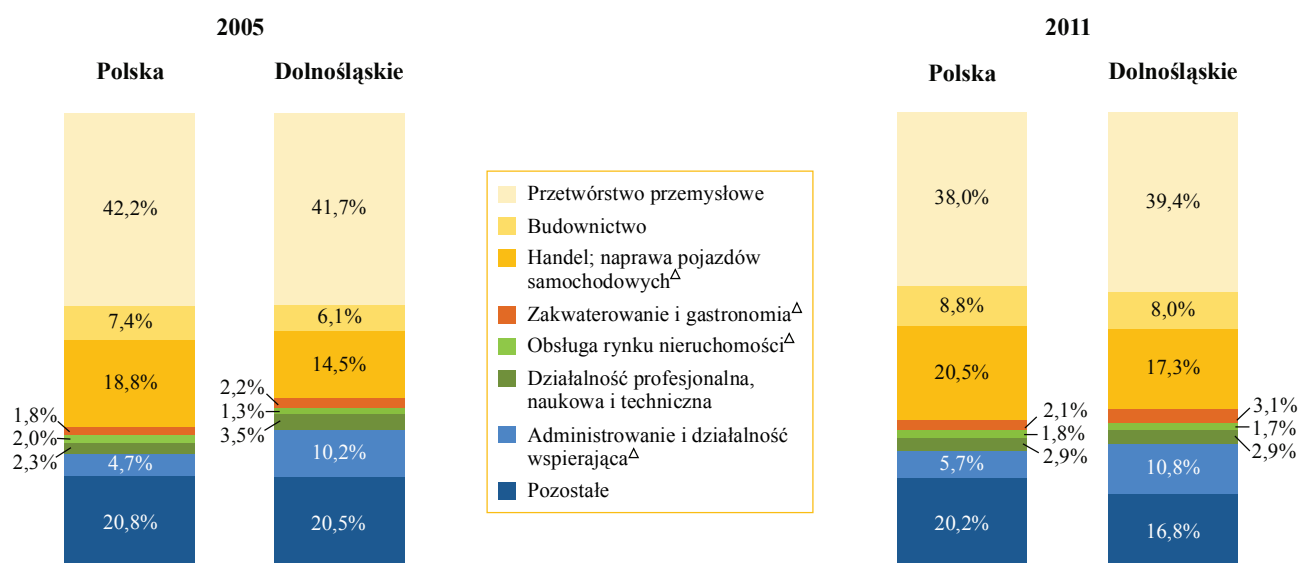
Tabl. 4. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	98,4	99,5	100,2	100,7	104,4	104,0	103,0	102,4
w tym:								
Przemysł	95,3	97,1	97,8	98,5	101,8	101,4	99,2	98,9
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	94,3	96,0	97,2	98,8	105,7	105,6	105,5	104,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	97,8	101,8	100,1	96,6	82,7	78,8	39,7	40,8
Budownictwo	95,7	95,6	95,9	96,6	106,6	107,4	108,0	108,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	98,6	98,7	99,0	99,3	101,8	101,9	102,4	101,2
Transport i gospodarka magazynowa	104,0	104,1	102,8	100,1	100,3	99,8	100,1	102,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	102,3	104,2	102,9	104,2	112,7	113,8	114,4	112,6
Informacja i komunikacja	117,1	116,1	118,8	118,7	113,2	113,8	116,4	118,7
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	110,7	111,7	112,1	110,6	141,2	140,6	140,7	139,8
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	108,9	109,8	111,1	114,2	114,0	111,1	109,4	105,6

W przetwórstwie przemysłowym, skupiającym największą liczbę zatrudnionych osób (tj. 39,4% w sektorze przedsiębiorstw i 82,2% zatrudnionych w przemyśle wobec odpowiednio 38,7% i 77,8% w 2010 r.), odnotowano wzrost zatrudnienia w 15 działach (na 23 ogółem). Spośród tych o znaczącym udziale w zatrudnieniu w największym stopniu zwiększyła się liczba zatrudnionych m.in. w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 27,0%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 23,7%) oraz w produkcji mebli (o 21,6%), natomiast największy spadek przeciętnego zatrudnienia wystąpił w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 10,1%).

Spośród działów o wysokim udziale w strukturze zatrudnienia i należących do pozostałych sekcji wzrost obserwowano m.in. w działalności: związanej z zatrudnieniem (o 43,4%), zajmującej się robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 17,8%), zajmującej się handlem detalicznym (o 7,1%) oraz transportem lądowym i rurociągowym (o 6,6%).

Wykres 17. Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007

W relacji do 2010 r. największe zmiany w strukturze zatrudnienia odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (ich odsetek wzrósł o 0,7 pkt. proc.), a w relacji z 2005 r. – w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,8 pkt. proc.), podczas gdy największy spadek udziału zaobserwowano zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i 2005 r. w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę odpowiednio o 1,7 pkt. proc. i 2,7 pkt. proc.

▪ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W 2011 r. nadal utrzymywała się niekorzystna sytuacja dotycząca bezrobocia, chociaż pojawiły się sygnały wskazujące na jej poprawę. W skali roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych, w tym szczególnie duży wśród pozostających bez pracy poniżej 3 miesięcy oraz osób o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia i osób młodych, w wieku 18-24 lata. Napływ nowo zarejestrowanych bezrobotnych w ciągu roku był mniejszy niż odpływ. Stopa bezrobocia była niższa niż rok wcześniej i pod koniec grudnia osiągnęła poziom wskaźnika ogólnokrajowego. Na 1 ofertę pracy przypadało mniej bezrobotnych.

W końcu grudnia 2011 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 143,6 tys. i była niższa o 6,7 tys. (tj. o 4,5%) niż przed rokiem (po wzroście o 2,7% w 2010 r.), a w porównaniu z grudniem 2005 r. zmniejszyła się o 89,8 tys. (tj. o 38,5%). W skali roku sytuacja w województwie kształtowała się lepiej niż w kraju. W Polsce liczba bezrobotnych w skali roku wzrosła o 1,4% (wobec wzrostu o 3,3% w 2010 r.), natomiast w relacji do 2005 r. zmniejszyła się o 28,5%.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami).

Analizując zmiany bezrobocia w okresie sześciu ostatnich lat, należy zauważyć, że tempo spadku bezrobocia w 2011 r., po wzroście w 2010 r., było wolniejsze niż trzy, cztery i pięć lata temu, kiedy to liczba bezrobotnych zmniejszyła się w relacji do roku poprzedniego odpowiednio o 10,6%, 31,3% i 20,5%.

W relacji do 2010 r. spadek bezrobotnych odnotowano w 27 powiatach, przy czym największy w powiecie bolesławieckim (o 16,8%), a najmniejszy (o 0,1%) w powiecie lubińskim. Wzrost liczby bezrobotnych odnotowano wyłącznie w mieście na prawach powiatu Legnicy (o 9,9%) i w powiecie legnickim (o 9,1%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby poszukujące pracy, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

W końcu 2011 r. w strukturze bezrobotnych 80,8% nie posiadało prawa do zasiłku (w 2010 r. – 81,1%, w 2005 r. 84,6%), 85,9% stanowiły osoby poprzednio pracujące (rok wcześniej – 84,5%, w 2005 r. – 80,3%), a 35,7% to mieszkańcy wsi (w 2010 r. – 35,4%, w 2005 r. – 34,1%). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych kobiety stanowiły

większość, tj. 53,2% ogółu, a ich udział w relacji do 2010 r. zwiększył się o 1,5 pkt. proc., natomiast w relacji do 2005 r. zmniejszył się o 0,5 pkt. proc. do poziomu 76,4 tys.

Tabl. 5. **Bezrobocie rejestrowane** (stan w dniu 31 XII)

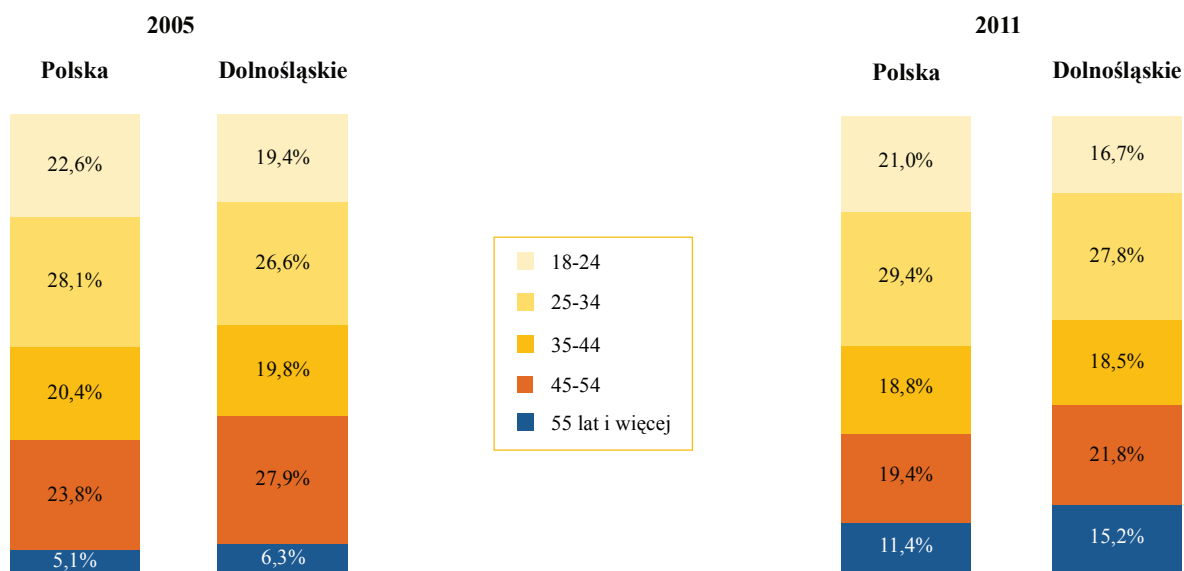
Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	2773,0	1954,7	1982,7
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys.	2793,2	3042,0	2591,5
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys.	3019,8	2979,8	2563,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	158	83	90
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	17,6	12,4	12,5

Tabl. 5. **Bezrobocie rejestrowane** (stan w dniu 31 XII) (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
D o l n o ś l ą s k i e			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	233,4	150,3	143,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys.	252,1	255,9	209,7
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys.	275,9	251,9	216,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	95	49	42
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	20,6	13,1	12,5
W r o c ł a w			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	31,4	17,5	16,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu roku) w tys.	25,5	30,9	25,1
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu roku) w tys.	29,4	29,5	26,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	26	17	13
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	10,9	5,5	5,0

Bezrobocie od trzech lat dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. W końcu 2011 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lata, tj. 27,8% ogółu bezrobotnych (39,9 tys.). Drugą pod względem liczebności grupą były osoby w wieku 45 – 54 lata, tj. 21,8% wszystkich bezrobotnych (31,3 tys.). Liczebność tej pierwszej populacji w ciągu roku zmniejszyła się o 1,9 tys. osób (o 4,5%), natomiast drugiej – o 3,0 tys., tj. o 8,7%. Największy spadek bezrobotnych w stosunku do poprzedniego roku odnotowano wśród najmłodszych osób (18-24 lata – o 11,6%).

W relacji do 2005 r. największy spadek bezrobotnych zaobserwowano w grupie wiekowej 45-54 lata (o 52,0%) oraz wśród osób w wieku 18-24 lata (o 47,0%), natomiast wzrost odnotowano jedynie w grupie osób w wieku 55 lat i więcej (o 48,3%).

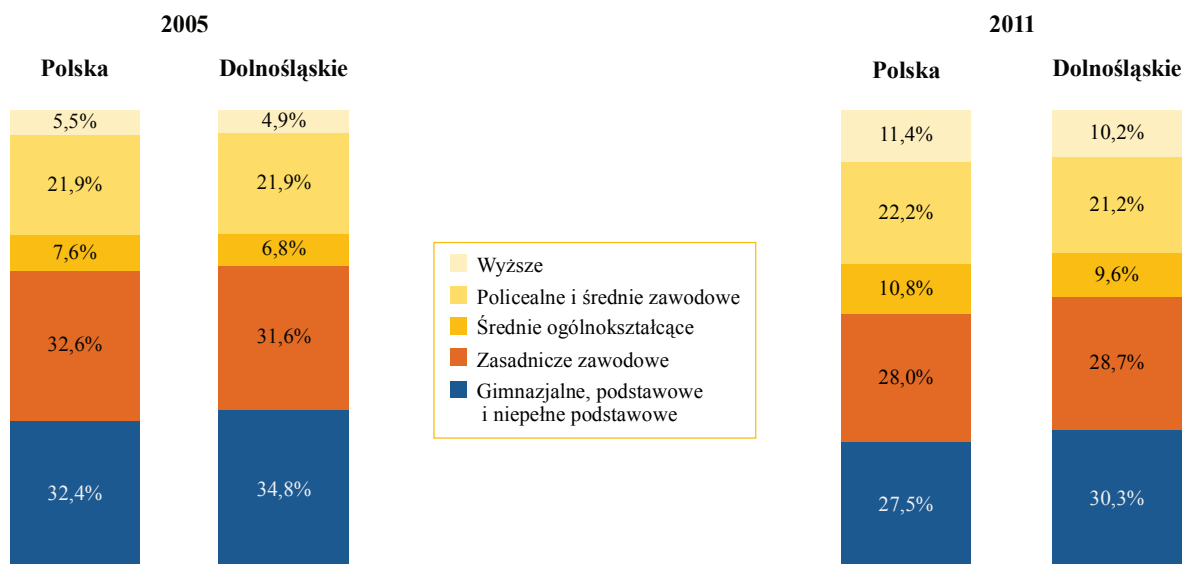
Wykres 18. **Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wieku** (stan w dniu 31 XII)

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Najwięcej było osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym oraz zasadniczym zawodowym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił odpowiednio 30,3% i 28,7%. Zarówno w relacji do 2010 r., jak i 2005 r. wśród grupy o najniższym wykształceniu zaobserwowano największy spadek bezrobocia. W ciągu roku ich liczba zmniejszyła się o 3,7 tys. (o 7,8%). Coraz większe problemy na rynku pracy odczuwają osoby z wykształceniem wyższym, których zbiorowość w 2011 r. w relacji z rokiem poprzednim zwiększyła się o 289 osób (o 2,0%), a w relacji

z 2005 r. o ponad 3 tys. osób (o 29,0%). Była to jedyna grupa w której zaobserwowano wzrost bezrobocia w relacji do roku poprzedniego. Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 10,2% ogółu bezrobotnych, a ich udział systematycznie wzrasta. W skali roku zwiększył się o 0,7 pkt. proc, a w stosunku do 2005 r. o 5,3 pkt. proc.

Wykres 19. **Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według poziomu wykształcenia**

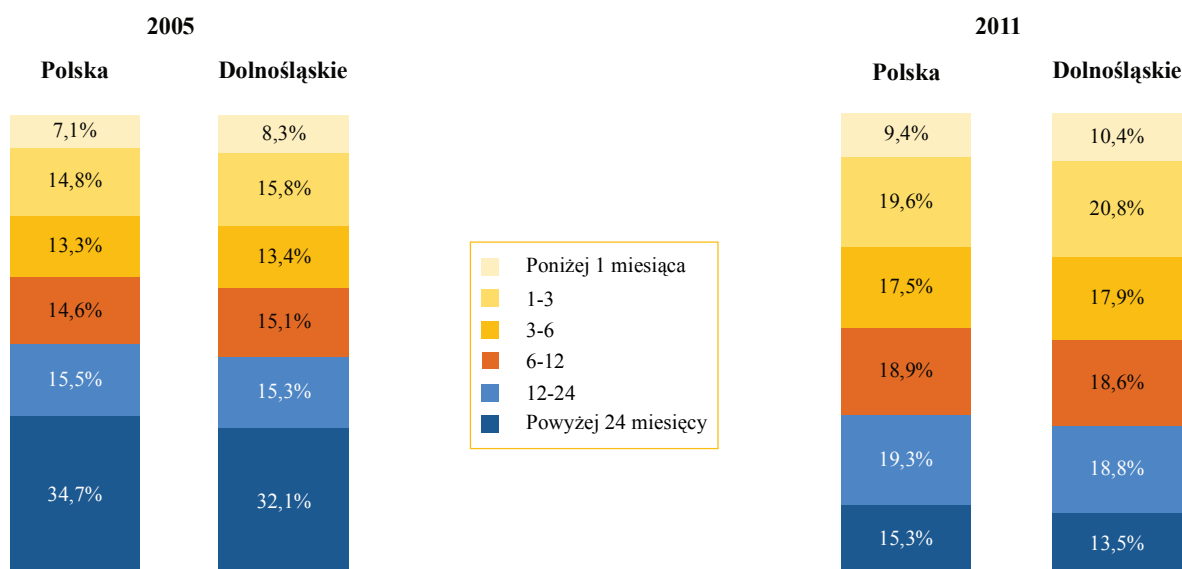
(stan w dniu 31 XII)

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, największy spadek bezrobocia w ujęciu rocznym odnotowano wśród osób z najkrótszym okresem pozostawania bez pracy, tj. do 3 miesięcy (o 16,8%), natomiast wzrost zarejestrowano wyłącznie w przypadku osób pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok (o 17,5%). W strukturze zarejestrowanych bezrobotnych były to grupy o największym udziale, stanowiły one odpowiednio 31,2% i 32,3%. W skali roku udział osób pozostających bez pracy do 3 miesięcy obniżył się o 4,7 pkt. proc., natomiast będących bez pracy dłużej niż 1 rok zwiększył się o 6,0 pkt. proc.

Wykres 20. **Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy^a**

(stan w dniu 31 XII)

a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy miały również osoby z krótkim stażem pracy, tj. 1-5 lat, które stanowiły 22,8% bezrobotnych. W porównaniu z rokiem poprzednim najbardziej poprawiła się sytuacja osób bez stażu pracy – ich liczba obniżyła się o 13,2%, natomiast pogorszyła się sytuacja osób z najdłuższym stażem – powyżej 30 lat (wzrost o 4,8%). Odsetek tych dwóch grup odpowiednio obniżył się o 1,4 pkt. proc. do poziomu 14,1% i wzrósł o 0,4 pkt. proc. do 4,5%.

W szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdowało się 130,2 tys. osób, czyli ponad 90% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 4,5% mniej w relacji z rokiem poprzednim. Najliczniejszą grupę wśród tej populacji stanowiły osoby z wykształceniem średnim, których udział w skali roku zmniejszył się o 1,0 pkt. proc. – do 65,0%. Zmniejszył się również odsetek ludzi młodych – do 25 roku życia (o 1,5 pkt. proc. – do 18,4%), osób bez doświadczenia zawodowego (o 1,8 pkt. proc. – do 22,1%) oraz absolwentów będących w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki (o 0,4 pkt. proc. – do 5,2%). Zwiększył się natomiast najbardziej udział osób długotrwale bezrobotnych (o 4,1 pkt. proc. – do 53,3%) oraz bez kwalifikacji zawodowych (o 3,8 pkt. proc. – do 34,8%). Niekorzystne zmiany odnotowano także w przypadku osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 1,0 pkt. proc. – do 31,0%), ale także osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku do 18 roku życia (o 0,9 pkt. proc. – do 12,7%) i niepełnosprawnych (o 0,3 pkt. proc. – do 7,9%). Liczba bezrobotnych w większości wymienionych kategoriach obniżyła się w ujęciu rocznym, w tym najbardziej wśród osób bez doświadczenia zawodowego (o 11,7%), ludzi młodych (o 11,6%) i absolwentów (o 11,0%).

Tabl. 6. **Bezrobocie rejestrowane w województwie dolnośląskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	164,7	145,5	142,9	150,3	162,7	139,6	136,8	143,6
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 ...	117,7	111,4	106,6	102,7	98,8	95,9	95,8	95,5
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	71,1	53,7	62,9	68,2	60,1	42,0	51,5	56,0
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 ...	102,7	98,4	97,2	97,2	84,6	78,2	81,9	82,1
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	52,6	72,9	65,6	60,8	47,7	65,2	54,3	49,2
analogiczny okres roku poprzedniego = 100 ...	122,0	114,0	106,8	105,0	90,6	89,4	82,8	81,0
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ)								
w tysiącach osób	18,4	-19,2	-2,7	7,4	12,4	-23,2	-2,8	6,8
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	14,1	12,7	12,4	13,1	13,9	12,1	11,9	12,5

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopa bezrobocia rejestrowanego, począwszy od marca kształtowała się na niższym poziomie niż w poszczególnych miesiącach 2010 r. Na koniec grudnia 2011 r. stopa bezrobocia była identyczna jak w kraju i wyniosła 12,5%. Była ona o 0,6 pkt. proc. niższa niż przed rokiem oraz o 8,1% w relacji z 2005 r. W kraju stopa bezrobocia w skali roku wzrosła o 0,1 pkt. proc. natomiast w porównaniu z 2005 r. spadła o 5,1 pkt. proc.

Spadek stopy bezrobocia w skali roku odnotowano w 27 powiatach. Największy spadek odnotowano w powiecie dzierzoniowskim (o 3,0 pkt. proc.) i bolesławieckim (o 2,3 pkt. proc.), natomiast wzrost zanotowano w mieście na prawach powiatu Legnicy (o 0,8 pkt. proc.) oraz w powiecie legnickim (o 1,3 pkt. proc.). Nadal obserwowano duże zróżnicowanie terytorialne pod względem wskaźnika stopy bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach wyniosła 21,8 pkt. proc. i w skali

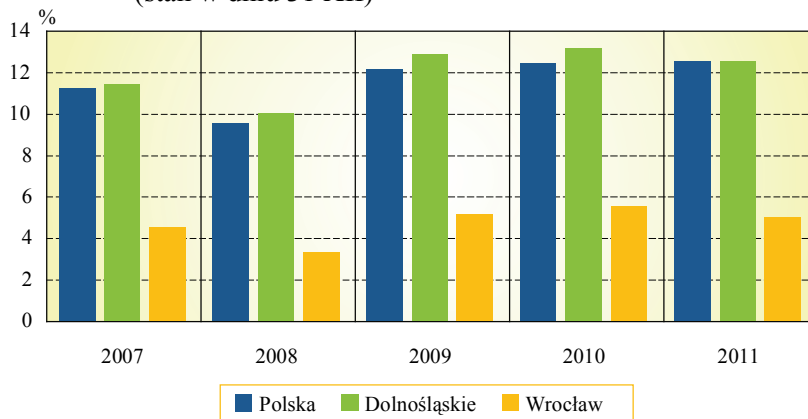
roku zwiększyła się o 0,2 pkt. proc., podczas gdy w relacji z 2005 r. zmniejszyła się o 0,7 pkt. proc.

Najniższą stopę bezrobocia odnotowano we wszystkich miastach na prawach powiatu: Wrocławiu (5,0%), Jeleniej Górze (9,6%), Legnicy (10,0%) oraz w powiatach: wrocławskim (4,6%), polkowickim (9,4%), lubińskim (9,6%) i oławskim (11,1%), natomiast najwyższą w powiatach: złotoryjskim (26,4%), górówskim (25,9%), lwóweckim (24,5%), kłodzkim (24,4%), jaworskim (23,4%) i lubańskim (23,3%).

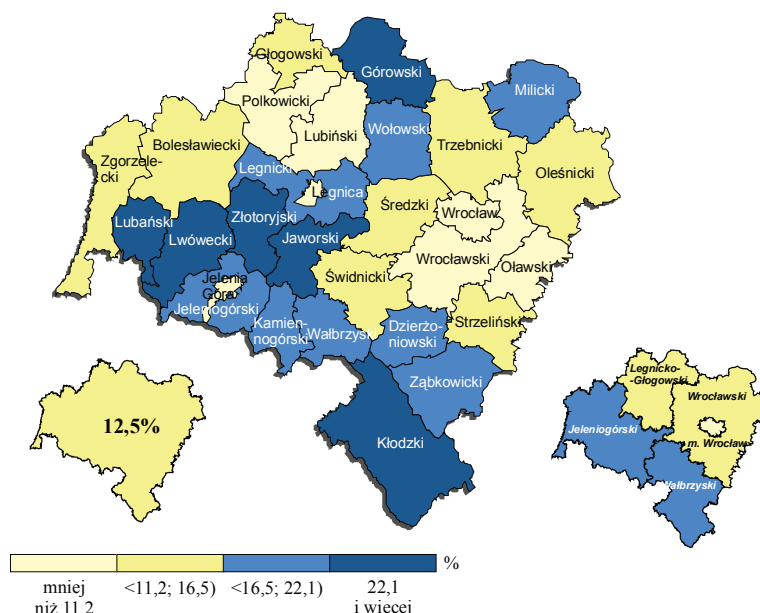
W 2011 r. liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 209,7 tys. osób i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 46,2 tys., tj. o 18,1% (wobec spadku przed rokiem o 1,1%), a w relacji z 2005 r. – o 16,8%. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się w stosunku do 2010 r. o 0,2 pkt. proc. i wynosił 81,5%. Wzrósł również odsetek osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy (o 0,5 pkt. proc. – do 2,3%). Obniżył się natomiast udział m.in. osób dotychczas niepracujących (o 2,9 pkt. proc. – do 17,1%), absolwentów (o 0,9 pkt. proc. – do 9,5%) oraz zamieszkałych na wsi (o 0,4 pkt. proc. – do 32,6%).

Z ewidencji bezrobotnych skreślono w ciągu roku 216,4 tys. osób, tj. o 35,5 tys. osób mniej niż w 2010 r. (spadek o 14,1% wobec wzrostu przed rokiem o 11,3%) oraz o 21,6% niż w 2005 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 93,6 tys. osób (wobec 98,9 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się o 4,0 pkt. proc. w ujęciu rocznym i wyniósł 43,2%. Pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 85,3 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne, roboty publiczne, podjęcie działalności gospodarczej) – 8,2 tys. (przed rokiem odpowiednio 80,8 tys. i 18,1 tys.). Spośród osób wykreślonych z ewidencji wzrósł również odsetek osób, które utraciły status bezrobotnych w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 3,5 pkt. proc. – do 34,7%), które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego (o 1,2 pkt. proc. – do 6,3%) oraz osób, które nabyły prawa emerytalne i rentowe (o 0,5 pkt. proc. do 1,5%). Zmniejszył się natomiast udział osób wyrejestrowanych w związku z rozpoczęciem stażu lub szkolenia u pracodawców (o 9,8 pkt. proc. – do 5,3%).

Wykres 21. Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII)

Wykres 22. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r. (stan w dniu 31 XII)

W 2011 r. bilans bezrobotnych, w przeciwieństwie do roku poprzedniego, kształtował się korzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowano o 6,7 tys. osób mniej niż wyłączono z ewidencji (rok wcześniej – bilans wynosił plus 4,0 tys.). Relacja liczby wyrejestrowanych bezrobotnych do bezrobotnych zarejestrowanych ukształtowała się na poziomie 103,2%, podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 98,9%. Analizując okres ostatnich sześciu lat, największą nadwyżkę liczebną odpływu z zasobu bezrobocia nad napływem zanotowano w 2007 r. – wskaźnik płynności bezrobocia wówczas wyniósł 127,2%. W 2009 r. zanotowano natomiast niekorzystną sytuację, wskaźnik płynności bezrobocia przyjął wartość 87,5%, co oznacza, że wyrejestrowano znacznie mniej bezrobotnych aniżeli zarejestrowano; był to jedyny rok, w którym zanotowano dodatnią płynność bezrobocia.

Powiatowe urzędy pracy w ciągu całego 2011 r. dysponowały 68,3 tys. ofert pracy, tj. mniej o 16,5% niż przed rokiem oraz o 11,9% niż w 2005 r. Oferty pracy skierowane dla osób niepełnosprawnych stanowiły 6,0% ogółu ofert, a dla stażystów – 13,7% (wobec 3,7% i 29,5% w poprzednim roku).

W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 42 bezrobotnych (przed rokiem 49, w 2005 r. – 95). Wskaźnik ten był ponad 2-krotnie niższy niż w skali kraju, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 90 bezrobotnych. Analiza przestrzennego zróżnicowania pod względem liczby osób przypadających na 1 ofertę pracy wykazała, że najkorzystniejsza sytuacja w końcu grudnia 2011 r. miała miejsce w powiecie wrocławskim (8 osób na 1 ofertę) oraz we Wrocławiu (13 osób na 1 ofertę), natomiast najmniej sprzyjająca sytuacja wstąpiła w powiecie jeleniogórskim (4124 osoby na 1 ofertę) i w powiecie głogowskim, gdzie pod koniec roku 2011 nie było do dyspozycji żadnych miejsc pracy.

▪ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2011 r. w województwie wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku: zmniejszył się udział zatrudnionych w ogólnej liczbie ludności, wzrosło obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi, liczba bezrobotnych utrzymała się na podobnym poziomie, ale stopa bezrobocia wzrosła (w tym zarówno wśród kobiet i mężczyzn, jak i w miastach oraz na terenach wiejskich), zwiększyła się liczba biernych zawodowo.

W IV kwartale 2011 r. zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła w województwie 1291 tys. a biernych zawodowo – 1104 tys. osób. Oznacza to, że na każde 100 osób w wieku 15 lat i więcej przypadały średnio 54 osoby aktywne zawodowo (w kraju – 56) oraz 46 osób biernych zawodowo (w kraju – 44).

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych.

Tabl. 7. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

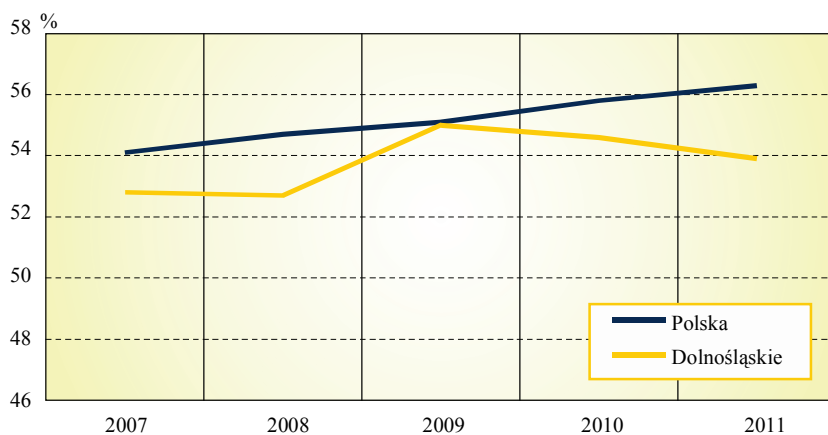
Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Aktywni zawodowo w tys.	17283	17724	17951
pracujący w tys.	14390	16075	16201
bezrobotni w tys.	2893	1649	1750
Bierni zawodowo w tys.	14051	14016	13934
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,2	55,8	56,3
Wskaźnik zatrudnienia w %	45,9	50,6	50,8
Stopa bezrobocia w %	16,7	9,3	9,7

Tabl. 7. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
Dolnośląskie			
Aktywni zawodowo w tys.	1381	1323	1291
pracujący w tys.	1083	1189	1154
bezrobotni w tys.	298	134	137
Bierni zawodowo w tys.	1131	1098	1104
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,0	54,6	53,9
Wskaźnik zatrudnienia w %	43,1	49,1	48,2
Stopa bezrobocia w %	21,6	10,1	10,6

Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (1154 tys. osób) i bezrobotni (137 tys.). Liczba aktywnych zawodowo zmniejszyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 2,4%, natomiast w odniesieniu do sytuacji sprzed sześciu lat – o 6,5%. Tendencję spadkową obserwowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Wykres 23. Współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale

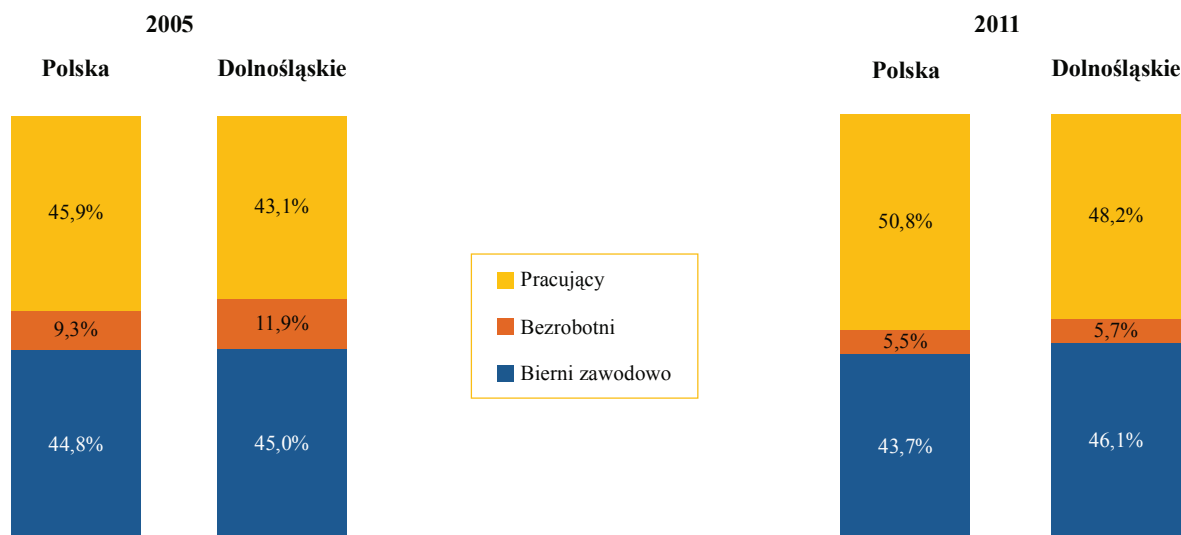

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

W omawianym okresie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 53,9% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,3%) i zmniejszył się o 0,7 pkt. proc. w relacji do 2010 r., a w odniesieniu do analogicznego kwartału 2005 r. – o 1,1 pkt. proc. (w skali

kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio o 0,5 pkt. proc. i 1,1 pkt. proc.). W analizowanym okresie niższą wartość wskaźnika aktywności zawodowej zanotowano wśród kobiet niż wśród mężczyzn (47,7% wobec 61,1%) oraz dla miast niż dla wsi (53,9% wobec 54,0%).

Wykres 24. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale

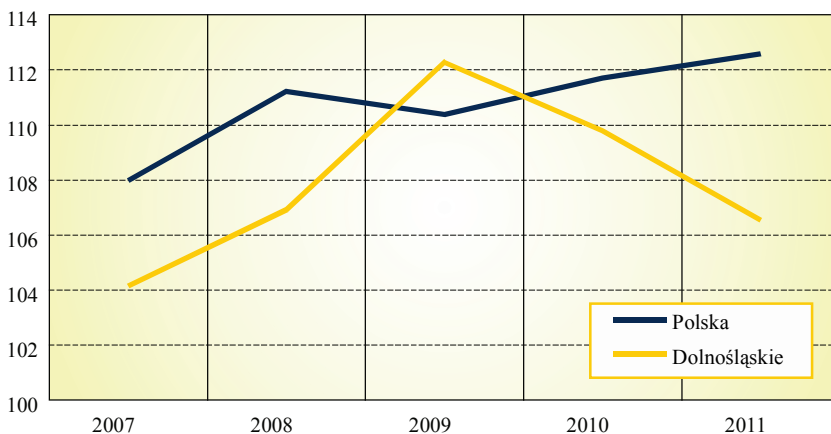

Zarówno w relacji do IV kwartału 2010 r., jak i 2005 r. zmianie uległa również struktura ludności pracujących i bezrobotnych. W odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 0,9 pkt. proc. udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, a wzrósł o 0,2 pkt. proc. odsetek osób bezrobotnych. W porównaniu z IV kwartałem 2005 r. obserwowano wzrost udziału pracujących (o 5,1 pkt. proc.), natomiast spadek udziału bezrobotnych (o 6,2 pkt. proc.).

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy oraz od 2006 r. – powyżej 3 miesięcy i dotyczyła osób, które były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

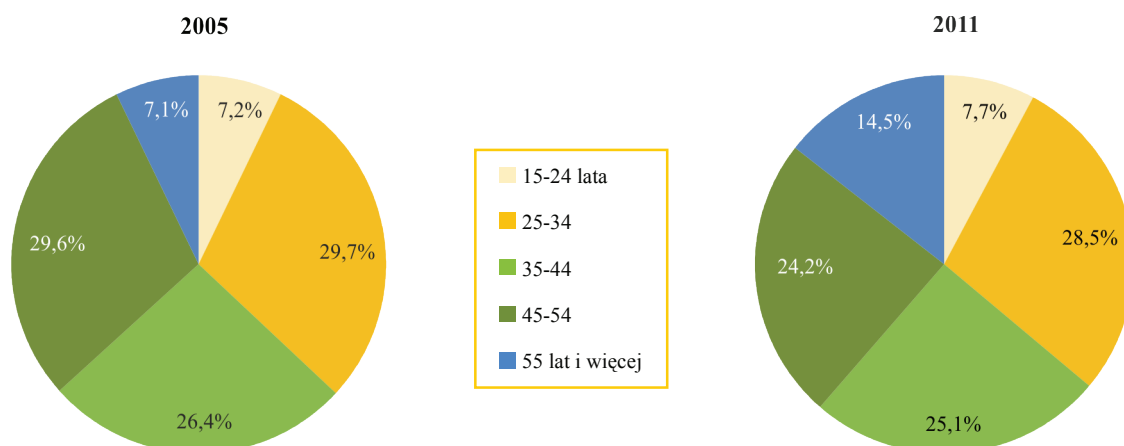
Wykres 25. **Dynamika liczby pracujących w IV kwartale**
(IV kwartał 2005 = 100)

Zbiorowość pracujących w IV kwartale 2011 r. liczyła 1154 tys. i była o 2,9% mniejsza od zanotowanej rok wcześniej. Było to wynikiem spadku liczby pracujących mężczyzn, jak i kobiet posiadających pracę. W porównaniu z analogicznym okresem 2005 r. omawiana populacja zwiększyła się o 71 tys. osób (tj. o 6,6%), a obserwowany wzrost dotyczył obydwu płci. W IV kwartale 2011 r. w populacji pracujących mniejszy udział (45,8%) miały kobiety.

Analizując pracujących według wieku, w IV kwartale 2011 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15-24 lata (7,7%) i 55 lat i więcej (14,5%), natomiast największy odnotowano w grupie wiekowej 25-34 lata (28,5%). W relacji do analogicznego okresu roku poprzedniego udziały tych grup zmniejszyły się odpowiednio o 0,7 pkt. proc., 0,1 pkt. proc. i 1,5 pkt. proc.

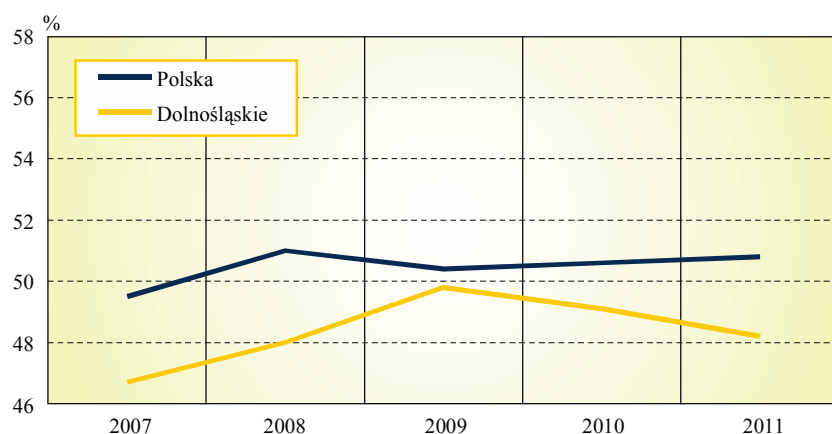
Wykres 26. **Struktura pracujących według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale**

Największy spadek wśród pracujących dotyczył osób z najmłodszej grupy wiekowej – 15-24 lata (o 11,0%), natomiast wzrost odnotowano wyłącznie w grupie wiekowej 35-44 lata (o 6,6%). W porównaniu do IV kwartału 2005 r. zmniejszyła się populacja pracujących osób w wieku 45-54 lata (o 13,1%), natomiast największy wzrost (ponad 2-krotny) zaobserwowano w grupie wiekowej 55 lat i więcej.

Wśród ogółu pracujących pracownicy najemni stanowili 83,4% (wobec 84,4% w IV kwartale roku poprzedniego), a osoby prowadzące działalność gospodarczą (pracodawcy i pracujący na własny rachunek) – 15,4% (wobec 14,6% w analogicznym okresie 2010 r.). Wśród pracowników najemnych odnotowano 677 tys. osób wykonujących pracę stałą na czas nieokreślony (70,4%) i 285 tys. wykonujących pracę na czas określony (29,6%).

Wykres 27. Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale

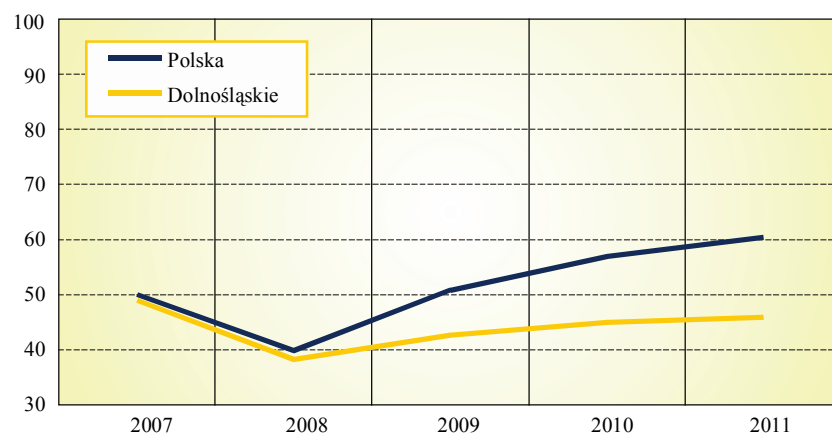

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem.

Wskaźnik zatrudnienia kształtował się w omawianym kwartale na poziomie 48,2% (wobec 49,1% w IV kwartale 2010 r.) i było to o 2,6 pkt. proc. mniej niż w kraju, ale o 5,1 pkt. proc. więcej niż w 2005 r. Znaczne dysproporcje w wartościach wskaźnika zatrudnienia wystąpiły w przypadku mężczyzn i kobiet. Dla mężczyzn

wskaźnik ten kształtował się na poziomie 54,9%, a dla kobiet na poziomie 42,1%. W skali roku spadek wskaźnika dotyczył zarówno populacji mężczyzn, jak i kobiet odpowiednio o 1,5 pkt. proc. i 0,5 pkt. proc.

Wykres 28. Dynamika liczby bezrobotnych w IV kwartale (IV kwartał 2005 = 100)

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

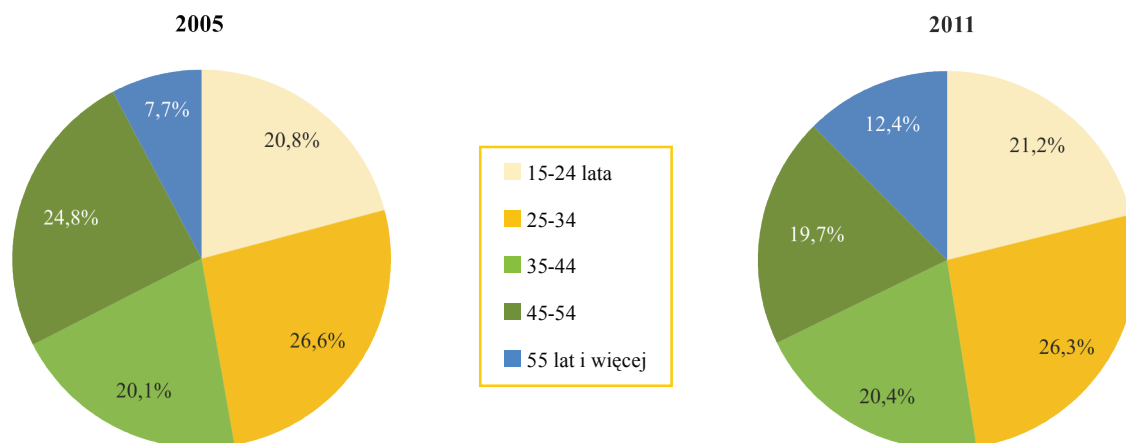
Według wyników BAEL w IV kwartale analizowanego roku było 137 tys. bezrobotnych. W porównaniu z IV kwartałem 2010 r. zbiorowość bezrobotnych ogółem utrzymała się na poziomie zbliżonym, a w relacji do 2005 r. była mniejsza o 161 tys., tj. o 54,0%. Podobnie jak w przypadku pracujących, również i w populacji bezrobotnych więcej było mężczyzn (51,1% ogółu bezrobotnych) niż kobiet. W skali roku udział bezrobotnych mężczyzn zwiększył się o 0,4 pkt. proc., natomiast na przestrzeni sześciu lat obniżył się o 1,2 pkt. proc.

Analiza bezrobotnych pod względem wieku wykazała, że w IV kwartale 2011 r. najliczniejszą

grupę tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 25-34 lata (26,3% ogółu bezrobotnych). Najmniejsza zbiorowość obejmowała osoby 55-lletnie i starsze (12,4%). W skali roku największy wzrost

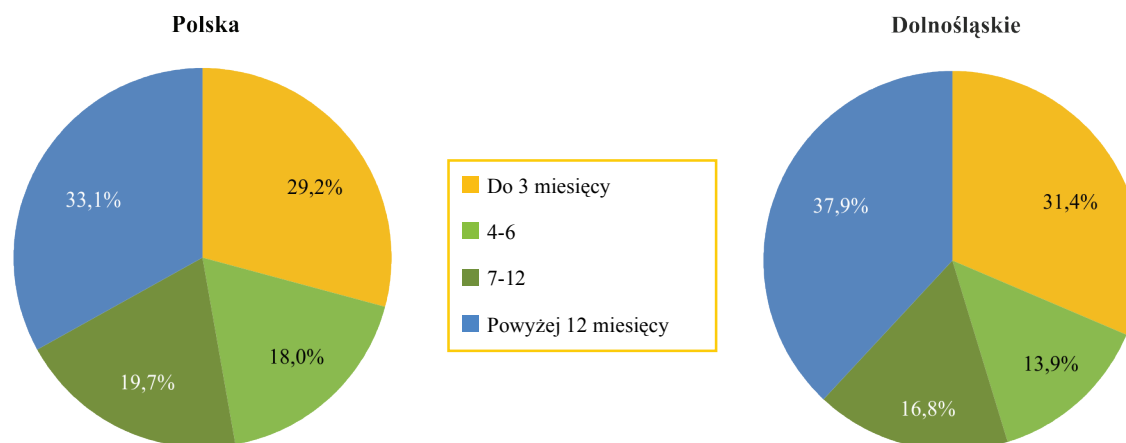
bezrobocia dotyczył ludności w wieku 35-44 lata (o 33,3%), a największy spadek odnotowano w przypadku osób najbardziej dojrzałych, tj. w wieku 55 lat i więcej (o 10,5%).

Wykres 29. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie dolnośląskim w IV kwartale

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne wyniósł 11,2 miesiące (w kraju – 11,1 miesiąca). Na przestrzeni roku okres ten uległ wydłużeniu o około 3 tygodnie (w Polsce – dłuższy o prawie 4 tygodnie). W analizowanym okresie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) wyniosła 52 tys. i stanowiła 37,9% ogółu bezrobotnych (wobec 29,1% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2011 r. odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 33,1% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zwiększył się o 3,7 pkt. proc.

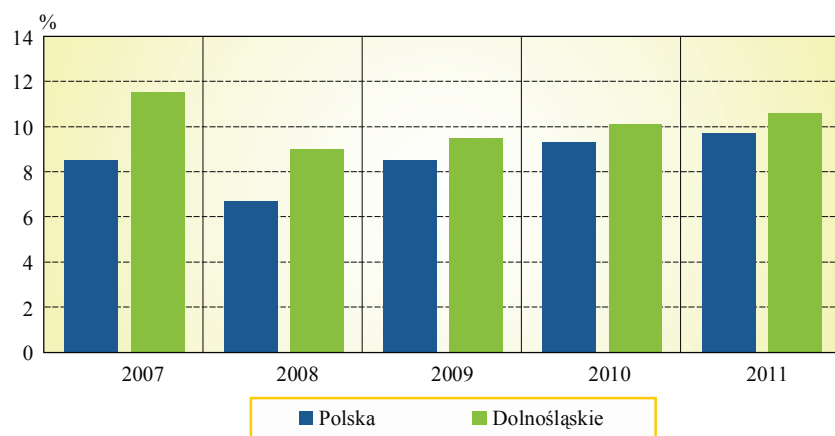
Wykres 30. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2011 r.

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2011 r. ukształtowała się na poziomie 10,6% i była o 0,9 pkt. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku stopa bezrobocia wzrosła o 0,5 pkt. proc. (w Polsce o 0,4 pkt. proc.), natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2005 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia o 11,0 pkt. proc. (w kraju o 7,0 pkt. proc.). Analizowany wskaźnik wśród mężczyzn był niższy niż wśród kobiet (10,1% wobec 11,2%). W skali roku stopa bezrobocia wzrosła zarówno w populacji mężczyzn, jak i kobiet odpowiednio o 0,6 pkt. proc. i o 0,4 pkt. proc.

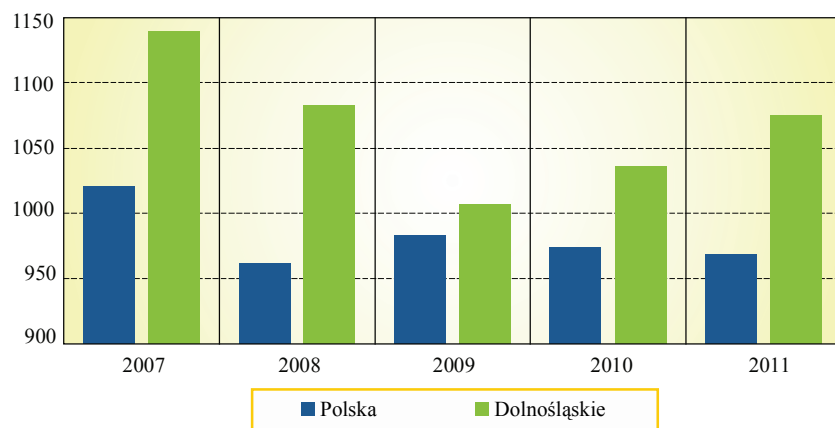
Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wykres 31. Stopa bezrobocia w IV kwartale

się odpowiednio o 0,6% i 0,8%. Wśród osób biernych zawodowo przeważały kobiety, a ich udział wyniósł 60,0%. W skali roku wzrost biernych zawodowo zaobserwowano w populacji mężczyzn (o 2,8%), natomiast spadek wśród nieaktywnych kobiet (o 0,7%). Blisko połowę zbiorowości biernych zawodowo stanowiły osoby

Wykres 32. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących w IV kwartale

przebywające na emeryturze. Co 5 osoba wymieniła jako powód bierności zawodowej naukę i uzupełnienie kwalifikacji, a co 7 osoba wskazała powód chorobę lub niesprawność.

W IV kwartale 2011 r. na 1000 pracujących przypadało 1075 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1036 osób, natomiast w analogicznym okresie 2005 r. – 1319 osób. W IV kwartale 2011 r. w województwie na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju, gdzie na 1000 pracujących przypadało 968 niepracujących (rok wcześniej – 974 osoby, a w 2005 r. – 1177 osób).

W omawianym okresie zbiorowość biernych zawodowo liczyła 1104 tys. osób i stanowiła 46,1% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej (w kraju odsetek ten był mniejszy i wyniósł 43,7%). Na przestrzeni roku liczba nieaktywnych zawodowo zwiększyła się o 0,5%, a w stosunku do analogicznego okresu 2005 r. była niższa o 2,4%. W skali kraju w analogicznym okresie liczebność analizowanej populacji zmniejszyła

przebywające na emeryturze. Co 5 osoba wymieniła jako powód bierności zawodowej naukę i uzupełnienie kwalifikacji, a co 7 osoba wskazała powód chorobę lub niesprawność.

W IV kwartale 2011 r. na 1000 pracujących przypadało 1075 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1036 osób, natomiast w analogicznym okresie 2005 r. – 1319 osób. W IV kwartale 2011 r. w województwie na 1000 pracujących

Dane prezentujące rynek pracy w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałowe dostępne co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Rynek pracy w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co roku w wersji papierowej, CD oraz elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. ukształtowało się na poziomie wyższym niż rok wcześniej, ale niższym od przeciętnego wynagrodzenia w kraju. Na przestrzeni sześciu lat przeciętne wynagrodzenie brutto średnio wzrosło o ponad 1000 zł. W skali roku zwiększył się również czas przepracowany w sektorze przedsiębiorstw oraz średnie wynagrodzenie za godzinę pracy.

W 2011 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 3594,98 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 4,6% (wobec wzrostu o 3,8% w 2010 r.) oraz w relacji z 2005 r. o 45,5%. W kraju przeciętna płaca brutto wyniosła 3604,02 zł, co oznacza wzrost o 5,1% w odniesieniu do zanotowanej przed rokiem (po wzroście o 3,4% w 2010 r.) oraz o 44,0% w porównaniu do 2005 r.

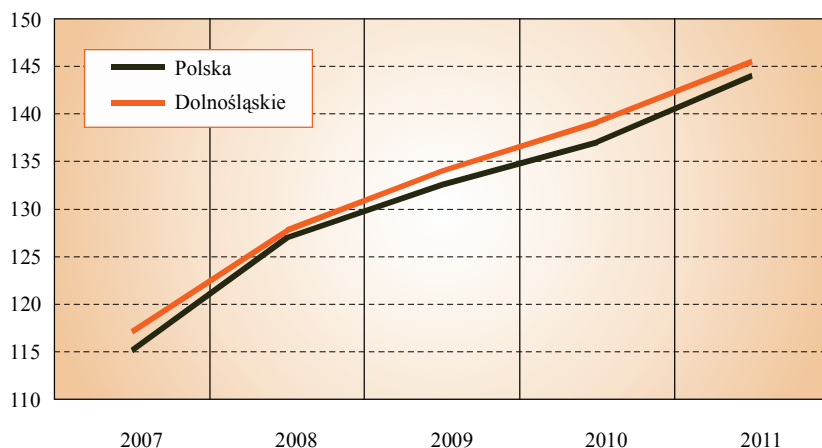
Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłacanych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W sektorze prywatnym przeciętna płaca w porównaniu do 2010 r. wzrosła o 5,8% (do wysokości 3574,16 zł), natomiast w sektorze publicznym zmniejszyła się o 3,1% (do wysokości 3887,10 zł). W relacji do sytuacji sprzed sześciu lat płace wzrosły zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym, przy czym większy wzrost dotyczył przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w sektorze prywatnym (o 48,5%) niż w sektorze publicznym (o 34,0%).

Tabl. 8. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011		
	w złotych			2005=100	2010=100
P o l s k a	2502,79	3429,64	3604,02	144,0	105,1
Dolnośląskie	2470,49	3436,77	3594,98	145,5	104,6
Wrocław	2424,52	3440,73	3600,88	148,5	104,7

Wykres 33. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
(przeciętna 2005 = 100)

Biorąc pod uwagę sekcje działalności gospodarczej, w skali roku wzrost wynagrodzenia odnotowano w większości z nich, w tym największy w: pozostałej działalności usługowej (o 12,2%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 11,3%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 8,9%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 8,2%), obsłudze rynku nieruchomości (o 7,6%), budownictwie (o 7,0%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 5,6%). Spadek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wystąpił

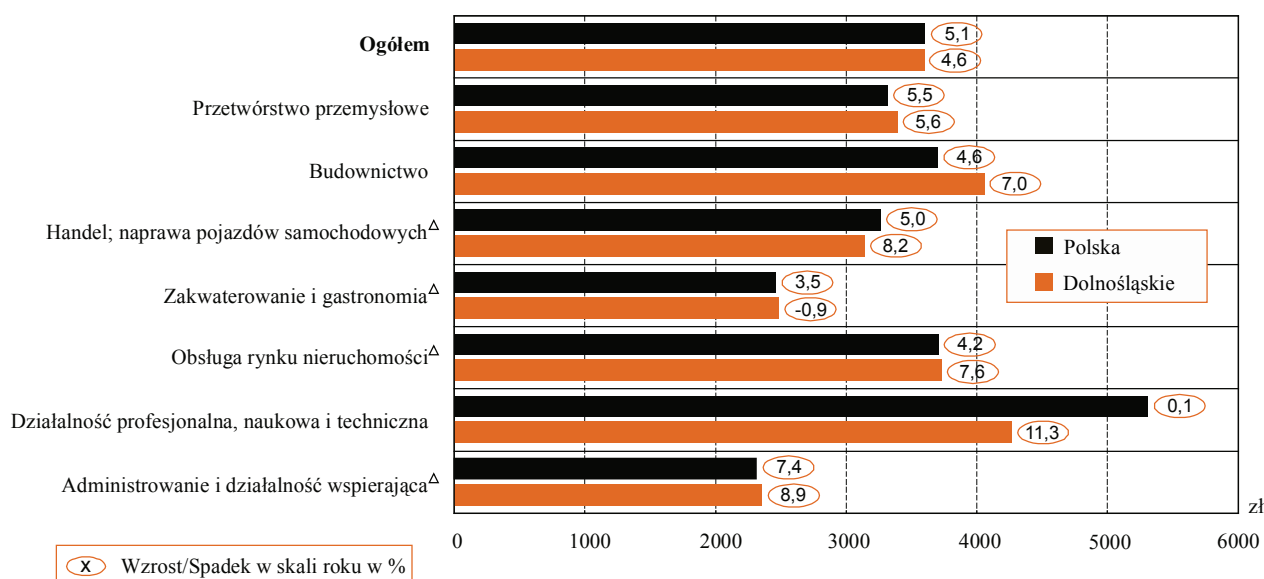
w dwóch sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,7%) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (o 0,9%). Na przestrzeni sześciu lat odnotowano wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto we wszystkich sekcjach, w tym największy – w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (blisko 2-krotny).

Tabl. 9. **Dynamika przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie dolnośląskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	104,0	103,3	103,7	103,8	103,8	104,4	103,9	104,6
w tym:								
Przemysł	107,6	106,0	106,2	106,3	102,8	103,0	102,3	102,8
w tym:								
przetwórstwo przemysłowe	107,8	108,1	107,2	107,3	104,6	105,1	105,5	105,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	120,1	105,7	105,0	104,5	98,8	99,2	96,6	98,3
Budownictwo	103,2	104,9	105,2	106,1	106,1	109,2	108,0	107,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	98,6	98,3	99,0	100,4	106,1	106,7	106,5	108,2
Transport i gospodarka magazynowa	105,1	104,5	104,9	103,6	103,4	102,3	101,9	102,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	100,4	102,4	102,0	101,9	101,2	98,8	98,7	99,1
Informacja i komunikacja	88,6	92,9	93,6	94,7	104,2	102,4	104,6	104,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	108,9	111,4	110,5	110,2	107,0	106,2	107,4	107,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	102,0	101,0	101,7	101,0	105,4	108,1	108,8	108,9

W 2011 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto zanotowano m.in. w sekcjach informacja i komunikacja oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, przekroczyły one średnią płacę w sektorze przedsiębiorstw w województwie odpowiednio o 47,2% i 39,5%. Najniższe wynagrodzenie odnotowano natomiast w administrowaniu i działalności wspierającej oraz zakwaterowaniu i gastronomii (odpowiednio mniejsze o 34,5% i 30,9% od przeciętnego wynagrodzenia w województwie).

Wykres 34. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw według wybranych sekcji PKD 2007 w 2011 r.**

W relacji z rokiem poprzednim spośród działów o stosunkowo dużym udziale w strukturze zatrudnienia najwięcej zyskali m.in. pracujący w działach: produkcja mebli (średni wzrost płacy o 19,6%), handel hurtowy (o 14,0%), produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 8,1%), działalność związana z zatrudnieniem (o 7,4%), produkcja maszyn i urządzeń (o 6,8%), produkcja wyrobów z metali (o 6,5%), roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 6,5%) oraz związane ze wznoszeniem budynków (o 6,4%), jak również produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 5,7%) i handel detaliczny (o 5,7%).

W 2011 r. w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie przepracowano łącznie 762,4 mln godzin, tj. o 3,1% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 2,0% w 2010 r.). W skali roku przepracowany czas zwiększył się o 5,6% w sektorze prywatnym, natomiast obniżył się w sektorze publicznym o 23,0%. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – 300,7 mln (39,4% ogółu) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 133,8 mln (17,5%), natomiast najmniej w pozostałej działalności usługowej – 3,1 mln (0,4%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 8,6 mln (1,1%). Na przestrzeni roku najbardziej wzrosła liczba przepracowanych godzin w sekcjach: obsługa rynku nieruchomości (o 40,3%), informacja i komunikacja (o 28,8%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 11,9%), natomiast zmniejszyła się tylko w sekcjach działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 0,1%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 57,5%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2011 r. wyniósł 147 godzin, tj. o 1 godzinę więcej niż w 2010 r.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w tym okresie ukształtowało się na poziomie 24,42 zł, przy czym w sektorze prywatnym osiągnęło wartość 24,24 zł, a w sektorze publicznym – 26,88 zł. W skali roku wynagrodzenia za godzinę pracy wzrosły o 3,9% (wobec 2,5% w 2010 r.). Wzrost wynagrodzenia godzinowego odnotowano również w sektorze prywatnym o 5,3%, natomiast spadek w sektorze publicznym – o 5,7%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę otrzymali m.in. zatrudnieni w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 34,83 zł oraz informacja i komunikacja – 34,74 zł, a najniższe w zakwaterowaniu i gastronomii – 15,98 zł oraz administrowaniu i działalności wspierającej – 16,21 zł.

Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
 - „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.
-

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W 2011 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ukształtowała się na poziomie niższym niż rok wcześniej. Na kierunek zmian zachodzących w całej populacji emerytów i rencistów w skali roku miała wpływ malejąca zbiorowość rolników indywidualnych oraz świadczeniobiorców ZUS. W analizowanym roku odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym wyższą dynamiką charakteryzowały się świadczenia wypłacane przez ZUS, niż wypłacane rolnikom indywidualnym.

W 2011 r. w województwie przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 668,8 tys. osób i była niższa zarówno od notowanej przed rokiem (o 11,3 tys. osób, tj. o 1,7%), jak i w relacji z 2006 r. (o 0,7 tys. osób, tj. o 0,1%). Podobne zmiany w tym zakresie stwierdzono w skali kraju.

Tabl. 10. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2011		
	w liczbach bezwzględnych			2006=100	2010=100
P o l s k a^a					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.:					
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ...	7217,4	7491,4	7414,2	102,7	99,0
rolników indywidualnych	1586,0	1374,7	1326,6	83,6	96,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1214,75	1588,95	1669,22	137,4	105,1
w tym emerytura	1310,75	1698,35	1783,06	136,0	105,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	802,52	954,68	986,24	122,9	103,3
w tym emerytura	841,06	996,18	1028,51	122,3	103,2
D o l n o ś l ą s k i e					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	669,5	680,0	668,8	99,9	98,3
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS ...	601,4	623,7	615,0	102,3	98,6
rolników indywidualnych	68,0	56,3	53,8	79,0	95,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1237,77	1611,66	1691,11	136,6	104,9
w tym emerytura	1303,31	1687,76	1771,58	135,9	105,0
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	890,68	1060,31	1091,32	122,5	102,9
w tym emerytura	943,61	1121,62	1157,46	122,7	103,2

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSW oraz MS nieuwzględnionymi w województwie.

W 2011 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 7,7%, podobnie jak w roku poprzednim. Dolnośląscy świadczeniobiorcy ZUS stanowili 8,3% tej populacji w kraju, a KRUS – 4,1%. W ogólnej liczbie świadczeniobiorców w województwie dominowały osoby korzystające z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych i stanowiły 92,0%, tj. więcej o 0,3 pkt. proc. niż w 2010 r. i o 2,2 pkt. proc. niż w 2006 r.

Emerytury i renty z ZUS w 2011 r. otrzymywało 615,0 tys. osób, tj. mniej niż przed rokiem o 1,4%, natomiast więcej o 2,3% niż przed pięcioma laty. W skali roku zmniejszyła się liczba emerytów o 4,0 tys. osób (tj.

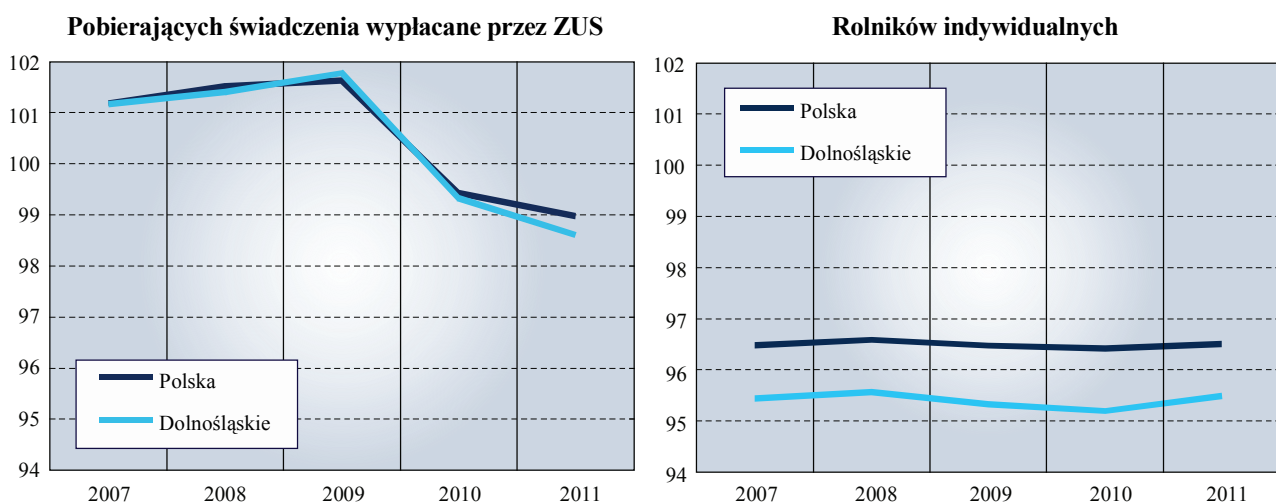
o 0,9%) oraz przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy o 4,6 tys. (tj. o 4,8%), natomiast liczba osób pobierających renty rodzinne nie uległa istotnej zmianie (spadek o 156 osób, tj. o 0,2%). W 2011 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (68,7% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (15,0%).

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa).

Tabl. 11. Świadczenia społeczne w województwie dolnośląskim

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	684,1	683,0	681,5	680,0	674,3	673,0	671,1	668,8
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	99,7	99,4	99,1	99,0	98,6	98,5	98,5	98,3
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	626,9	626,1	624,9	623,7	619,6	618,6	617,0	615,0
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	100,1	99,8	99,5	99,3	98,8	98,8	98,7	98,6
rolników indywidualnych	57,2	56,9	56,6	56,3	54,7	54,4	54,1	53,8
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	94,9	95,0	95,1	95,2	95,5	95,5	95,4	95,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł.:								
wypłacana przez ZUS	1565,47	1592,94	1604,05	1611,66	1655,79	1677,02	1685,42	1691,11
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	107,1	106,6	106,4	106,4	105,8	105,3	105,1	104,9
rolników indywidualnych	1038,85	1054,02	1058,49	1060,31	1077,34	1087,39	1090,33	1091,32
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	105,4	104,9	104,7	104,6	103,7	103,2	103,0	102,9

Wykres 35. Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytur i rencistów (rok poprzedni = 100)

Odmienne kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2011 r. pobierało 53,8 tys. osób (o 4,5% mniej niż przed rokiem i o 21,0% mniej w stosunku do 2006 r.). W ciągu ostatniego roku spadek zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących emerytury (o 5,4%) oraz pobierających świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 1,2%), natomiast w niewielkim stopniu wzrosła zbiorowość osób korzystających

z rent rodzinnych – o 0,9%. Świadczeniobiorcy KRUS charakteryzowali się również nieco odmienną strukturą. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, dominowali emeryci, przy czym ich odsetek był znacznie wyższy, bo wyniósł 78,8%, natomiast tylko 3,0% stanowiły osoby pobierające renty rodzinne.

Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

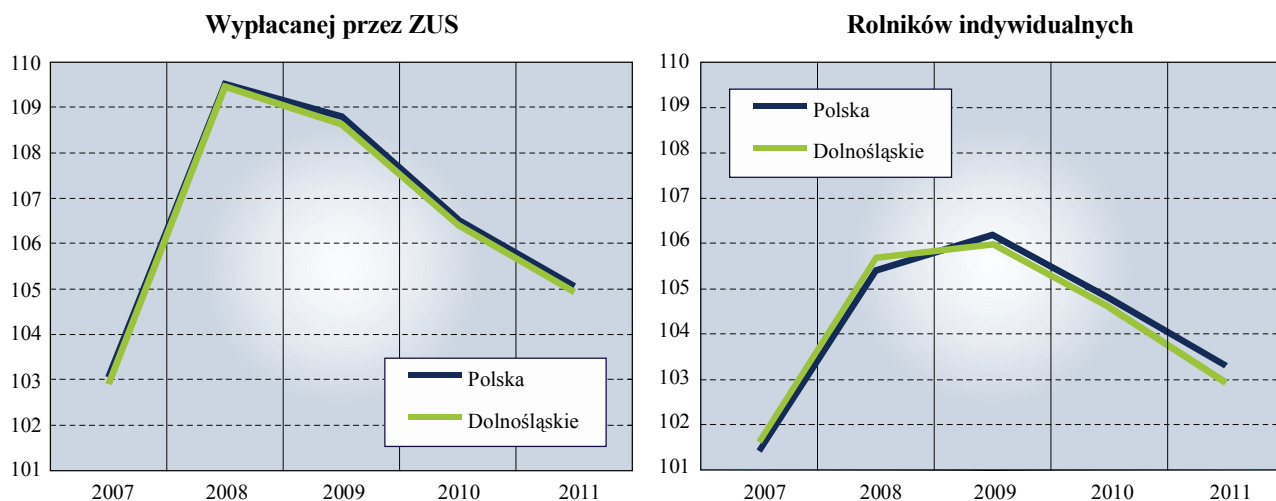
Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w 2011 r. wyniosła 1691,11 zł i była wyższa o 4,9% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 5,1%) i o 36,6% w relacji do 2006 r. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1091,32 zł i zwiększyła się o 2,9% w ciągu roku (w kraju o 3,3%) i o 22,5% w ciągu pięciu lat.

W skali roku tendencję wzrostową obserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń. Szybciej rosła przeciętna emerytura i renta wypłacana przez ZUS niż KRUS. W ostatnim roku różnica wyniosła 2,0 pkt. proc. (1,8 pkt. proc. w kraju). Największy wzrost w ciągu ostatniego roku odnotowano w województwie w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, tj. emerytury (o 5,0%) i renty rodzinnej (o 4,7%), natomiast wśród świadczeń z KRUS – w przypadku renty rodzinnej (o 3,5%).

Wykres 36. **Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**
(rok poprzedni = 100)

Wysokość świadczeń emerytalno-rentowych w województwie w 2011 r. kształtowała się powyżej średniej krajowej – wypłacanych przez KRUS o 10,7% a przez ZUS o 1,3%. W porównaniu z 2010 r. odnotowano mniejsze odchylenie od średniej krajowej zarówno w przypadku przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto wypłacanej świadczeniobiorcom z ZUS, jak i rolnikom indywidualnym odpowiednio o 0,1 pkt. proc. i o 0,4 pkt. proc. Tylko wysokość emerytury wypłacanej przez ZUS kształtowała się na poziomie niższym niż w kraju (o 0,6%).

CENY

W województwie średnioroczny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2011 r. był wyższy zarówno od notowanego przed rokiem, jak i w kraju. Podobnie jak w Polsce, w relacji do 2010 r. wzrost cen wystąpił w większości grup towarów i usług, w tym najwyższy odnotowano w zakresie transportu, mieszkania, żywności i napojów bezalkoholowych oraz zdrowia. Jedynie w grupie odzież i obuwie utrzymywał się spadek cen, który od dwóch lat systematycznie zmniejsza się.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie w 2011 r. w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosły o 4,6% (wobec wzrostu o 4,3% średnio dla Polski). W województwie wzrost cen determinowany był przede wszystkim podwyżkami cen towarów i usług związanych z transportem (o 8,5%), mieszkaniem (o 5,8%), żywnością i napojami bezalkoholowymi (o 5,5%) oraz zdrowiem (o 4,8%). Mniej niż w poprzednim roku płacono natomiast za odzież i obuwie (o 0,8%). W tej kategorii spadek cen utrzymywał się od kilku lat, choć od 2009 r. obserwujemy stopniowe zmniejszenie siły tej tendencji. Podobne zmiany cen, choć w nieco mniejszym nasileniu, obserwowano w skali kraju.

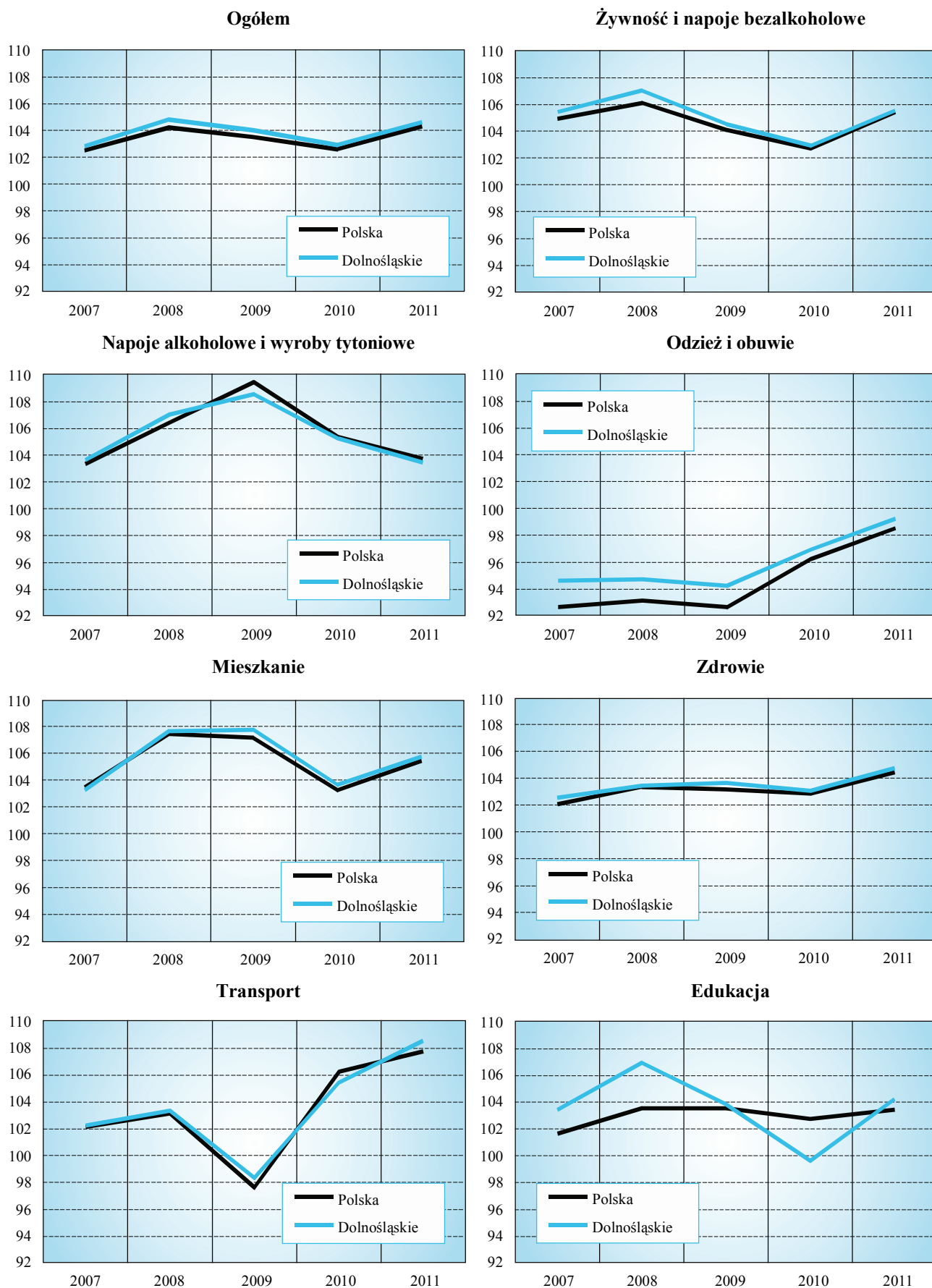
Podstawę do opracowania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

Tabl. 12. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
P o l s k a			
O g ó l e m	102,1	102,6	104,3
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,1	102,7	105,4
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,7	105,3	103,7
Odzież i obuwie	94,6	96,2	98,5
Mieszkanie	103,3	103,3	105,5
Zdrowie	102,6	102,9	104,5
Transport	104,9	106,2	107,7
Rekreacja i kultura	100,6	99,7	100,5
Edukacja	103,2	102,7	103,4
D o l n o ś l ą s k i e			
O g ó l e m	102,2	102,9	104,6
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,2	102,9	105,5
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,5	105,2	103,4
Odzież i obuwie	95,8	96,9	99,2
Mieszkanie	103,4	103,7	105,8
Zdrowie	103,0	103,1	104,8
Transport	105,3	105,4	108,5
Rekreacja i kultura	100,8	100,7	101,5
Edukacja	102,9	99,6	104,2

Wykres 37. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100)

W 2011 r. największy wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego wystąpił w II kwartale (o 4,8%), wówczas najbardziej zdrożały towary i usługi związane z żywnością i napojami bezalkoholowymi (o 7,1%) oraz z transportem (o 7,6%). Były to kategorie, w których wysokie tempo wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych utrzymywało się przez cały rok 2011. We wszystkich analizowanych okresach zaobserwowano wzrost cen związanych również z napojami alkoholowymi i wyrobami tytoniowymi, mieszkaniem, zdrowiem, rekreacją i kulturą oraz edukacją. Jedynie w grupie odzież i obuwie obserwowano jednorazowy wzrost cen (podobnie jak w kraju) w II kwartale 2011 r., w pozostałych kwartałach obserwowano spadek cen.

Tabl. 13. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim**

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII	I–III	IV–VI	VII–IX	X–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	103,1	102,7	102,4	103,3	104,4	104,8	104,3	104,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,8	101,6	103,2	104,9	106,2	107,1	104,2	104,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	106,9	106,4	103,8	103,8	103,5	102,6	103,7	103,8
Odzież i obuwie	95,8	96,7	97,0	98,3	98,4	101,4	99,5	97,4
Mieszkanie	103,7	103,5	103,7	103,8	105,1	105,4	106,0	106,6
Zdrowie	103,3	102,9	102,9	103,3	103,7	104,6	104,9	105,9
Transport	109,0	106,2	102,2	104,3	107,9	107,6	108,0	110,6
Rekreacja i kultura	101,7	100,7	99,9	100,7	101,9	101,5	101,4	101,4
Edukacja	98,4	98,3	98,5	103,3	103,6	103,7	104,0	105,6

W grudniu 2011 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego znaczne zmiany cen wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. Zdecydowanie podrożał cukier (o 30,6%), kawa naturalna mielona „Tchibo Family Classic” – (o 29,5%), kurczęta patroszone (o 21,4%) i mięso wołowe z kością (rostbef) (o 18,5%) oraz kasza jęczmienna (o 17,5%). Zdecydowanie mniej niż przed rokiem płacono za 1 kg m.in.: ziemniaków (cena obniżyła się o połowę), cebuli (o 39,9%), marchwi (o 23,9%), jabłek (o 26,0%) i cytryn (o 11,3%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były trzy razy w miesiącu.

Tabl. 14. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

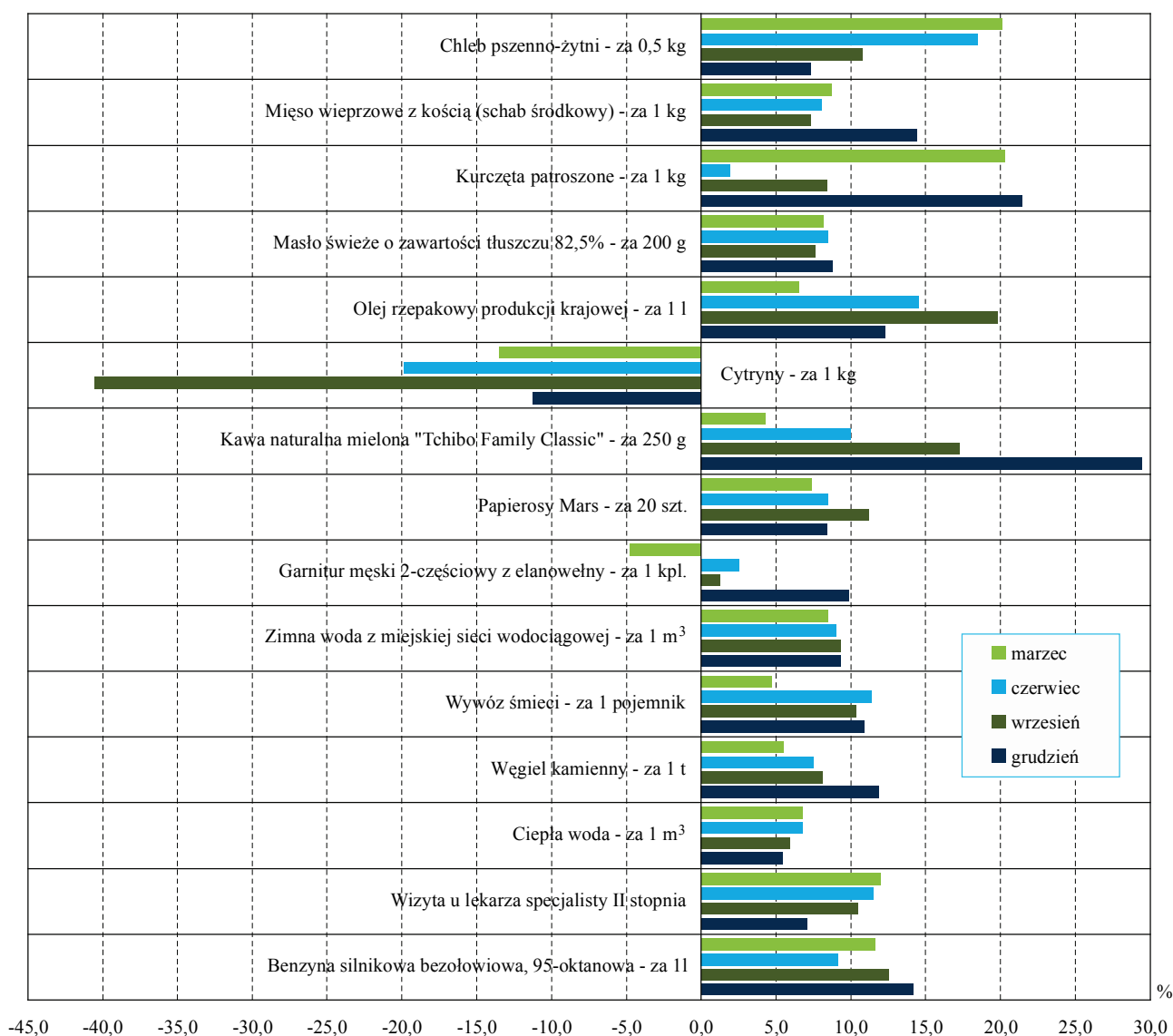
Wyszczególnienie	2005	2010	2011	
	w złotych			2010=100
P o l s k a				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,33	2,08	2,25	108,2
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,63	5,96	7,12	119,5
Mięso wołowe bez kości (z udźca) – za 1 kg	21,17	26,85	31,25	116,4
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,07	13,68	15,34	112,1
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	19,67	21,65	22,95	106,0
Kiełbasa „Toruńska” – za 1 kg	11,82	13,93	15,16	108,8
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,45	2,67	2,78	104,1
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	9,41	12,21	12,72	104,2
Jaja kurze, świeże – za 1 szt.	0,35	0,44	0,48	109,1

Tabl. 14. Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	
	w złotych			2010=100
P o l s k a				
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,10	4,27	4,63	108,4
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,64	5,97	6,88	115,2
Cebula – za 1 kg	1,20	2,25	1,40	62,2
Ziemniaki – za 1 kg	0,89	1,43	0,74	51,7
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,03	2,94	3,95	134,4
Sok jabłkowy – za 1 l	2,83	3,64	3,73	102,5
Garnitur męski 2-częściowy, z elano wełny – za 1 kpl.	458,31	467,17	484,87	103,8
Półbuty skórzane męskie na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	146,77	164,09	172,72	105,3
Proszek do prania – za 400 g	2,97	4,43	4,46	100,7
Ciepła woda – za 1 m ³	14,10	17,89	18,61	104,0
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	1,94	2,23	2,46	110,3
Bilet normalny do kina	12,72	15,23	15,89	104,3
Wizyta u lekarza specjalisty II stopnia	51,31	69,63	74,13	106,5
Strzyżenie włosów męskich	11,68	14,78	15,56	105,3
D o l n o ś l ą s k i e				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,40	2,32	2,49	107,3
Kurczęta patroszone – za 1 kg	4,55	5,83	7,08	121,4
Mięso wołowe bez kości (z udźca) – za 1 kg	20,96	29,02	32,17	110,9
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	12,56	13,55	15,51	114,5
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	20,26	23,29	23,97	102,9
Kiełbasa „Toruńska” – za 1 kg	11,87	15,08	15,53	103,0
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% – za 1 l	2,46	2,72	2,88	105,9
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	8,93	11,94	12,80	107,2
Jaja kurze, świeże – za 1 szt.	0,35	0,46	0,49	106,5
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,08	4,22	4,59	108,8
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,85	6,37	7,15	112,2
Cebula – za 1 kg	1,22	2,38	1,43	60,1
Ziemniaki – za 1 kg	0,84	1,46	0,73	50,0
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,12	3,04	3,97	130,6
Sok jabłkowy – za 1 l	2,84	3,57	3,77	105,6
Garnitur męski 2-częściowy, z elano wełny – za 1 kpl.	506,18	458,25	503,40	109,9
Półbuty skórzane męskie na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	147,00	170,76	173,76	101,8
Proszek do prania – za 400 g	4,62	4,66	100,9
Ciepła woda – za 1 m ³	12,43	15,36	16,20	105,5
Bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim	1,94	2,25	2,47	109,8
Bilet normalny do kina	12,64	14,86	15,07	101,4
Wizyta u lekarza specjalisty II stopnia	51,04	75,29	80,59	107,0
Strzyżenie włosów męskich	11,88	15,00	16,06	107,1

W grupie artykułów nieżywnościowych najbardziej wzrosły ceny w zakresie transportu m.in. benzyny silnikowej bezołowiowej (95 oktanowej), która podrożała o 14,2% i biletów normalnych na przejazd jednorazowy autobusem miejskim o 9,8%, jak również ceny związane z użytkowaniem mieszkania m.in. wzrosły opłaty za: wywóz śmieci o 10,9%, zaopatrzenie w zimną wodę o 9,3% oraz ciepłą wodę o 5,5%. Droższy był także opał — za 1 tonę węgla kamiennego trzeba było zapłacić o 11,9% więcej niż w grudniu poprzedniego roku. Wśród napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wzrosły ceny papierosów „Mars” o 8,4%. Więcej niż przed rokiem konsumenci płacili za usługi lekarskie. Cena wizyty u lekarza specjalisty (II stopnia) wzrosła o 7,0%.

Wykres 38. **Zmiany cen detalicznych wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie dolnośląskim w 2011 r.**

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

ROLNICTWO

▪ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE od jesieni 2010 do jesieni 2011

Niekorzystne warunki agrometeorologiczne, nadmiar wilgoci w okresie wczesnej jesieni, utrudniały rolnikom przygotowanie pól pod zasiewy ozimin. Pogoda poprawiła się w I połowie października, co spowodowało przyspieszenie wykonywania prac polowych a siewy zbóż ozimych (poza pszenicą) zostały zakończone. Stan upraw ozimych był jednak gorszy w porównaniu do równie słabego stanu ubiegłorocznego. Rośliny były umiarkowanie wyrośnięte, ze względu na chłodną i deszczową pogodę w sierpniu i wrześniu, która hamowała vegetację i sprzyjała rozwojowi chorób grzybowych. Sprzyjająca w listopadzie (jak na tę porę roku) temperatura powietrza i dobre uwilgotnienie gleby stwarzały dobre warunki do wzrostu i rozwoju później zasianych ozimin, jednak na części pól z powodu wysokiego poziomu wód gruntowych nie udało się wykonać orki zimowych. W ostatnich dniach listopada temperatura obniżyła się i wystąpiły opady śniegu. Stan zasianych ozimin przed wejściem w okres spoczynku zimowego był słabszy w porównaniu do roku poprzedniego, głównie z powodu opóźnionych siewów. Bardzo niskie temperatury zimą, brak okrywy śnieżnej oraz mroźne wysuszające wiatry spowodowały wymarzenie i wysmalanie roślin. Na występujące zimą niekorzystne warunki pogodowe szczególnie narażone były późno zasiane, wrażliwe odmiany pszenicy i rzepaku. Niewielkie ocieplenie nastąpiło w drugiej połowie marca. Opady deszczu i śniegu tworzyły na polach zastoiska wody, a na plantacjach żyta wystąpiła pleśń śniegowa. Pod koniec I kwartału rolnicy rozpoczęli pierwsze prace polowe. Zaorania, w skutek strat zimowych, były większe niż rok wcześniej. Sprzyjające pracom rolnym warunki agrometeorologiczne w okresie wiosennym spowodowały, że w kwietniu prawie w 100% dokonano siewów i nasadzeń roślin uprawnych. Utrzymywała się wysoka temperatura, natomiast opady były niewystarczające. W II dekadzie kwietnia kwitły już drzewa owocowe, truskawki oraz rzepak ozimy, natomiast deficyt wody pogorszył wschody zbóż jarych. Na początku maja wystąpiły obfite opady śniegu, które spowodowały uszkodzenia upraw rolnych, warzyw gruntowych, a także bardzo duże straty w kwitnących drzewach i krzewach owocowych oraz na plantacjach truskawek. Zalegająca okrywa śnieżna powodowała przełamywanie roślin rzepaku oraz wymarzenie łętów ziemniaków. Największe straty w uprawach ogrodniczych odnotowano w województwach: wielkopolskim, kujawsko-pomorskim, lubuskim i dolnośląskim. Na wielu plantacjach rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych i zbóż jarych dokonywano przesiewów roślin. Wyraźne ocieplenie w drugiej połowie maja przyspieszyło tempo wzrostu i rozwoju upraw. Utrzymująca się wysoka temperatura powietrza i występujące duże opady deszczu wpłynęły korzystnie na poprawę stanu roślin uprawnych. W pierwszej dekadzie maja dobiegało końca rozpoczęte w kwietniu sadzenie ziemniaków. W czerwcu zboża ozime pszenica i żyto były w fazie formowania ziarna, a plantacje jęczmienia – w fazie mleczno-woskowej ziarna. W rejonach podgórskich pszenica i żyto były w fazie kłoszenia i początku kwitnienia. W rejonie Podgórze Sudeckiego zboża jare były w fazie strzelania w źdźbło do początku fazy kłoszenia. Kukurydza była w stadium formowania wiech, a plantacje rzepaku w końcowej fazie nabierania luszczyn. Występujące w lipcu częste i obfite opady spowodowały w niektórych gminach podtopienie upraw. Żniwa przebiegały przy zmiennej pogodzie, co spowodowało niewielkie opóźnienie w zbiorze. Część plantacji ziemniaków, szczególnie wczesnych porażona była zarazą ziemniaczaną. Sierpniowe opady na terenach górskich przybierały charakter gwałtowny, co powodowało przybór wód w rzekach o charakterze powodziowym, ale nie spowodowało zniszczenia upraw. Warunki termiczne i uwilgotnienie gleby sprzyjały szybkiemu wzrostowi kukurydzy. Ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu i październiku stwarzała dobre warunki dla prac polowych, natomiast niekorzystnie wpływała na stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Panująca w większości dni listopadowa bezdeszczowa pogoda sprzyjała kończeniu zbiorów upraw pastewnych i siewów zbóż ozimych. Stan upraw ozimych był lepszy niż przed rokiem.

Tabl. 15. Wybrane dane dotyczące rolnictwa

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	31,5	34,9	32,9
rzepak i rzepik	26,3	23,6	22,4
ziemniaki	176	211	230
buraki cukrowe	416	483	556
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w szt. (stan w czerwcu):			
bydło	34,5	37,2 ^a	37,3
trzoda chlewna	113,9 ^b	98,5 ^a	87,5 ^b
owce	2,0	1,7 ^a	1,6
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	845,1	1000,0 ^a	825,9
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	36,69	59,84	81,99
ziarno żyta za 1 dt	27,64	42,12	74,24
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	37,05	50,86	49,57
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,05	4,56	5,58
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,82	3,89	4,52
mleko krowie za 1 l	0,93	1,07	1,21
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	45,49	64,91	95,51
ziarno żyta za 1 dt	34,67	48,58	78,79
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	52,87	98,51	111,47
prosię na chów za 1 szt.	131,00	130,20	121,13
D o l n o ś l ą s k i e			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	41,5	44,9	42,9
rzepak i rzepik	29,1	20,7	26,0
ziemniaki	216	207	259
buraki cukrowe	509	539	598
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w szt. (stan w czerwcu):			
bydło	12,6	11,4 ^a	10,3
trzoda chlewna	45,2 ^b	31,2 ^a	27,2 ^b
owce	1,3	1,4 ^a	1,1
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	711,5	650,5 ^a	586,1
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	36,13	60,15	82,44
ziarno żyta za 1 dt	25,63	38,13	70,25
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	35,51	47,89	43,29
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	3,80	4,42	5,44
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,99	3,97	4,30
mleko krowie za 1 l	0,97	1,06	1,22
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	49,00	71,65	96,42
ziarno żyta za 1 dt	41,67	69,50	.
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	54,03	107,00	124,82
prosię na chów za 1 szt.	128,29	.	.

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Stan w końcu lipca.

▪ PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2011 r. produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi była mniejsza niż przed rokiem głównie ze względu na zmniejszenie wydajności z jednostki powierzchni. Zbiory rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych oraz ziemniaków były natomiast wyższe niż rok wcześniej. O wyższym poziomie produkcji tych upraw zadecydowało lepsze plonowanie w odniesieniu do roku poprzedniego, podczas gdy areal uprawy uległ zmniejszeniu.

W 2011 r. według wynikowego szacunku produkcji głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych, powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła 427,0 tys. ha i była tylko o 118 ha większa niż w roku poprzednim, natomiast o 10,2% mniejsza w porównaniu z notowaną w 2005 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2011 r. osiągnęły poziom 42,9 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 2 dt/ha (tj. o 4,5%), natomiast zwiększyły się w relacji z 2005 r. o 1,4 dt/ha (tj. o 3,4%). W kraju plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 32,9 dt/ha i były o 5,7% mniejsze niż przed rokiem, natomiast o 4,4% większe niż w 2005 r. W 2011 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oszacowano na 1832,1 tys. ton, czyli mniej o 4,3% niż przed rokiem i o 7,2% niż w 2005 r.

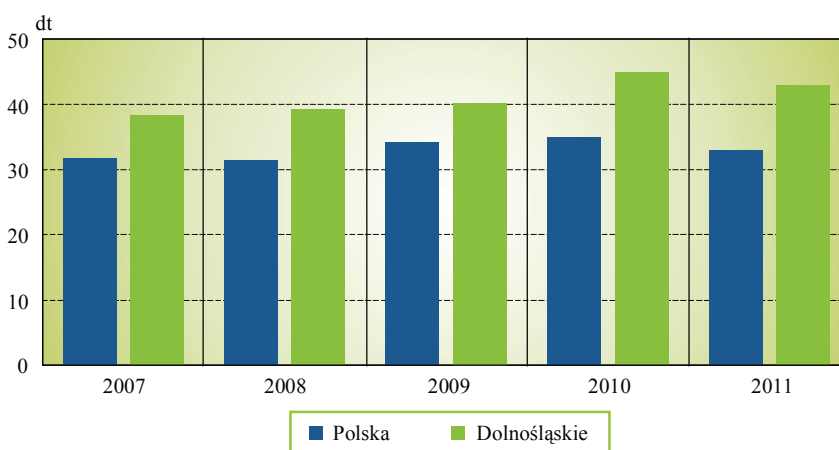
W strukturze powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi największy udział miała pszenica (60,5% ogólnego arealu uprawy zbóż, tj. taki sam jak w poprzednim roku), następnie jęczmień (14,6% wobec 14,3% w 2010 r.), żyto (8,6% wobec 8,9% w 2010 r.) i przeniżyto (7,9% wobec 7,7% w poprzednim roku). W 2011 r. plony z 1 ha pszenicy, żyta i pszenżyta w relacji z rokiem poprzednim zmniejszyły się, natomiast jęczmienia wzrosły

i wyniosły odpowiednio 48,1 dt/ha, 31,0 dt/ha, 36,3 dt/ha i 39,3 dt/ha (w 2010 r. odpowiednio 51,3 dt/ha, 31,8 dt/ha, 36,6 dt/ha i 39,1 dt/ha).

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2011 r. wynosiła 125,3 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 1,5%, natomiast w stosunku do 2005 r. wzrosła o 67,3%. W omawianym roku plony wyniosły 26,0 dt z ha i były o 16,1% wyższe od średniego poziomu w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zwiększyły się one o 25,6%, a w odniesieniu do 2005 r. były niższe o 10,7%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie oszacowano na 325,2 tys. ton i były większe zarówno w relacji z 2010 r., jak i 2005 r. odpowiednio o 23,5% i 49,3%.

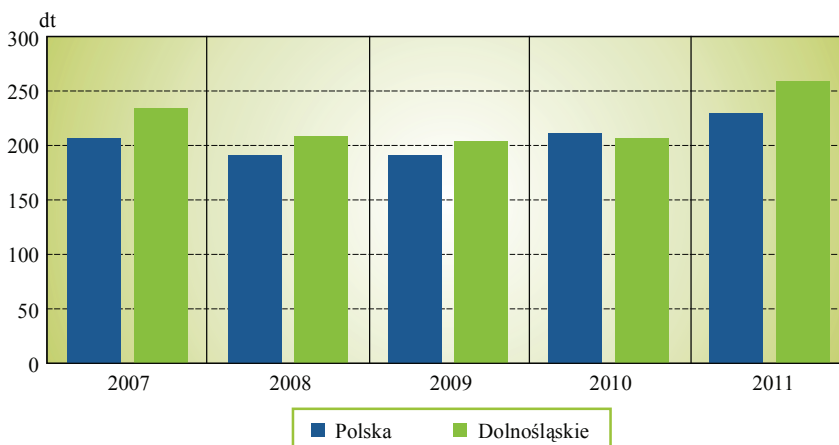
Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2011 r. wynosiła 18,8 tys. ha i była o 1,6% mniejsza niż rok wcześniej i o 30,8% w relacji z 2005 r. Uzyskane z 1 ha plony buraków cukrowych wyniosły 598 dt i były o 10,9% wyższe od plonów w 2010 r. i o 17,5% w porównaniu ze średnimi plonami sprzed sześciu lat. Na wysokie plonowanie wpłynęła korzystna pogoda w okresie wzrostu korzeni pod koniec wegetacji. Zbiory buraków cukrowych były większe w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,1%, ale mniejsze w relacji z 2005 r. o 18,7% i wyniosły 1121,8 tys. ton.

Wykres 39. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha

W 2011 r. ziemniaki zasadzono na powierzchni 23,7 tys. ha, czyli o 0,4% mniejszej niż w roku poprzednim i o 17,7% w porównaniu z 2005 r. W 2011 r. z 1 ha zebrano 259 dt ziemniaków, czyli odpowiednio o 25,1% i 19,9% więcej niż w poprzednim roku i sześć lat wcześniej oraz o 12,6% w odniesieniu do średnich plonów w kraju. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 614,7 tys. ton i w wyniku zwiększonej wydajności z 1 ha przekroczyła o 24,7% zbiory z 2010 r., natomiast w porównaniu z 2005 r. zbiory były niższe o 1,1% ze względu na znaczne zmniejszenie areалу uprawy.

Wykres 40. Plony ziemniaków z 1 ha

▪ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

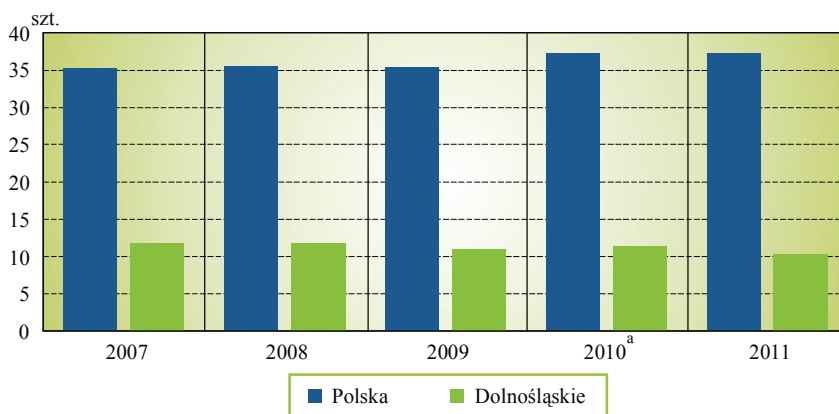
W 2011 r. zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2005 r., notowano głęboki spadek liczebności bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu, w tym największy w relacji do roku poprzedniego odnotowano w przypadku owiec, a w relacji do 2005 r. – trzody chlewnej.

W 2011 r. pogłowie bydła w województwie liczyło 97,8 tys. szt., co stanowiło 1,7% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2010 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 11,0% (w Polsce utrzymała się na zbliżonym poziomie), a w odniesieniu do 2005 r. o 20,7% (w kraju – wzrost o 5,1%). W 2011 r. w ogólnym pogłowie bydła 43,1% stanowiły krowy, w tym 80,0% – krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 45,6% i 94,2%). W relacji do roku poprzedniego pogłowie krów zmniejszyło się o 10,3%, a w relacji do 2005 r. o 22,4%.

Pogłowie trzody chlewnej w lipcu 2011 r. w województwie ukształ-

*Badania **pogłowia trzody chlewnej** i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w kwietniu według stanu w końcu marca, w sierpniu według stanu w końcu lipca i w grudniu według stanu w końcu listopada, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.*

Wykres 41. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego, stan w dniu 30 VI.

towało się na poziomie 259,3 tys. szt. (w tym 29,5 tys. szt., tj. 11,4% stanowiły lochy). W ogólnokrajowym pogłowie świń województwo dolnośląskie odznaczało się niewielkim udziałem – 1,9%. W odniesieniu do

wyników PSR 2010 wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 14,2% (w Polsce zanotowano spadek o 11,6%). W porównaniu z 2005 r. spadek pogłowia był większy i wyniósł 41,3% (w kraju – 25,4%).

W 2011 r. stado owiec liczyło 10,4 tys. szt., co stanowiło 4,2% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan zmniejszył się o 21,5% (w Polsce – spadek o 6,3%), a w relacji do 2005 r. o 15,3% (w kraju – spadek o 20,6%).

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2011 r. wyniosła 1,1 szt., wobec 1,4 szt. w roku poprzednim i 1,3 szt. w 2005 r.

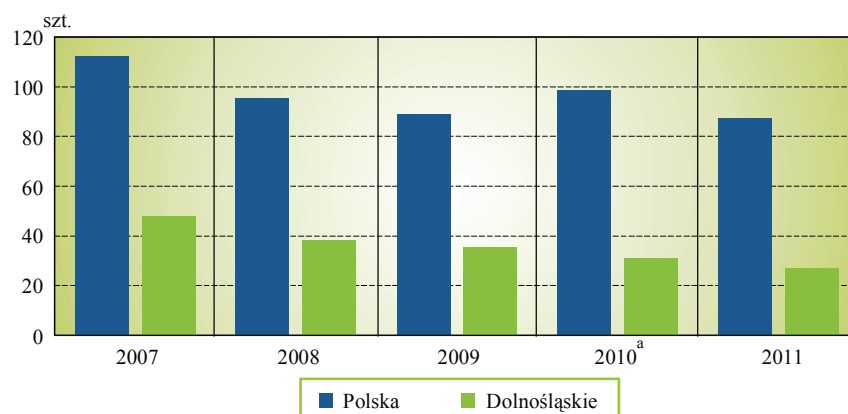
Pogłowie drobiu ogółem ukształtowało się na poziomie 5941,4 tys. szt. i stanowiło 4,1% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie zmniejszyła się o 16,7% (w kraju – o 18,7%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2005 r. zarówno w województwie, jak i w Polsce pogłowie drobiu było mniejsze odpowiednio o 21,0% i 6,0%. Drób kurzy w województwie stanowił 93,9% drobiu ogółem. Na 100 ha użytków rolnych przypadało 586,1 szt. drobiu kurzego (wobec 650,5 szt. w 2010 r. i 711,5 szt. w 2005 r.).

▪ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu ziarna zbóż ogółem, w tym pszenicy, jęczmienia, żyta i pszenżyta. Mniej również skupiono mleka, natomiast więcej żywca rzeźnego w wadze żywej. Największy wzrost w skupie żywca w wadze żywej dotyczył żywca drobiowego. Więcej skupiono również ziemniaków oraz jaj kurzych konsumpcyjnych.

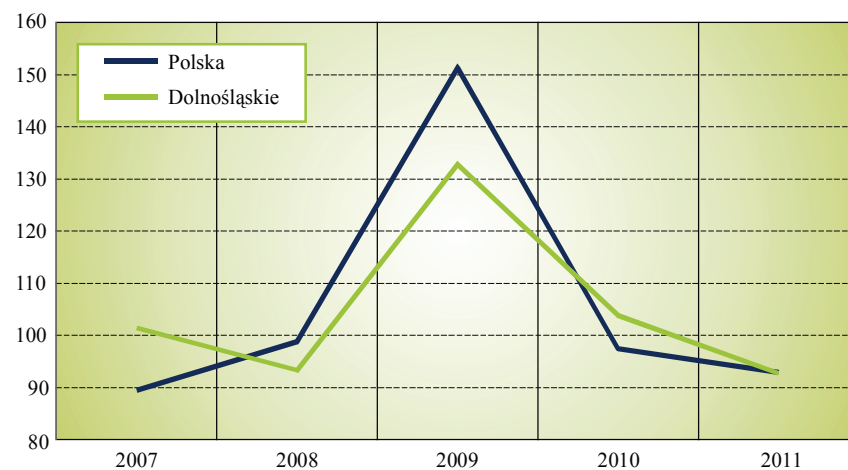
W 2011 r. na rynku rolnym skupiono 1216,7 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 15,9% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 7,2%, natomiast w porównaniu z 2005 r. wyższy o 9,8% (w kraju zaobserwowano odpowiednio spadek o 7,1% i wzrost o 11,6%). Skup pszenicy wyniósł 1008,5 tys. ton, tj. o 2,9% mniej niż w poprzednim roku, natomiast o 11,1% więcej

Wykres 42. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych** (stan w końcu lipca)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego, stan w dniu 30 VI.

Wykres 43. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych^a** (rok poprzedni = 100)

^a Łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego.

niż w 2005 r. Na rynku rolnym skupiono 151,4 tys. ton jęczmienia, tj. mniej o 9,6% w odniesieniu do 2010 r., natomiast więcej o 23,4% w stosunku do 2005 r. W przypadku żyta, którego skup w 2011 r. wyniósł 29,8 tys. ton zaobserwowano znaczny spadek zarówno w relacji do poprzedniego roku, jak i 2005 r. odpowiednio o 54,7% i 47,5%. Skup pszenżyta wyniósł natomiast 22,1 tys. ton, tj. mniej niż w 2010 r. o 30,5%, natomiast więcej niż w 2005 r. o 19,3%.

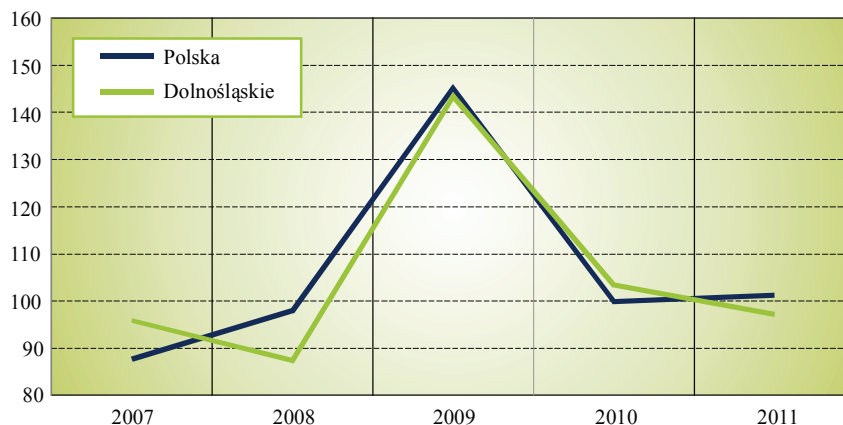
Skup ziemniaków w 2011 r. ukształtował się na poziomie 188,8 tys. ton, co stanowiło 14,8% ogólnego skupu w kraju. Zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i 2005 r. nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków odpowiednio o 18,4% i 34,9% (w kraju – odpowiednio wzrost o 11,5% i o 18,6%).

W analizowanym roku skupiono 75,9 tys. ton żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami (co stanowiło 2,3% skupu ogólnokrajowego).

Skup żywca rzeźnego w wadze żywej w ciągu ostatniego roku wyniósł 109,4 tys. ton (2,4% skupu ogólnokrajowego), tj. więcej o 6,8% niż w 2010 r. i o 0,8% w porównaniu z 2005 r. W kraju zaobserwowano wzrost o 3,2% w relacji do 2010 r. i o 21,3% w stosunku do stanu sprzed sześciu lat. Żywca wieprzowego skupiono w 28,1 tys. ton. W relacji do 2010 r. było to więcej o 3,7%, natomiast w porównaniu z 2005 r. mniej o 39,1%.

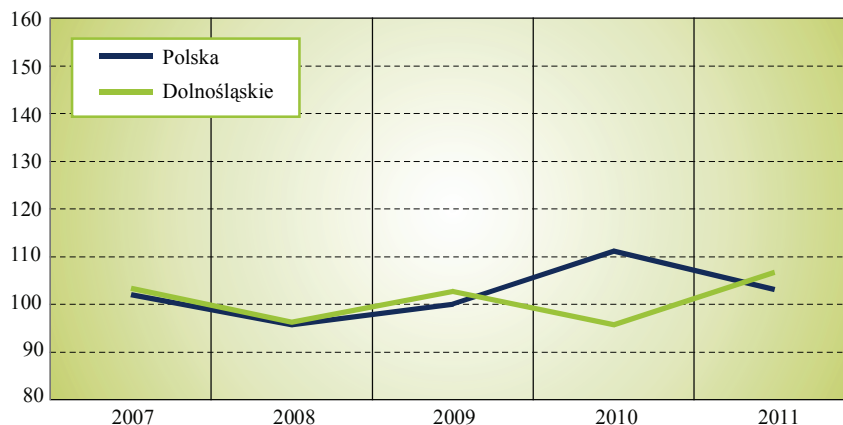
Skup żywca wołowego był mniejszy niż żywca wieprzowego i kształtował się na poziomie 15,3 tys. ton (większym o 2,3% niż przed rokiem i o 43,4% niż w 2005 r.). Wśród gatunków żywca rzeźnego największy skup dotyczył żywca drobiowego – 65,7 tys. ton, który zwiększył się zarówno w porównaniu do roku poprzedniego, jak i 2005 r. odpowiednio o 10,5% i 27,6%.

Wykres 44. **Dynamika skupu pszenicy^a**
(rok poprzedni = 100)

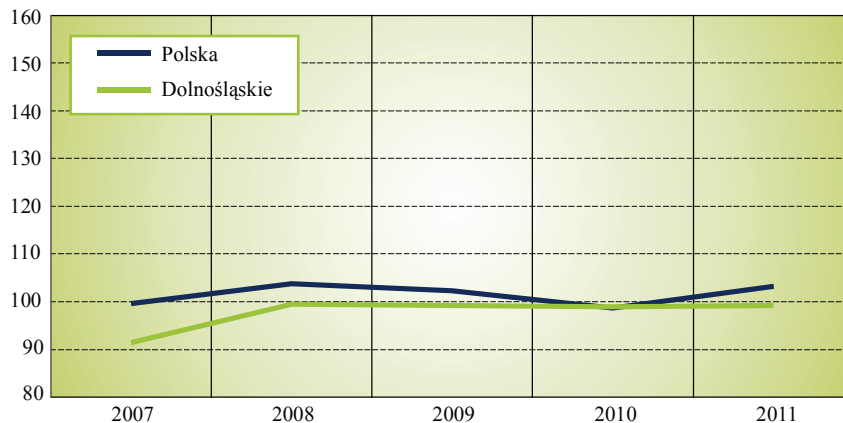
a Bez ziarna siewnego.

Wykres 45. **Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem^a**
(rok poprzedni = 100)

a W wadze żywej.

Wykres 46. **Dynamika skupu mleka krowiego**
(rok poprzedni = 100)

W 2011 r. skup mleka krowiego wyniósł 151,8 mln litrów (co stanowiło tylko 1,7% ogółu mleka skupionego w kraju) i obniżył się w porównaniu do roku poprzedniego o 0,9% i do stanu sprzed sześciu lat o 16,7%. Skupione jaja kurze konsumpcyjne stanowiły 3,4% skupionych jaj w kraju i w analizowanym roku kształtowały się na poziomie 40,3 mln szt. Skup jaj zwiększył się w skali roku o 11,1%, a w skali sześciu lat o 84,1%.

■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

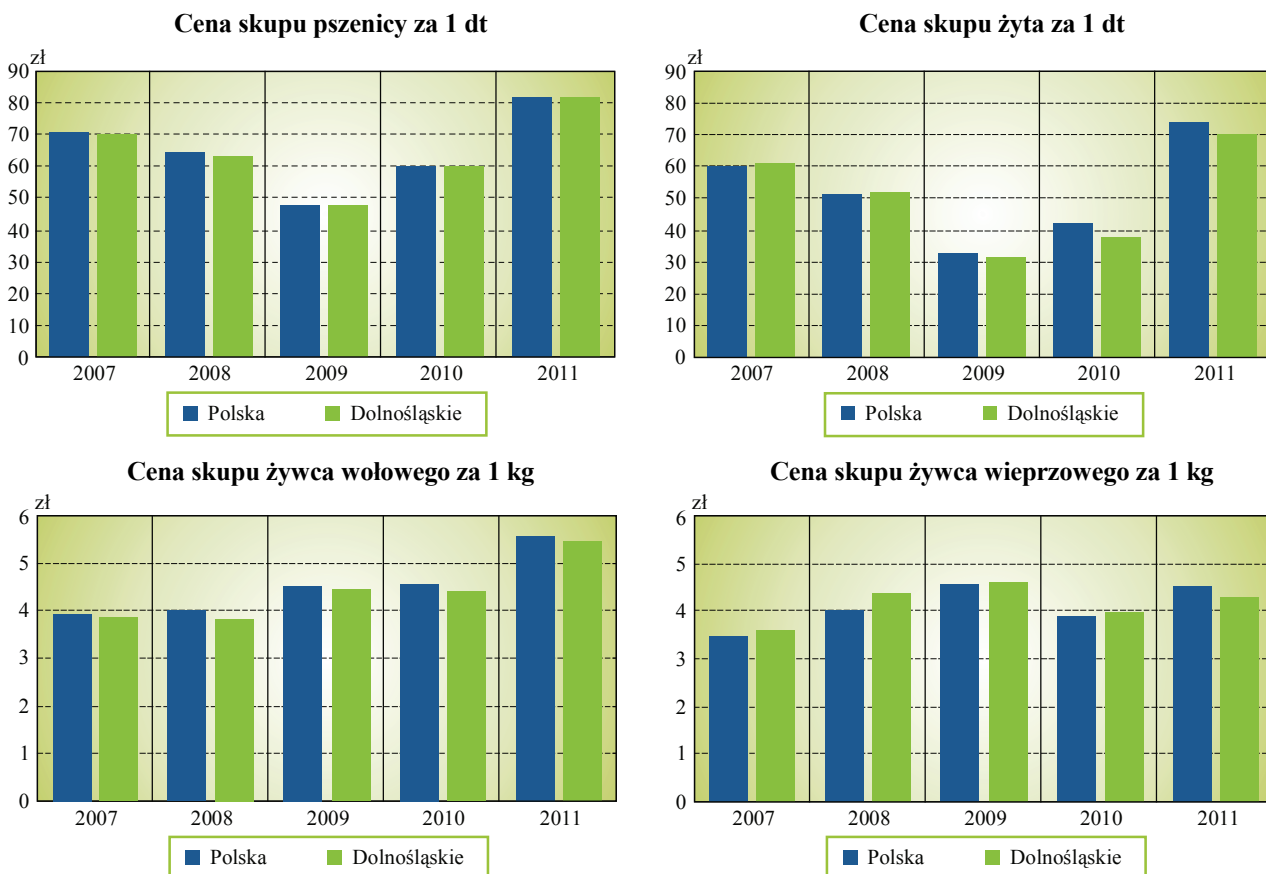
W 2011 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost cen większości produktów rolnych zarówno w skupie (z wyjątkiem ziemniaków i jaj kurzych konsumpcyjnych), jak i na targowiskach.

Średnia cena zbóż podstawowych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wyniosła w 2011 r. 81,53 zł za 1 dt (w kraju 79,81 zł) i była wyższa o 41,2% niż przed rokiem. Średnia cena skupu pszenicy w województwie w omawianym roku wyniosła 82,44 zł za 1 dt (w kraju – 81,99 zł) i była w skali roku wyższa o 37,1%. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 96,42 zł (w kraju – 95,51 zł), tj. o 34,6% więcej niż w roku poprzednim i o 96,8% więcej niż sześć lat wcześniej.

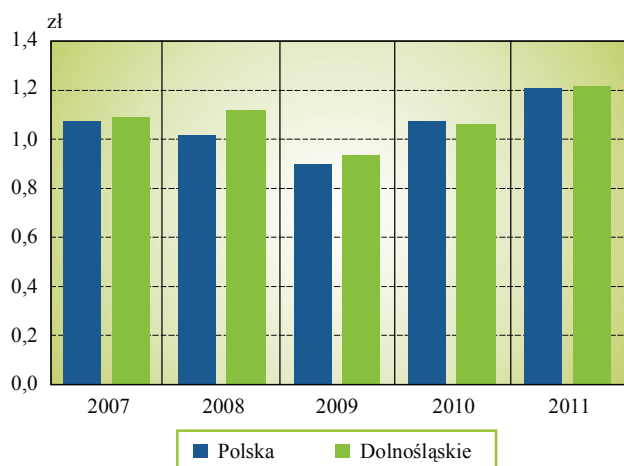
Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

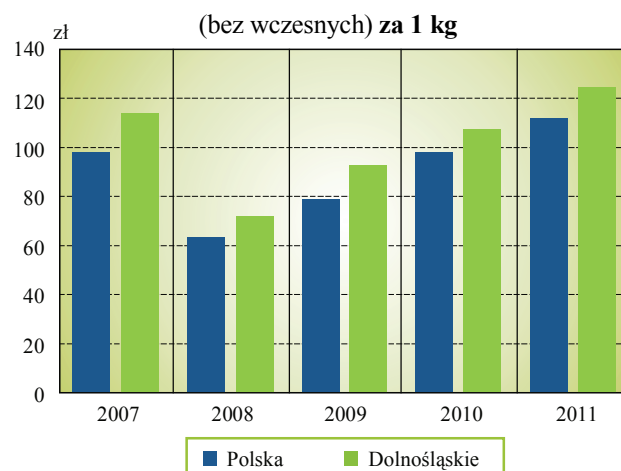
Wykres 47. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach

Cena skupu mleka za 1 l

Cena targowiskowa ziemniaków jadalnych

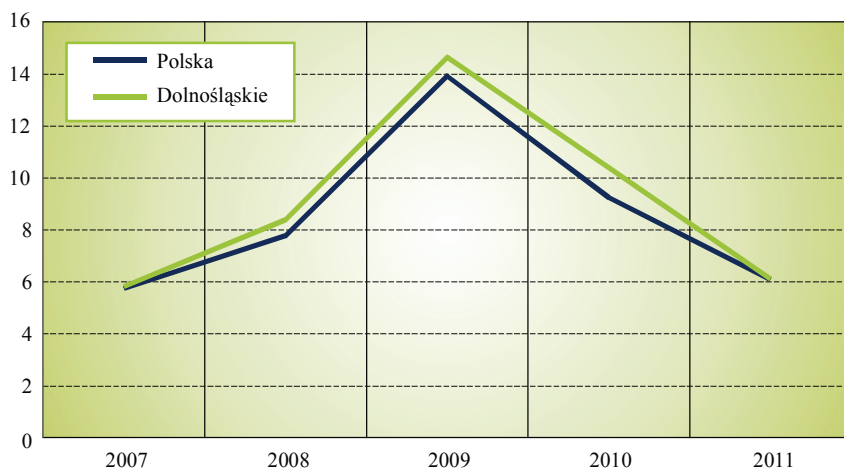

W analizowanym roku cena żyta w skupie kształtowała się na poziomie 70,25 zł za dt (*w kraju – 74,24 zł*), tj. o 84,2% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2010 r. Cena jęczmienia, podobnie jak pszenicy i żyta w porównaniu z 2010 r. wzrosła w skupie o 49,8% i wyniosła 80,13 zł za dt (*w kraju 75,38 zł*). Za 1 dt pszenżyta w skupie płacono 69,98 zł (*w kraju – 72,01 zł*), tj. o 45,5% więcej niż przed rokiem. W relacji do 2005 r. średnie ceny zbóż podstawowych, w tym pszenicy, żyta, jęczmienia i pszenżyta w skupie wzrosły średnio ponad 2-krotnie.

W 2011 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 43,29 zł za dt (*w kraju – 49,57 zł*), tj. o 9,6% mniej niż przed rokiem, natomiast o 21,9% więcej niż w 2005 r. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków była około 3-krotnie wyższa niż cena w skupie i kształtowała się na poziomie 124,82 zł za dt (*w Polsce – 111,47 zł*), tj. o 16,7% wyższym w stosunku do zanotowanego w 2010 r. i ponad 2-krotnie wyższym niż w 2005 r.

W omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego w wadze żywej wyniosła 5,44 zł (*w kraju – 5,58 zł*) i wzrosła o 23,1% w stosunku do uzyskanej w 2010 r. oraz o 43,2% w odniesieniu do 2005 r. Cena żywca wieprzowego osiągnęła natomiast wartość 4,30 zł za kg (*w kraju – 4,52 zł*), tj. o 8,3% wyższą niż w 2010 r. i o 7,8% w porównaniu z zanotowaną sześć lat wcześniej.

Wykres 48. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie

W 2011 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta w skupie ukształtowała się na poziomie identycznym jak w kraju i wyniosła 6,1 (wobec 10,4 w 2010 r. i 15,6 w 2005 r.).

W 2011 r. cena skupu drobiu osiągnęła poziom 4,29 zł za kg (*w kraju – 4,08 zł*) i była wyższa o 25,4% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 41,1% w relacji z 2005 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 1,22 zł (*w kraju – średnio*

1,21 zł), tj. więcej o 15,1% niż przed rokiem i o 25,8% niż sześć lat wcześniej. W skali roku obniżyła się natomiast w skupie cena jaj za szt. o 8,0%, a w relacji do 2005 r. wzrosła o 43,8% i w 2011 r. wyniosła 0,23 zł (*w kraju 0,18 zł*).

▪ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie w 2010 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił niewielki wzrost globalnej i końcowej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała głównie wyższa wartość produkcji roślinnej. Produkcja towarowa ogółem zmniejszyła się, przy jednoczesnym spadku produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W 2010 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano niewielki wzrost produkcji globalnej o 0,6%, o czym zadecydowała o 1,0% wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna. W produkcji zwierzęcej w skali roku odnotowano spadek o 0,3%. W analizowanym roku udział województwa w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 4,6% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 6,8%, a zwierzęcej – 2,6%.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Dane dotyczące globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie w 2010 r. 64,1% stanowiła produkcja roślinna, a na produkcję zwierzęcą przypadało 35,9%. Wartość produkcji końcowej w skali roku zwiększyła się o 1,2%, na co wpłynął zarówno wzrost produkcji roślinnej o 1,8% i zwierzęcej o 0,2%.

W towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem (o 2,8%), przy jednoczesnym spadku wartości produkcji roślinnej (o 4,1%) i zwierzęcej (o 0,3%). Udział produkcji roślinnej w towarowej produkcji rolniczej stanowił 65,3%, w tym największy dotyczył produkcji zbóż – 33,6% i przemysłowych – 16,0%.

W 2010 r. udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej ukształtował się na takim samym poziomie, jak produkcji globalnej i wyniósł 4,6%.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Wynikowy szacunek produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Pogłowie zwierząt gospodarskich w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Rolnictwo w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co dwa lata w wersji książkowej, elektronicznej na stronie internetowej Urzędu oraz na płycie CD.

PRZEMYSŁ

W 2011 r. utrzymał się wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. Był on jednak niższy od notowanego w 2010 r. na skutek stopniowego spowolnienia tempa wzrostu dynamiki produkcji w kolejnych kwartalnych okresach narastających. W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wydajności pracy (mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego), przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2011 r. osiągnęła wartość 99246,0 mln zł (w cenach bieżących) i było to więcej o 4,4% (w cenach stałych) w relacji do poprzedniego roku (wobec wzrostu o 13,2% w 2010 r.) i więcej o 61,6% w relacji do 2005 r. *W kraju sprzedaż produkcji zwiększyła się (w cenach stałych) w skali roku o 7,7% i w relacji do 2005 r. o 44,3%.* Wysoka dynamika produkcji sprzedanej przemysłu utrzymywała się przez cały rok 2011, ale stopniowo słabła w kolejnych kwartalnych okresach narastających. W I kwartale obserwowano w skali roku wzrost produkcji sprzedanej przemysłu o 8,4%, w I półroczu o 5,7%, a w okresie trzech kwartałów – już tylko o 4,3%.

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

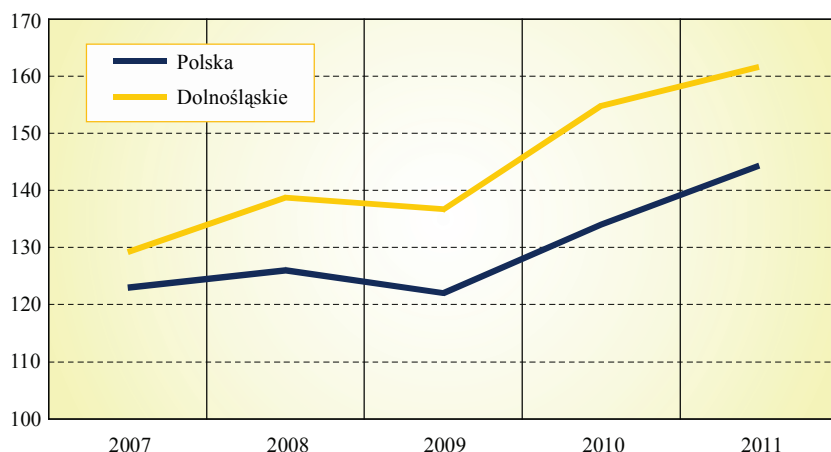
- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

W sektorze prywatnym produkcja sprzedana przemysłu stanowiła 96553,1 mln zł, tj. 97,3% wartości sprzedaży ogółem, natomiast w sektorze publicznym – 2692,8 mln zł (czyli 2,7%). W skali roku udział produkcji sprzedanej przemysłu w sektorze prywatnym zwiększył się o 3,9 pkt. proc, a w relacji do 2005 r. o 9,1 pkt. proc.

Tabl. 16. **Przemysł**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	651874,8	945306,9	1094654,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	83,0	83,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2384,2	2442,2	2494,5
D o l n o ś l ą s k i e			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	51629,6	88862,0	99246,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	70,8	72,6	73,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	198,2	209,4	207,0
W r o c ł a w			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	10211,5	15619,7	16089,4
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	76,3	77,2	85,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	42,1	43,2	38,9

Wykres 49. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu**
(ceny stałe; 2005 = 100)

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w największym stopniu miała wpływ produkcja sprzedana przetwórstwa przemysłowego, która wyniosła w 2011 r. 73297,9 mln zł, tj. 73,9% wartości sprzedaży ogółem. W skali roku udział ten zwiększył się o 1,3 pkt. proc., a w relacji do 2005 r. o 3,1 pkt. proc. Wśród działów przetwórstwa przemysłowego, największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu miały m.in.

produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (15,0% wobec 15,6% w 2010 r.), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (9,0% wobec 5,3% w 2010 r.), produkcja artykułów spożywczych (6,2% wobec 5,4% w 2010 r.), produkcja wyrobów z metali (6,2% wobec 5,6% w poprzednim roku), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (6,1% wobec 5,3% w 2010 r.), produkcja maszyn i urządzeń (5,6% wobec 5,8% w poprzednim roku), produkcja urządzeń elektrycznych (4,9% wobec 11,0% w 2010 r.) oraz produkcja mebli (3,8% wobec 1,6% w poprzednim roku).

Wzrost produkcji uzyskany w ciągu ostatniego roku był wynikiem utrzymania wzrostu produkcji sprzedanej (w cenach stałych) przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym (o 7,7%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji (o 2,9%). W przetwórstwie przemysłowym wysoka dynamika produkcji sprzedanej przemysłu utrzymywała się przez cały rok, przy czym była największa w I kwartale (111,2), ale znacznie niższa niż we wszystkich kwartałach 2010 r. W kraju produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym w skali roku wzrosła (w cenach stałych) o 8,3%.

W 2011 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w ujęciu rocznym wystąpił w 18 (spośród 23) działach przetwórstwa przemysłowego. Spośród działów o wysokim udziale w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu wyższa niż przed rokiem (w cenach stałych) była m.in. produkcja mebli (wzrost blisko 2,5-krotny), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (wzrost o 97,9%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 23,3%) oraz produkcja wyrobów z metali (o 20,3%).

*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

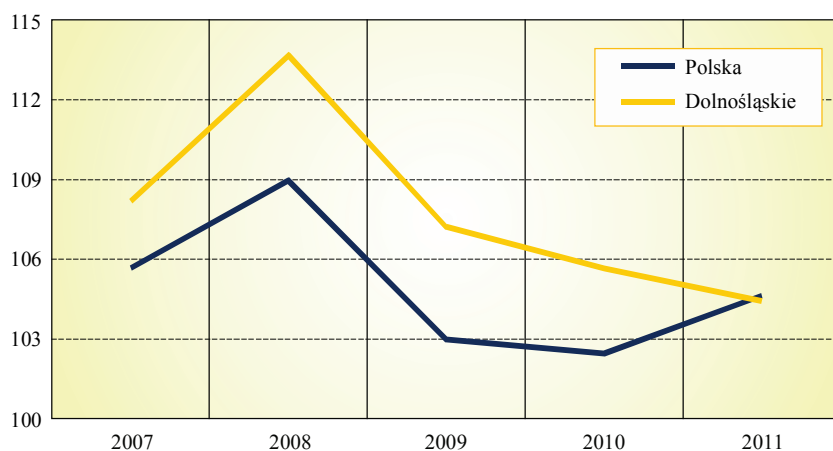
Tabl. 17. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim** (ceny stałe)

Sektory i działy	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	117,4	118,2	114,9	113,2	108,4	105,7	104,3	104,4
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe	125,8	124,6	121,2	119,0	111,2	108,5	108,3	107,7
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	103,4	109,5	105,7	105,5	98,1	90,2	96,8	102,0
Produkcja napojów	75,6	75,1	72,9	77,7	77,5	90,1	95,8	73,9
Produkcja wyrobów tekstylnych	112,5	114,0	114,1	113,1	125,9	122,2	122,0	122,6
Produkcja odzieży	105,3	100,3	105,4	103,5	114,8	109,3	102,5	100,4
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	131,7	128,8	136,2	137,5	143,9	132,8	122,1	119,1

Tabl. 17. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie dolnośląskim (ceny stałe) (dok.)

Sektory i działy	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	127,7	118,4	121,6	123,6	117,7	121,2	123,0	130,0
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	452,5	422,9	391,7	384,3	102,8	106,4	111,5	115,5
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	110,2	117,5	118,0	121,8	124,8	124,9	131,1	133,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	118,5	130,1	132,2	131,2	115,6	112,3	111,3	115,7
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	111,3	107,3	121,8	118,9	72,6	70,5	63,0	60,3
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	127,4	132,2	127,3	124,2	134,1	125,9	123,5	123,3
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	102,0	105,0	103,3	104,9	113,0	111,8	110,0	112,3
Produkcja metali	161,3	173,3	175,5	179,2	113,5	103,5	102,8	56,5
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	111,8	122,6	119,2	122,3	136,3	124,2	124,7	120,3
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	136,3	133,5	128,3	116,4	197,8	198,5	190,5	197,9
Produkcja urządzeń elektrycznych	143,3	138,6	133,9	131,9	56,3	56,9	57,0	53,8
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	109,9	105,9	105,8	106,0	106,5	109,1	107,2	107,8
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	171,2	156,3	141,3	136,9	103,6	99,4	101,6	101,6
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego ...	72,3	72,4	73,5	62,5	63,7	68,2	88,6	95,6
Produkcja mebli	44,7	45,8	47,7	48,1	256,9	253,6	248,6	248,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	83,8	91,6	71,4	69,3	77,7	67,4	40,0	44,6

Wykres 50. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle (przeciętna 2005 = 100)

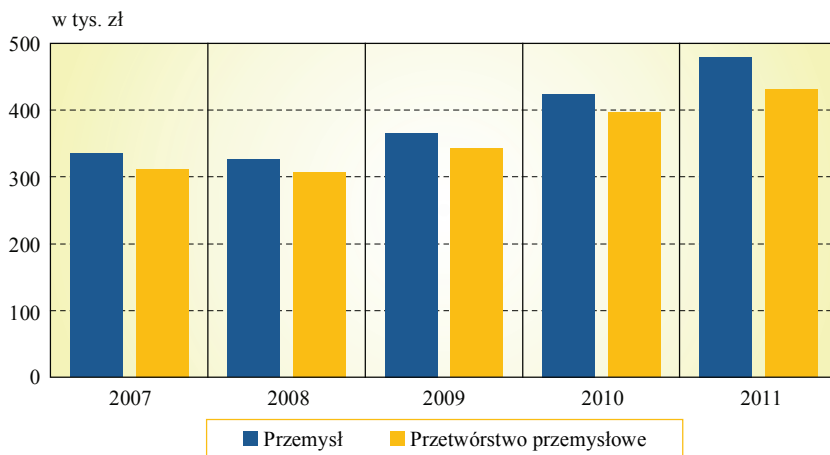

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył w skali roku spadek przeciętnego zatrudnienia w przemyśle o 1,1%, natomiast w relacji do 2005 r. wzrost o 4,4%. W kraju zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle zarówno w skali roku, jak i w porównaniu do 2005 r. – odpowiednio o 2,1% i 4,6%.

W 2011 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 207,0 tys. osób.

Na zmniejszenie przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w 2011 r. wpłynął przede wszystkim spadek zatrudnionych w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 59,2%). W przetwórstwie przemysłowym odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia o 4,4% (w kraju wzrost o 2,6%).

Wykres 51. **Wydajność pracy mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w przemyśle i przetwórstwie przemysłowym w województwie dolnośląskim**

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2011 r. wyniosła 479,4 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 5,6% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (wobec wzrostu o 14,9% w 2010 r.). W kraju wydajność pracy w przemyśle w skali roku wzrosła o 5,5% (wobec wzrostu o 10,4% w 2010 r.). Wielkość produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego na 1 zatrudnionego wyniosła 430,9 tys. zł i wzrosła o 3,2% (wobec 20,4% w 2010 r.),

przy czym wśród działów o znaczącym udziale w sprzedaży zwiększenie wydajności pracy obserwowano m.in. w: produkcji mebli (wzrost ponad 2-krotny wobec spadku o 41,2% w 2010 r.), produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (wzrost o 55,9% wobec spadku o 4,6% w 2010 r.), produkcji pojazdów samochodowych przyczep i naczep (o 12,9% wobec wzrostu o 25,5% w poprzednim roku), produkcji maszyn i urządzeń (o 8,7% wobec wzrostu o 12,8% w 2010 r.) oraz wyrobów z metali (o 8,3% wobec wzrostu o 24,4% w poprzednim roku). Po wzroście notowanym w 2010 r. w ujęciu rocznym wydajność pracy obniżyła się m.in. wśród: produkcji urządzeń elektrycznych (o 40,3%), produkcji artykułów spożywczych (o 1,0%) oraz produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 0,3%).

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

BUDOWNICTWO

W 2011 r. notowano znacznie wyższy wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego, również wyższy niż w kraju. Szybciej rosła także wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej, w tym robót o charakterze inwestycyjnym. W rezultacie, w omawianym okresie odnotowano zwiększenie wydajności pracy w budownictwie, przy jednoczesnym wzroście przeciętnego zatrudnienia.

W 2011 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 12930,5 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 25,3% (wobec wzrostu o 2,0% w 2010 r.) oraz w relacji do 2005 r. blisko 3-krotnie. W kraju w skali roku sprzedaż produkcji zwiększyła się o 17,3%, a w stosunku do 2005 r. ponad 2-krotnie. W przeciwieństwie do roku poprzedniego, wysoka dynamika (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej budownictwa utrzymywała się przez cały rok 2011 zarówno w województwie, jak i w kraju.

Dane o produkcji sprzedanej budownictwa dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:

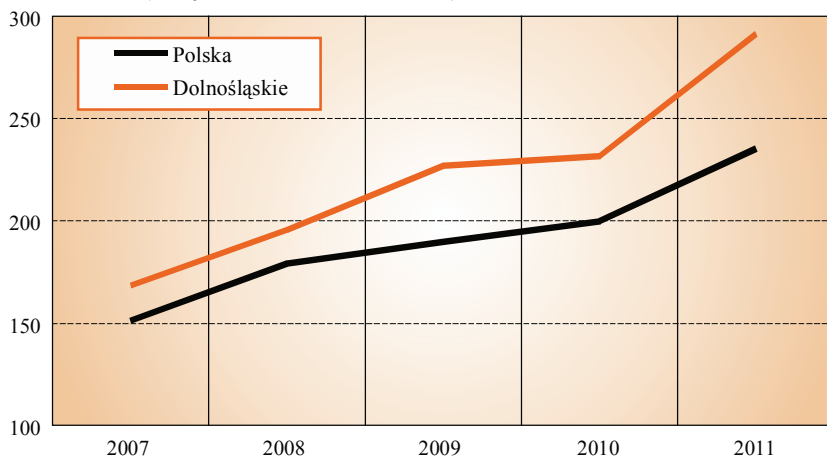
- wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

W sektorze prywatnym produkcja sprzedana budownictwa wyniosła 12719,9 mln zł, tj. 98,4% wartości sprzedaży ogółem, natomiast w sektorze publicznym – 210,6 mln zł (czyli 1,6%). W skali roku udział produkcji sprzedanej budownictwa w sektorze prywatnym zwiększył się o 0,7 pkt. proc, a w relacji do 2005 r. o 3,0 pkt. proc. Wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w skali roku obserwowano w sektorze prywatnym (o 26,2%), natomiast spadek w sektorze publicznym (o 11,1%).

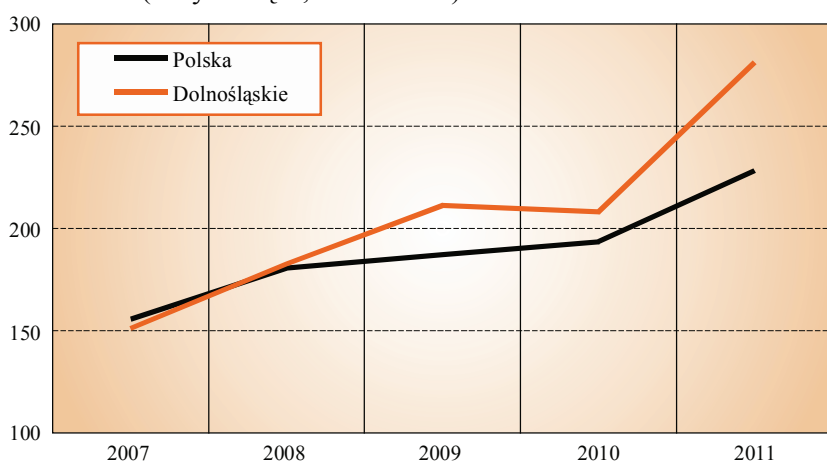
Tabl. 18. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	79669,3	160403,8	188127,5
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	54,5	51,5	51,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	344,5	442,8	476,5
D o l n o ś l ą s k i e			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	4434,8	10318,3	12930,5
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	68,5	60,2	64,6
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	21,7	32,0	34,6
W r o c ł a w			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	2147,8	3858,8	4506,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	68,5	60,4	57,3
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	8,9	11,6	12,4

Wykres 52. **Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa**
(ceny bieżące; 2005 = 100)

Wykres 53. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej**
(ceny bieżące; 2005 = 100)

stanowiły jednostki zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (51,7% sprzedaży produkcji budowlano-montażowej), których produkcja była o 44,0% wyższa niż rok wcześniej. W przedsiębiorstwach zajmujących się budową budynków (udział 28,3%) produkcja zwiększyła się o 14,0% (w tym w jednostkach specjalizujących się w robotach budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych – o 6,0%), a w wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (udział 20,0%) – wzrosła o 46,5%.

Tabl. 19. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie dolnośląskim** (ceny bieżące)

Działy	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	81,5	87,1	92,1	98,7	129,4	136,1	136,5	134,5
Budowa budynków ^Δ	69,0	81,6	85,2	87,7	119,4	116,0	118,1	114,0
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	104,8	86,5	94,6	106,2	117,4	154,4	148,8	144,0
Roboty budowlane specjalistyczne	85,6	99,3	100,3	102,8	161,6	138,6	140,6	146,5

Wśród podmiotów zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej wysoki wzrost produkcji w ujęciu rocznym odnotowały przedsiębiorstwa specjalizujące się w robotach związanych z budową dróg kołowych i szynowych (o 47,8% wobec wzrostu o 12,0% w poprzednim roku), mające najwyższy udział w tym

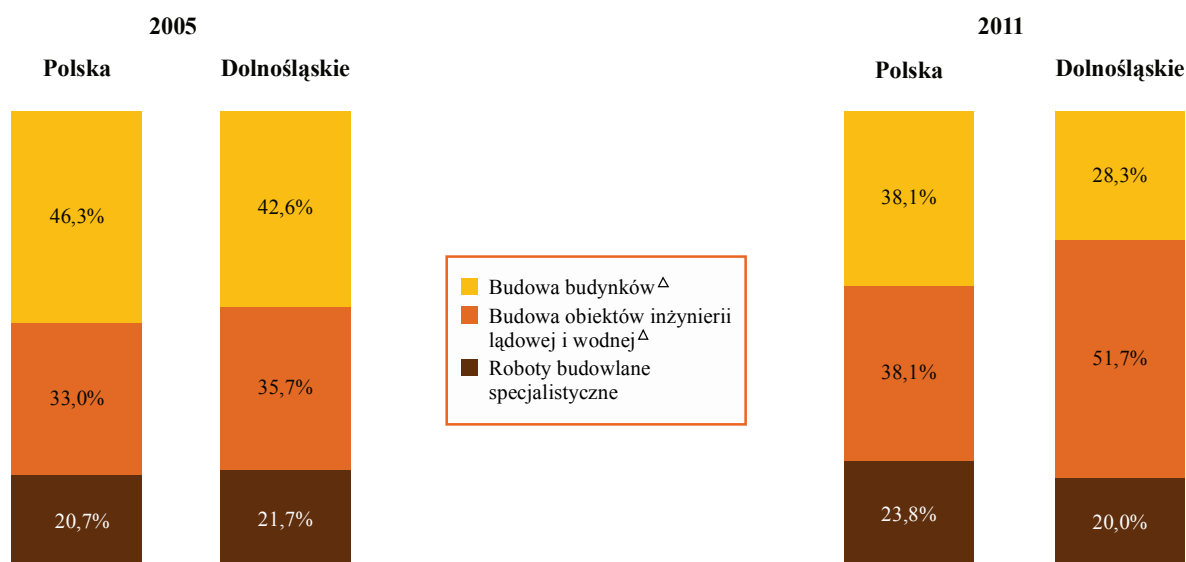
W województwie produkcja budowlano-montażowa w analizowanym roku wyniosła 8348,3 mln zł, tj. 64,6% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa (w 2010 r. – 60,2%, w 2005 r. – 68,5%). W skali roku produkcja budowlano-montażowa zwiększyła się o 34,5%, podczas gdy przed rokiem spadła o 1,3%. *W kraju produkcja budowlano-montażowa była o 17,6% wyższa niż w 2010 r., kiedy to odnotowano wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 3,3%.*

Roboty o charakterze inwestycyjnym stanowiły 40,5% produkcji budowlano-montażowej, a ich wartość była wyższa o 22,2% niż w poprzednim roku (po spadku o 5,2% w 2010 r.). Udział robót inwestycyjnych w produkcji budowlano-montażowej zmniejszył się o 4,1 pkt proc. w porównaniu z 2010 r., i o 6,0 pkt. proc w relacji do 2005 r.

Wśród przedsiębiorstw budowlano-montażowych znaczący udział

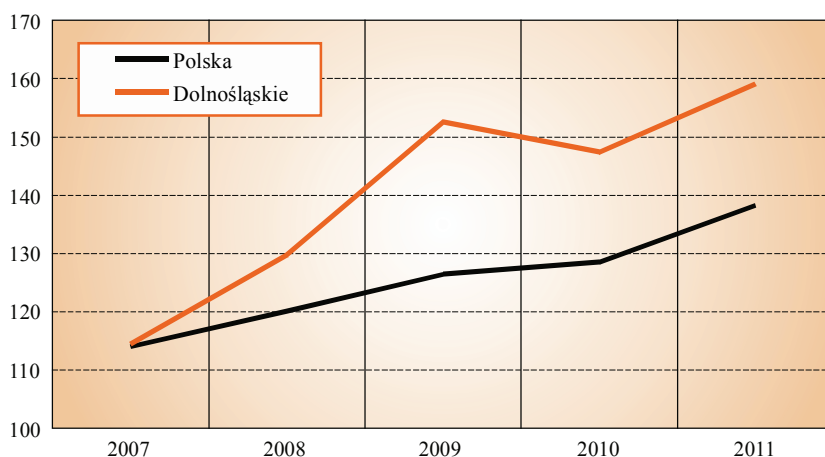
dziale (82,5%). Większa niż przed rokiem była również produkcja w przedsiębiorstwach zajmujących się budową rurociągów, linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych (o 29,0% wobec spadku o 6,3% w 2010 r.) oraz w podmiotach specjalizujących się w robotach związanych z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 27,0% wobec spadku o 22,9% w poprzednim roku).

Wykres 54. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD 2007 (ceny bieżące)**

W 2011 r. rosnącej produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia (8,0% wobec 7,6% w skali kraju). Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w relacji do 2005 r. zwiększyło się o 59,2% (w kraju o 38,3%).

Wykres 55. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie (przeciętna 2005 = 100)**

do 2005 r. Najwyższą wydajność pracy, mierzoną produkcją sprzedaną budownictwa na 1 zatrudnionego odnotowano w dziale roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (479,6 tys. zł), w którym odnotowano w skali roku wzrost o 16,6%.

Na wysoką dynamikę przeciętnego zatrudnienia w budownictwie wpłynął przede wszystkim wzrost zatrudnionych w dziale roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 17,8%).

Wartość produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w 2011 r. ukształtowała się na poziomie 373,9 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 16,1% w relacji do roku poprzedniego (wobec wzrostu o 5,5% w 2010 r.) i o 83,2% w porównaniu

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Rok 2011 był drugim z kolei w którym odnotowano spadek liczby oddanych mieszkań do użytkowania w skali roku. Wyższa niż w 2010 r. była natomiast liczba wydanych pozwoleń na ich realizację oraz rozpoczętych budów. Dynamika wydanych pozwoleń oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto w relacji do poprzedniego roku była wyższa niż średnio w kraju. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była większa niż przed rokiem.

W 2011 r. w województwie oddano do użytkowania 10,6 tys. mieszkań, tj. o 17,1% mniej niż przed rokiem, natomiast o 53,7% więcej niż w 2005 r. W kraju notowano spadek o 3,5% liczby lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania w odniesieniu do roku poprzedniego, natomiast wzrost o 15,0% w porównaniu z 2005 r.

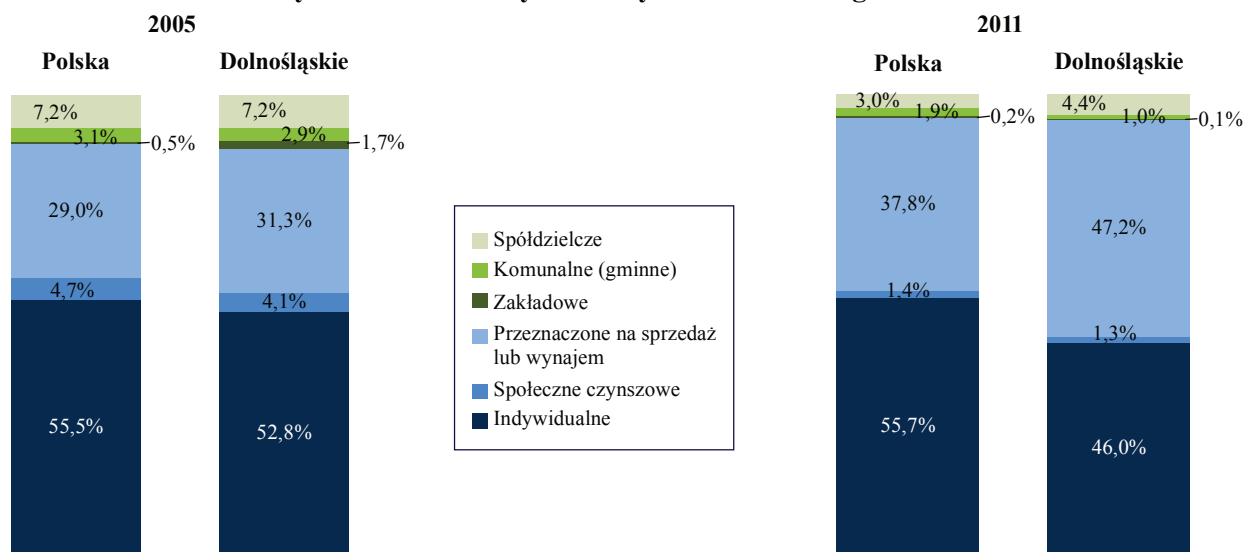
Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.

Tabl. 20. Budownictwo mieszkaniowe

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,0	3,6	3,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	105,3	106,1	107,2
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	3,3	4,6	4,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,8	4,1	4,2
D o l n o ś l ą s k i e			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,4	4,4	3,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	100,9	94,4	100,1
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	4,1	5,2	6,3
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,2	4,5	5,3
W r o c ł ą w			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,1	7,4	5,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	68,4	62,8	66,7
Pozwolenia na budowę na 1000 ludności	8,4	8,5	12,7
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,1	7,5	11,6

W 2011 r. w województwie we wszystkich formach budownictwa oddano do użytkowania mniej mieszkań niż rok wcześniej. W ramach form budownictwa o znaczącym udziale tj. w budownictwie indywidualnym było to mniej o 7,9% (przy udziale 46,0%), a w przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem zanotowano spadek o 4,0% (przy udziale 47,2%).

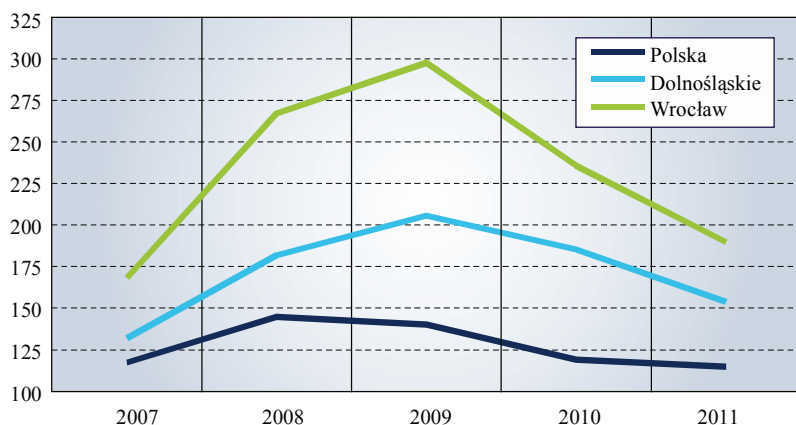
Wykres 56. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

Tabl. 21. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie dolnośląskim

Formy budownictwa	2010				2011			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2009= =100	prze- cięt- na po- wier- zchnia uży- tkowa 1 miesz- kania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2010= =100	prze- cięt- na po- wier- zchnia uży- tkowa 1 miesz- kania w m ²
O g ó ł e m	12746	100,0	90,1	94,4	10564	100,0	82,9	100,1
Spółdzielcze	823	6,5	76,9	55,2	466	4,4	56,6	55,0
Komunalne (gminne)	268	2,1	62,3	42,2	104	1,0	38,8	38,1
Zakładowe	26	0,2	66,7	84,7	12	0,1	46,2	54,3
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	5192	40,7	74,2	62,0	4982	47,2	96,0	63,7
Społeczne czynszowe	1159	9,1	290,5	49,5	140	1,3	12,1	44,8
Indywidualne	5278	41,4	101,3	145,0	4860	46,0	92,1	144,7

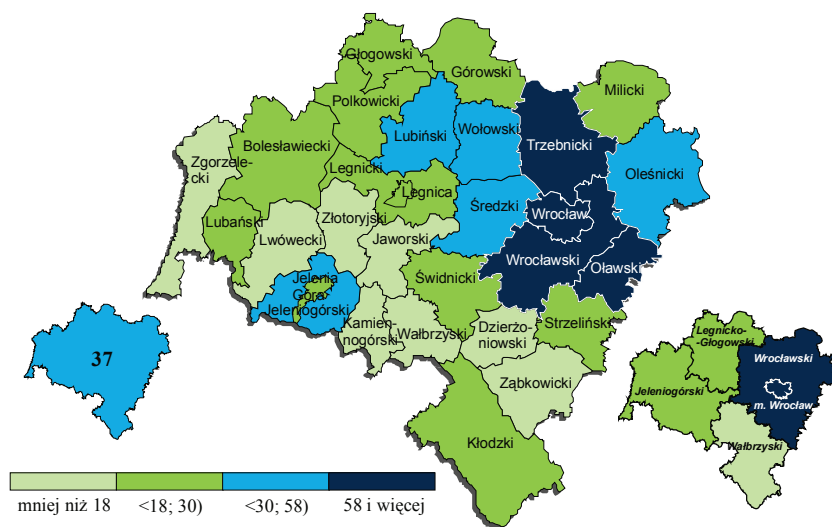
Wykres 57. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania (2005 = 100)

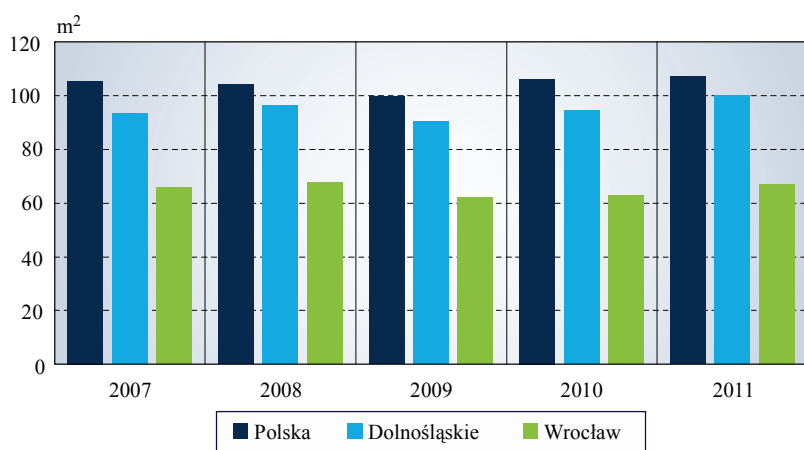
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie w 2011 r. wyniosła 100,1 m² (w kraju – 107,2 m²) i zwiększyła się o 5,7 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju wzrosła o 1,1 m²). W porównaniu z 2005 r. uległa ona zmniejszeniu o 0,8 m² (w kraju zwiększyła się o 1,9 m²).

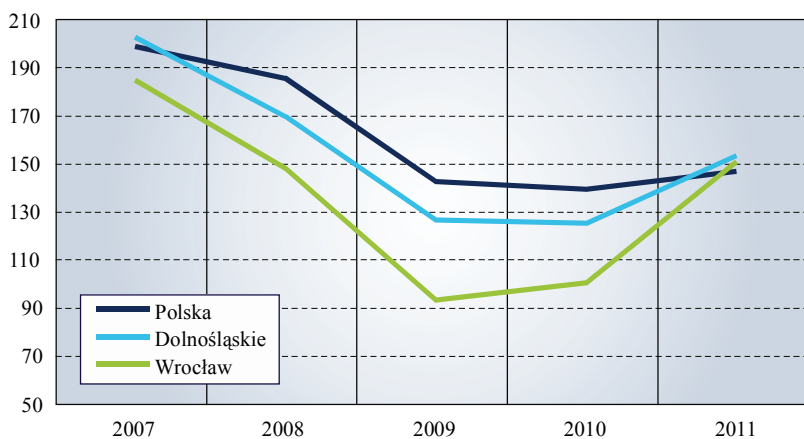
Wykres 58. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w województwie dolnośląskim według podregionów i powiatów w 2011 r.

Wykres 59. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania

Wykres 60. Dynamika liczby wydanych pozwoleń na realizację mieszkań (2005 = 100)

leń na budowę uzyskanych przez tych inwestorów zwiększyła się w skali roku odpowiednio o 51,4% i 7,1%.

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym była największa wśród pozostałych form budownictwa i wyniosła 144,7 m². W skali roku wartość ta, zmniejszyła się o 0,3 m², natomiast na przestrzeni sześciu lat zwiększyła się o 5,9 m². Najmniejszą powierzchnię użytkową w 2011 r. odnotowano w przekazanych mieszkaniach komunalnych (38,1 m²).

Analiza przestrzennego zróżnicowania wykazała, że w 2011 r. największe mieszkania budowano w powiecie średzkim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 145,4 m²) i legnickim (141,1 m²), a najmniejsze – w miastach na prawach powiatu: Legnicy (66,2 m²), Wrocławiu (66,7 m²) oraz Jeleniej Górze (85,0 m²). W skali roku przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zwiększyła się w 17 powiatach. Największe zmiany powierzchni użytkowej odnotowano w powiecie świdnickim (średni wzrost o 30,1 m²) oraz głogowskim (o 28,3 m²), natomiast największy spadek – w powiecie górowskim i ząbkowickim (odpowiednio o 34,0 m² i 26,9 m²). W stolicy województwa Wrocławiu w skali roku powierzchnia użytkowa zwiększyła się o 3,9 m².

W ciągu 2011 r. w województwie wydano pozwolenia na budowę 18,3 tys. mieszkań, tj. o 22,5% więcej niż rok wcześniej i o 53,4% więcej niż w 2005 r. (w kraju notowano wzrost o 5,2% w skali roku i o 46,9% w odniesieniu do 2005 r.).

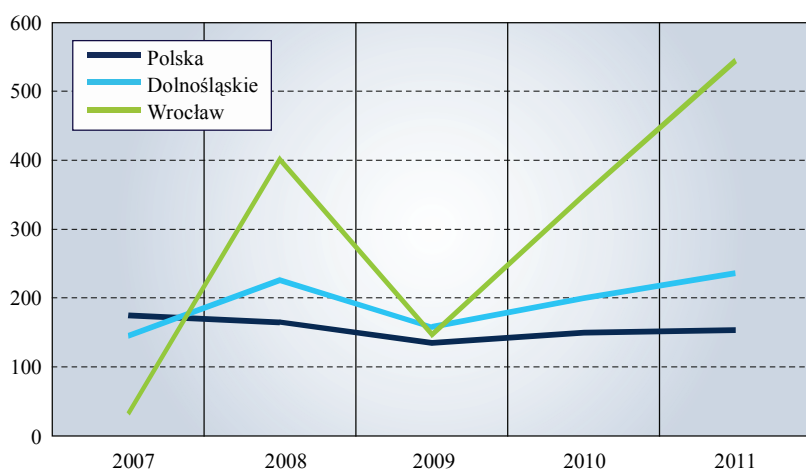
W województwie najwięcej pozwoleń na budowę mieszkań wydano inwestorom budującym mieszkania z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (57,4% ogółu) oraz indywidualnym (40,0%). Liczba pozwo-

Tabl. 22. Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia w województwie dolnośląskim

Formy budownictwa	2010			2011		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2009= =100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2010= =100
O g ó ł e m	14911	100,0	98,8	18259	100,0	122,5
Spółdzielcze	673	4,5	418,0	176	1,0	26,2
Komunalne (gminne)	428	2,9	123,7	115	0,6	26,9
Zakładowe	5	0,0	83,3	25	0,1	500,0
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	6923	46,4	118,0	10480	57,4	151,4
Spółeczne czynszowe	59	0,4	4,6	157	0,9	266,1
Indywidualne	6823	45,8	91,9	7306	40,0	107,1

Większą niż przed rokiem liczbę pozwoleń na realizację lokali mieszkalnych wydano w 11 powiatach regionu, przy czym najwyższy wzrost wystąpił w powiatach średzkim (wzrost ponad 2-krotny) i oleśnickim (wzrost o 76,5%), natomiast wyraźny spadek o co najmniej połowę zaobserwowano w powiatach kamiennogórskim i głogowskim. W mieście Wrocławiu liczba pozwoleń w skali roku wzrosła o 50,1%.

Wykres 61. Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto (2005 = 100)

W 2011 r. rozpoczęto budowę 15,3 tys. mieszkań, tj. o 18,1% więcej niż w 2010 r. (w kraju wzrost wyniósł 2,6%). W porównaniu do 2005 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się w województwie ponad 2-krotnie (w kraju – o 53,3%).

Najwięcej mieszkań, rozpoczęto w ramach budownictwa z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem – 7,5 tys., tj. o 23,7% więcej niż rok wcześniej oraz indywidualnego – 6,1 tys., tj. o 7,6% więcej niż w 2010 r.

W odniesieniu do 2010 r. wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto odnotowano w 16 powiatach, najwyższy we Wrocławiu (o 55,9%) oraz powiecie zgorzeleckim (o 54,6%), natomiast wyraźny spadek zaobserwowano w powiatach lubańskim, jaworskim i w mieście Jelenia Góra, gdzie rozpoczęto o co najmniej połowę mieszkań mniej niż rok wcześniej.

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie dolnośląskim” – opracowanie sygnałowe dostępne co roku w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

RYNEK WEWNĘTRZNY

Według wstępnych szacunków, w 2011 r. sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim, ale niższym niż w kraju. Wzrosła również sprzedaż hurtowa towarów i przekroczyła poziom odnotowany w kraju.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2011 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 14,0% (wobec wzrostu o 3,7% w 2010 r.), a w relacji do 2005 r. odnotowano wzrost ponad 2-krotny. W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 11,6% wyższym niż w roku poprzednim (wobec 5,5% w 2010 r.).

Dane o sprzedaży detalicznej towarów obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną przez punkty sprzedaży detalicznej, placówki gastronomiczne oraz inne punkty sprzedaży (np. składy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.

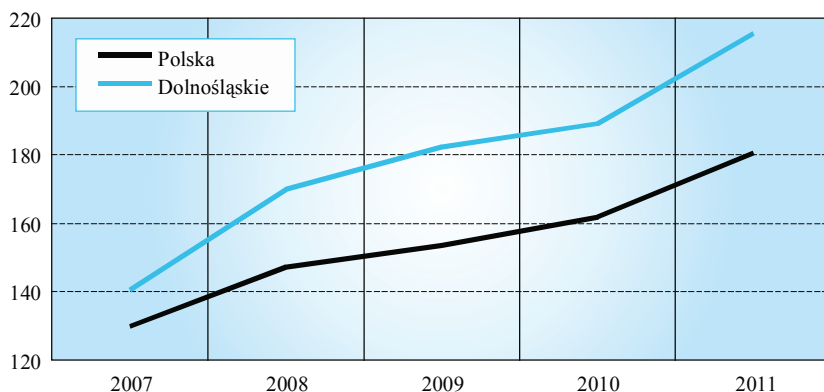
Tabl. 23. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2006	2010	2011
	rok poprzedni = 100		
P o l s k a			
O g ó l e m	111,9	105,5	111,6
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	113,9	107,9	101,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	113,1	120,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	111,4	101,2	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	119,0	113,6	130,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	116,8	117,2	117,8
Włókno, odzież, obuwie	118,3	113,1	112,5
Meble, RTV, AGD	120,9	123,0	106,7
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	105,6	83,6	107,0
Pozostałe	105,5	95,9	116,7
D o l n o ś l ą s k i e			
O g ó l e m	118,9	103,7	114,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	123,0	112,2	107,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	155,3	115,8	140,0
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	123,2	96,8	113,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	180,1	107,3	104,5
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	96,5	114,6	79,6
Włókno, odzież, obuwie	111,2	112,1	110,1
Meble, RTV, AGD	108,9	94,8	101,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	116,7	88,3	105,6
Pozostałe	108,2	101,8	127,2

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Tempo wzrostu (w skali roku) w kolejnych kwartalnych okresach narastających systematycznie rosło. Znaczący wzrost w odniesieniu do 2010 r. odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą

Wykres 62. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące; 2005 = 100)

wobec 15,3% w 2010 r.), prowadzące sprzedaż włókna, odzieży, obuwia (10,8% wobec 11,2% w poprzednim roku) oraz zajmujące się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części (10,2% wobec 10,9% w poprzednim roku). W 2011 r. udział jednostek handlowych w sprzedaży detalicznej wyniósł 86,4% i w porównaniu do 2010 r. zmniejszył się o 0,6 pkt. proc.

Tabl. 24. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie dolnośląskim** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010				2011			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	107,4	106,6	107,5	103,7	108,4	109,2	109,3	114,0
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	98,3	103,9	107,7	112,2	112,1	114,7	112,7	107,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	121,0	124,0	120,7	115,8	139,4	137,7	138,6	140,0
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	109,1	108,2	107,7	96,8	99,8	101,1	100,9	113,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	96,8	95,7	101,7	107,3	122,3	123,9	103,4	104,5
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	104,2	103,0	108,2	114,6	82,4	80,4	82,2	79,6
Włókno, odzież, obuwie	120,3	114,6	116,7	112,1	105,2	112,9	106,9	110,1
Meble, RTV, AGD	86,1	86,0	87,0	94,8	97,9	99,8	101,9	101,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	83,8	88,2	89,5	88,3	99,3	100,2	100,1	105,6
Pozostałe	111,0	97,8	99,8	101,8	126,2	127,0	131,5	127,2

a Patrz notka a do tablicy 23 na str. 76.

W 2011 r. wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) zarówno w jednostkach handlowych, jak i hurtowych przekroczyła o 14,2% poziom osiągnięty przed rokiem (w relacji do 2005 r. zanotowano odpowiednio wzrost o 64,4% i 79,6%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była wyższa o 13,4% niż w 2010 r. (w tym zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 13,0%). W regionie w skali roku wśród przedsiębiorstw o znaczącym udziale w sprzedaży hurtowej najdynamiczniej rozwijała się sprzedaż hurtowa narzędzi technologii informacyjnych i komunikacyjnych, maszyn, sprzętu i dodatkowego wyposażenia (wzrost ponad 2-krotny) oraz kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 44,7%) i półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 23,7%).

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW

W 2011 r. badane przedsiębiorstwa niefinansowe uzyskały lepsze wyniki finansowe niż przed rokiem. Przychody z całokształtu działalności rosły szybciej niż koszty ich uzyskania, co wpłynęło na poprawę wskaźnika poziomu kosztów. Korzystniejsze były również podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Poprawił się wynik finansowy brutto i netto, a także odnotowano poprawę wskaźników rentowności.

Wyniki finansowe uzyskane w 2011 r. przez badane przedsiębiorstwa były korzystniejsze w relacji zarówno z rokiem poprzednim, jak i 2007 r. Podobne tendencje odnotowano w kraju. W skali roku oraz na przestrzeni czterech lat gorszy był jedynie wynik finansowy na operacjach nadzwyczajnych.

W 2011 r. zysk netto wykazało 76,0% badanych przedsiębiorstw (wobec 78,2% przed rokiem), a ich udział w przychodach ogółem zmniejszył się o 2,1 pkt. proc. do 80,6%.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

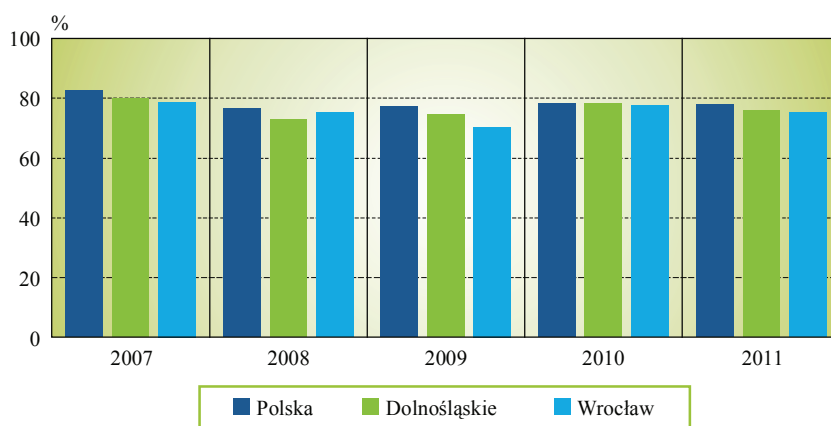
- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

Przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 160622,7 mln zł, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 141547,3 mln zł. W skali roku odnotowano wzrost przychodów, jak i kosztów odpowiednio o 9,1% i 4,0%. Wyższa dynamika przychodów z całokształtu działalności od dynamiki kosztów ich uzyskania wpłynęła na poprawę wskaźnika poziomu kosztów w skali roku – o 4,4 pkt. proc. do 88,1% (w kraju zanotowano poprawę o 0,1 pkt. proc. do poziomu 94,6%).

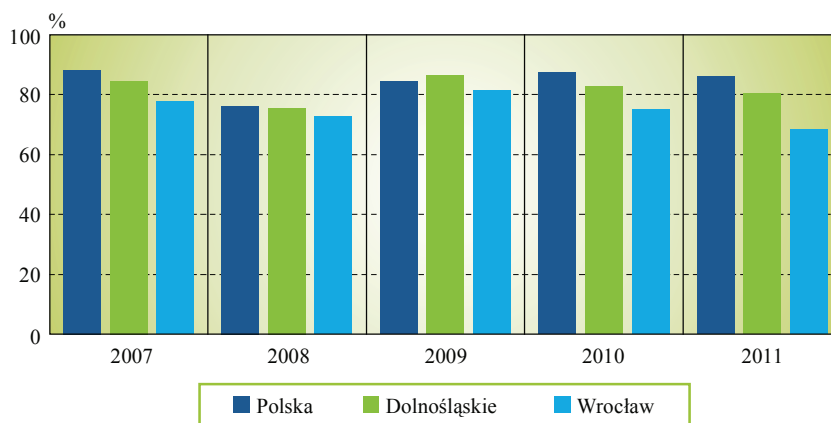
Najniższy wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności odnotowano w sekcjach: działalność profesjonalna naukowa i techniczna (87,0%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 87,9%).

Dane dotyczące wyników finansowych przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późniejszymi zmianami).

Wykres 63. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**

Wykres 64. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**

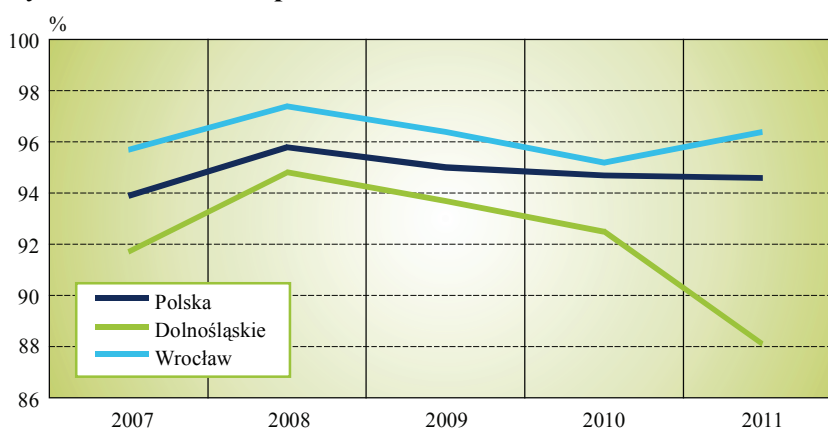

W porównaniu do 2010 r. poprawił się również wynik na działalności gospodarczej, wynik finansowy brutto i netto oraz wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 151746,7 mln zł (wzrost o 6,6% w stosunku do roku poprzedniego), a koszty ich uzyskania wyniosły 136198,9 mln zł (wzrost o 4,8%). Wynik ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 15547,8 mln zł i był o 25,1% wyższy niż przed rokiem, przy znacznej poprawie wyniku na pozostałej działalności operacyjnej

(z minus 103,4 mln zł w 2010 r. do 501,7 mln zł w 2011 r.) oraz na operacjach finansowych (z minus 1314,5 mln zł do 3025,8 mln zł w 2011 r.). W rezultacie, wynik finansowy na działalności gospodarczej był o 73,3% wyższy niż w 2010 r. i wyniósł 19075,3 mln zł, a wynik finansowy brutto osiągnął wartość 19041,3 mln zł, tj. większą o 72,9%. Po odliczeniu obciążeń – podatku dochodowego, wynik finansowy netto kształtował się na poziomie 15924,3 mln zł i zwiększył się o 74,1% w relacji do uzyskanego przed rokiem.

Wykres 65. Wskaźnik poziomu kosztów

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;
- obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych, a do 2009 r. również inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

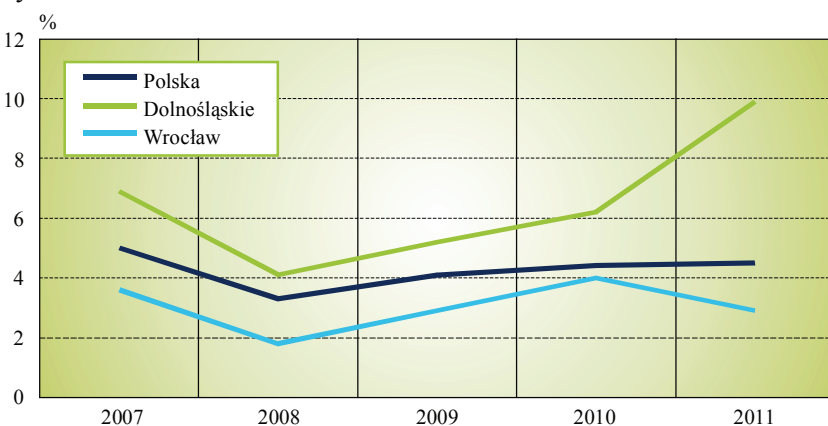
Tabl. 25. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych

Wyszczególnienie	2007	2010	2011
	w %		
P o l s k a			
Wskaźnik poziomu kosztów	93,9	94,7	94,6
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	5,6	5,2	5,3
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	6,1	5,3	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto	5,0	4,4	4,5
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	33,7	39,7	38,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	98,9	105,5	102,7
D o l n o ś l ą s k i e			
Wskaźnik poziomu kosztów	91,7	92,5	88,1
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	8,6	8,7	10,2
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	8,3	7,5	11,9
Wskaźnik rentowności obrotu netto	6,9	6,2	9,9
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	35,1	37,8	62,2
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	103,8	108,4	127,4
W r o c ł a w			
Wskaźnik poziomu kosztów	95,7	95,2	96,4
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	3,9	5,2	4,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	4,3	4,8	3,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto	3,6	4,0	2,9
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia	27,1	32,0	31,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia	98,3	103,0	98,4

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.

Wykres 66. Wskaźnik rentowności obrotu netto

techniczna oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, gdzie odnotowano najwyższe wskaźniki rentowności brutto (odpowiednio 13,0% i 12,1%) i netto (odpowiednio 11,3% i 10,3%). Najwyższą wartość wskaźnika płynności gotówkowej (wskaźnik I stopnia) odnotowano w obsłudze rynku nieruchomości i była to jedyna sekcja w której wskaźnik oscylował powyżej 100% (139,3%). Wysokie wartości wskaźnika płynności II stopnia odnotowano w przedsiębiorstwach należących do sekcji działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (198,6%), informacja i komunikacja (191,0%) oraz obsługa rynku nieruchomości (169,1%). W sekcjach tych pokrycie zobowiązań przy wykorzystaniu płynnych aktywów obrotowych było znaczne.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2011 r. wyniosła 63895,4 mln zł i w skali roku oraz na przestrzeni czterech lat wzrosła odpowiednio o 26,0% i 72,9%. W skali roku na wzrost aktywów wpływ miał wzrost mało płynnych zapasów (o 12,9%) i krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 28,5%) oraz należności i inwestycji krótkoterminowych (odpowiednio o 2,6% i 82,6%).

Na koniec grudnia zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) wyniosły 54199,1 mln zł i wzrosły w skali roku o 9,9%, a w relacji do 2007 r. – o 43,3%. W strukturze zobowiązań, zobowiązania krótkoterminowe stanowiły 69,6%. W skali roku zaobserwowano wzrost zarówno zobowiązań krótkoterminowych o 11,0%, jak i długoterminowych o 7,4%.

Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie dolnośląskim” – publikacja dostępna co cztery lata w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe wykazały poprawę zarówno w relacji do 2007 r., jak i w stosunku do roku poprzedniego. W skali roku poprawił się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów o 1,5 pkt. proc., wskaźnik rentowności obrotu brutto o 4,4 pkt. proc., wskaźnik rentowności obrotu netto o 3,7 pkt. proc. oraz wskaźnik płynności finansowej I i II stopnia odpowiednio o 24,4 i 19,0 pkt. proc. Ponieważ wartość wskaźnika płynności finansowej II stopnia oscylowała powyżej 100% oznacza to, że przedsiębiorstwa w 2011 r. były zdolne do szybkiego uregulowania swoich zobowiązań przy pomocy płynnych aktywów finansowych.

W 2011 r. najbardziej opłacalne rodzaje działalności to działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, gdzie odnotowano najwyższe wskaźniki rentowności brutto (odpowiednio 13,0% i 12,1%) i netto (odpowiednio 11,3% i 10,3%).

NAKLĄDY INWESTYCYJNE

W 2011 notowano wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw, przy czym jego skala była mniejsza niż w poprzednim roku. W strukturze nakładów przeważały te, które były przeznaczone na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. W porównaniu z 2010 r. rozpoczęto o połowę mniej nowych inwestycji, przy utrzymującej się na zbliżonym poziomie wartości kosztorysowej.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2011 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie, wyniosły 10495,7 mln zł (tj. 10,5% nakładów poniesionych przez inwestorów krajowych) i były wyższe od zanotowanych rok wcześniej o 2,0% oraz

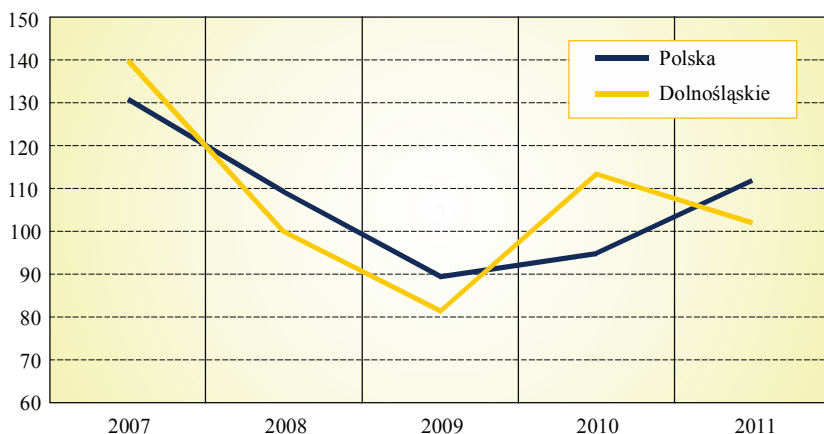
o 65,8% w relacji do 2005 r. W kraju w 2011 r. wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła o 11,9% w odniesieniu do poziomu zanotowanego w 2010 r. oraz o 60,6% w stosunku do sytuacji sprzed sześciu lat.

*Prezentowany podział **nakładów inwestycyjnych**, obejmujących nakłady na nowe środki trwale i (lub) ulepszenie (rozbudowę, przebudowę, rekonstrukcję, modernizację) istniejących obiektów majątku trwałego, opracowano według zasad systemu rachunków narodowych, zgodnie z zaleceniami „ESA 1995”. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwale oraz pozostałe nakłady.*

Tabl. 26. **Nakłady inwestycyjne** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011
P o l s k a			
O g ó ł e m w mln zł	62160,6	89236,8	99853,7
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	36,3	42,1	39,1
Zakupy	63,0	56,8	59,5
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	52,4	45,5	47,1
środków transportu	10,6	11,3	12,4
D o l n o ś ł a ś k i e			
O g ó ł e m w mln zł	6331,8	10294,9	10495,7
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	28,9	28,8	26,0
Zakupy	69,5	68,7	71,2
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	41,3	43,1	44,9
środków transportu	28,1	25,6	26,3

Wykres 67. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące; rok poprzedni = 100)

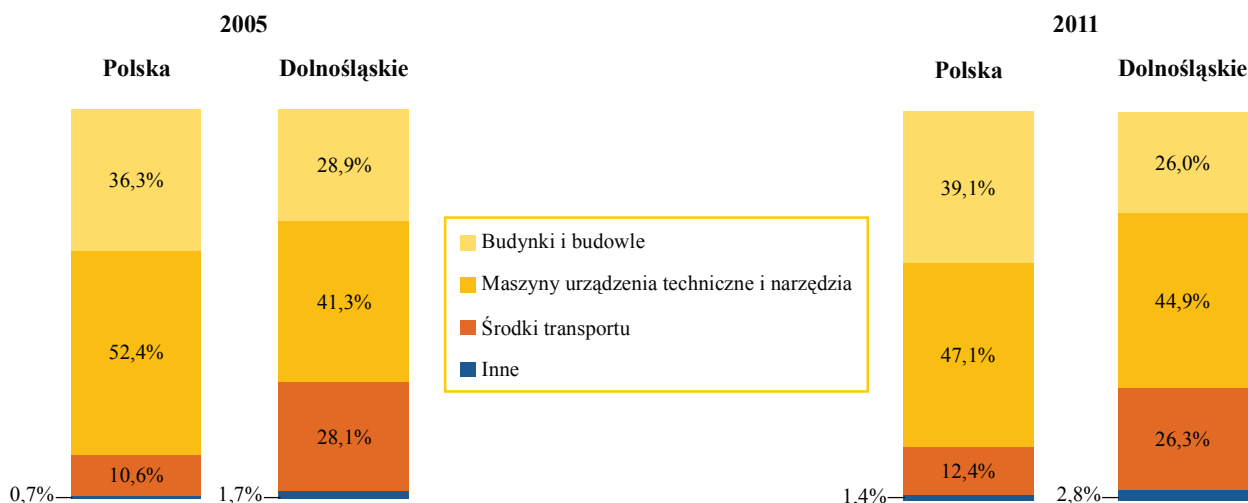

Nakłady inwestycyjne zrealizowane przez inwestorów sektora prywatnego wyniosły 9464,0 mln zł, co stanowiło 90,2% wartości nakładów ogółem (w 2010 r. – 86,3%).

W omawianym roku z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 2727,7 mln zł (o 7,9% mniej niż rok wcześniej, natomiast o 49,1% więcej niż w 2005 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 4712,9 mln zł (więcej o 6,2% niż w 2010 r. i o 80,2% niż

w 2005 r.), a na środki transportu – 2755,6 mln zł (więcej o 4,6% niż przed rokiem i o 54,6% niż sześć lat wcześniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 7468,5 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 5,6%, a w relacji do 2005 r. – o 69,8%. Udział tych zakupów w nakładach ogółem wzrósł zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2005 r. odpowiednio o 2,5 pkt. proc. i 1,7 pkt. proc.

Wykres 68. **Struktura nakładów inwestycyjnych na środki trwałe (ceny bieżące)**

Nakłady na środki trwałe to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz od 1995 r. inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących).*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

W analizowanym roku inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (na które przypadało 32,4% ogółu poniesionych nakładów wobec 32,6% w 2010 r.) oraz przetwórstwa przemysłowego (27,9% wobec 21,5% w roku poprzednim), a następnie handlu; naprawy pojazdów samochodowych (6,5% wobec 6,2% w roku wcześniejszym), transportu i gospodarki

magazynowej (4,9% wobec 2,4% w 2010 r.) i dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (4,1% wobec 6,6% w poprzednim roku).

W relacji do roku poprzedniego wzrost nakładów odnotowano w 10 sekcjach (na 16 ogółem). W skali roku największy wzrost nakładów inwestycyjnych dotyczył jednostek należących do sekcji: transport i gospodarka magazynowa (wzrost ponad 2-krotny), informacja i komunikacja (o 65,9%), zakwaterowanie i gastronomia (o 39,8%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 35,8%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 32,6%), przetwórstwo przemysłowe (o 32,0%). W handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz w administrowaniu i działalności wspierającej zaobserwowano wzrost odpowiednio o 6,2% i 1,2%, podczas gdy w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – spadek o 36,6%. Znaczny spadek nakładów inwestycyjnych zaobserwowano również w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 69,8%), których udział w poniesionych nakładach ogółem zmniejszył się o w skali roku o 8,4 pkt. proc. (z 12,0% do 3,6%).

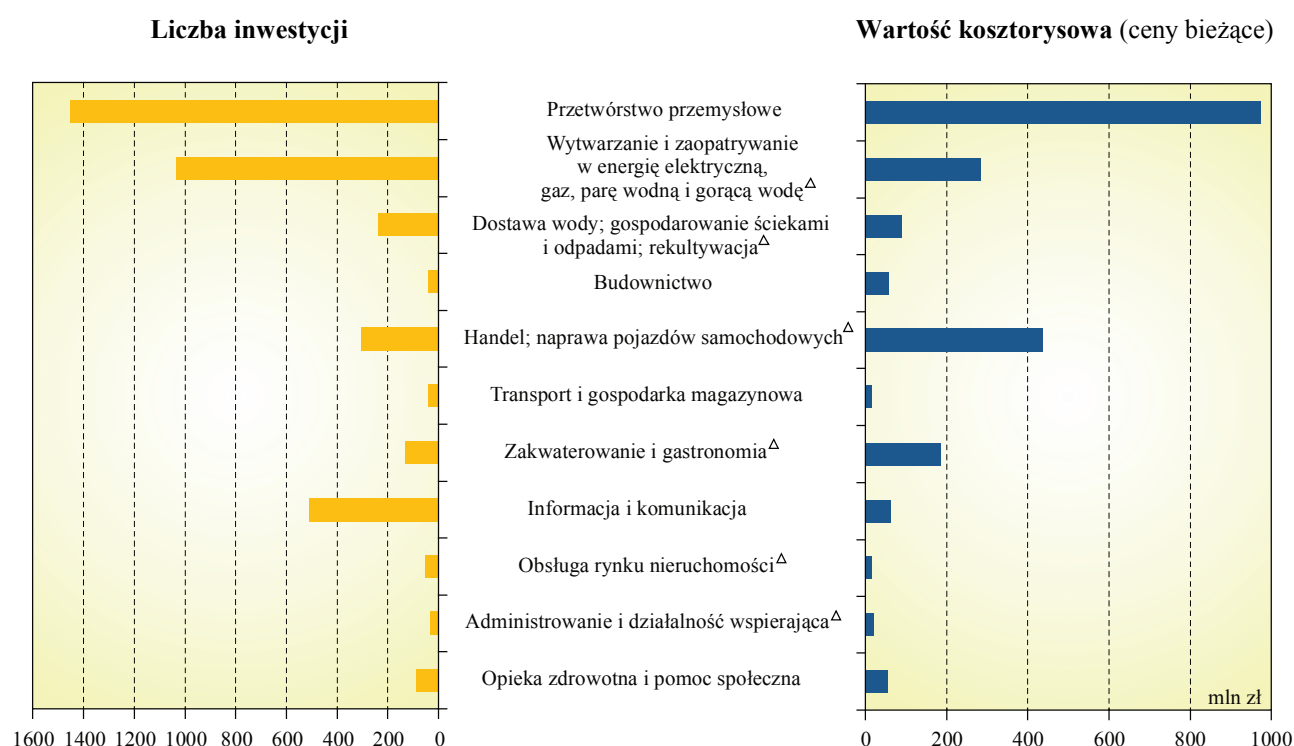
W 2011 r. w województwie inwestorzy rozpoczęli realizację 4128 nowych inwestycji, tj. o ponad połowę mniej niż przed rokiem, podczas gdy łączna wartość kosztorysowa nowo rozpoczętych inwestycji

w skali roku utrzymała się na zbliżonym poziomie (wzrosła zaledwie o 79,0 tys. zł) i wyniosła 2400,2 mln zł. W kraju w omawianym okresie obserwowano wzrost liczby rozpoczętych inwestycji o 16,2%, których wartość kosztorysowa wzrosła o 6,0%.

Najwięcej nowych inwestycji rozpoczęto w przemyśle – 70,0% ogółu (w 2010 r. – 83,1%), w tym w przetwórstwie przemysłowym – 35,2% (rok wcześniej – 14,6%). W kraju nowo rozpoczęte inwestycje w przemyśle stanowiły 81,2% ogółu, a w przetwórstwie przemysłowym – 11,1%.

Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 24,3% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (przed rokiem 23,7%). W skali roku zwiększyła się wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych przez przedsiębiorstwa działające w sekcjach: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wzrost ponad 5-krotny), przetwórstwo przemysłowe (wzrost o 50,1%), zakwaterowanie i gastronomia (o 45,3%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 6,8%).

Wykres 69. Inwestycje nowo rozpoczęte według wybranych sekcji PKD 2007 w 2011 r.

Na zakup używanych środków trwałych dolnośląskie przedsiębiorstwa przeznaczyły 334,0 mln zł, tj. o 29,2% mniej niż w roku poprzednim. Z ogólnej kwoty nakładów na używane środki trwałe na budynki i budowlę wydatkowano 38,0 mln zł (o 61,8% mniej niż w 2010 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 98,3 mln zł (o 21,7% więcej niż w roku poprzednim), a na środki transportu – 72,1 mln zł (w skali roku więcej o 21,7%). Najwięcej takich inwestycji dokonano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (34,6% ogólnej kwoty na zakup używanych środków trwałych), handel; naprawa pojazdów samochodowych (24,0%), transport i gospodarka magazynowa (11,6%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (9,4%) oraz budownictwo (7,6%).

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie dolnośląskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa dolnośląskiego” – opracowanie sygnałowe dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
- „Biuletyn statystyczny województwa dolnośląskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

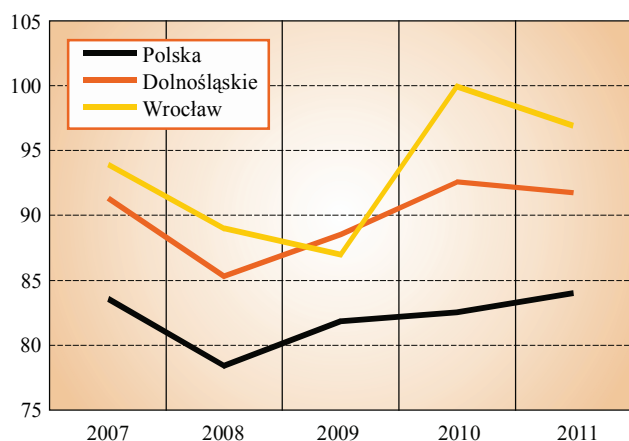
W 2011 r. sytuacja w zakresie bezpieczeństwa publicznego w skali roku poprawiła się. Odnotowano mniej przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych i wzrost wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Na terenie województwa odnotowano mniej zdarzeń drogowych. Zmniejszyła się liczba miejscowych zagrożeń zarejestrowanych przez Komendę Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu, natomiast liczba pożarów zwiększyła się.

Według danych Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu w województwie w 2011 r. odnotowano 113,3 tys. przestępstw stwierdzonych (tj. 9,8% przestępstw odnotowanych w kraju), w tym 73,7% stanowiły przestępstwa o charakterze kryminalnym (w kraju 68,5%), 10,4% – przestępstwa o charakterze gospodarczym (w kraju 13,1%), a 12,3% – o charakterze drogowym (w kraju 14,2%). W skali roku wzrósł udział przestępstw kryminalnych o 2,2 pkt. proc., natomiast obniżył się udział przestępstw o charakterze gospodarczym o 2,4 pkt. proc.

Zarówno w porównaniu do 2010 r., jak i do sytuacji sprzed sześciu lat zmniejszyła się liczba przestępstw odpowiednio o 0,9% i 8,2%. W kraju w skali roku odnotowano więcej przestępstw o 1,8%, ale mniej w stosunku do 2005 r. o 16,0%. W relacji do 2010 r. na zmniejszenie liczby przestępstw w województwie miał wpływ głównie spadek liczby przestępstw o charakterze gospodarczym (o 19,5%). Przestępstw drogowych było mniej o 0,9%, natomiast kryminalnych więcej o 2,1%.

Analizując przestępstwa według rodzajów, w 2011 r. najczęściej przestępstw dotyczyło kradzieży rzeczy – 22,3% ogółu przestępstw stwierdzonych (21,1% w 2010 r. i 22,4% w 2005 r.) oraz kradzieży z włamaniem – 13,9% (14,4% w 2010 r. i 17,1% w 2005 r.). W kraju w 2011 r. 19,9% ogółu przestępstw stwierdzonych stanowiły przestępstwa związane z kradzieżą rzeczy, a 11,7% – z kradzieżą z włamaniem.

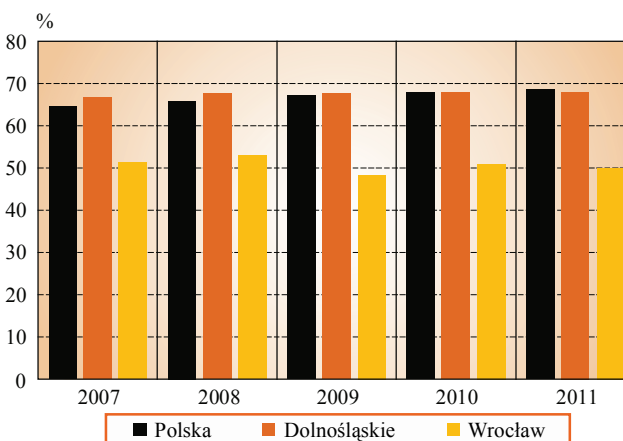
Wykres 70. **Dynamika przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych**
(2005 = 100)

Przestępstwo stwierdzone jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym okresie (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym okresie, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Wykres 71. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych**

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych z roku na rok systematycznie wzrastał osiągając w 2011 r. poziom 68,1% i był wyższy o 0,3 pkt. proc. niż w roku poprzednim oraz o 3,8 pkt. proc. w relacji do 2005 r. *W kraju wskaźnik wykrywalności wzrósł w skali roku o 0,8 pkt. proc., a na przestrzeni sześciu lat aż o 10,1 pkt. proc.*

W przypadku przestępstw kryminalnych i drogowych wykrywalność w skali roku również wzrosła i wyniosła odpowiednio 58,5% (56,5% w 2010 r.) i 99,5% (99,3% w poprzednim roku). Wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze gospodarczym obniżył się o 2,7 pkt. proc. i w 2011 r. wyniósł 91,9%.

Największą skuteczność w wykrywaniu sprawców przestępstw odnotowano w powiatach jaworskim i milickim (po 84,6%), natomiast najniższą – w mieście Wrocławiu (50,0%).

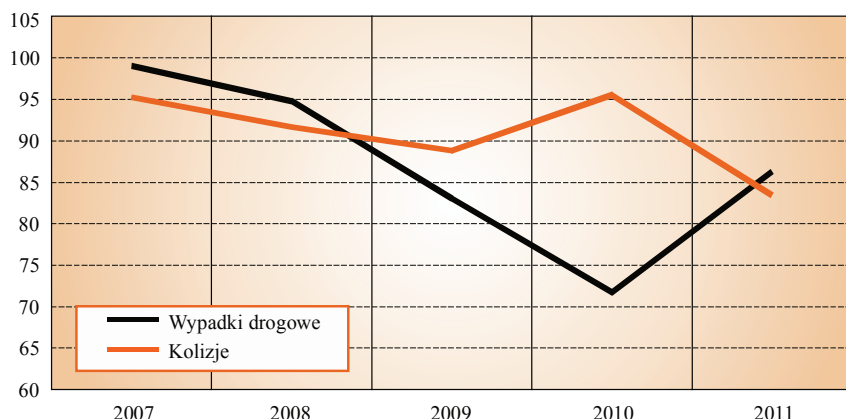
Tabl. 27. **Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych**

Wyszczególnienie	W liczbach bezwzględnych			Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %		
	2005	2010	2011	2005	2010	2011
P o l s k a						
O g ó l e m	1379962	1138523	1159554	58,6	67,9	68,7
w tym:						
Zabójstwo	837	680	662	90,6	92,3	94,7
Uszczerbek na zdrowiu	15047	15695	16447	87,8	89,7	90,2
Udział w bójce lub pobiciu	13911	11883	12008	77,4	80,7	82,7
Zgwałcenie	1987	1567	1498	84,1	82,3	80,1
Kradzież rzeczy ^a	324144	220455	230247	20,7	29,0	31,3
Kradzież z włamaniem	221020	140085	135611	22,4	31,6	33,1
Przestępstwa rozbójnicze ^b	42150	27218	26231	52,0	72,5	76,2
D o l n o ś l ą s k i e						
O g ó l e m	123501	114342	113332	64,3	67,8	68,1
w tym:						
Zabójstwo	70	63	61	91,4	95,3	95,1
Uszczerbek na zdrowiu	1131	1418	1560	89,6	90,8	91,7
Udział w bójce lub pobiciu	1131	1019	967	79,1	80,9	82,6
Zgwałcenie	205	97	118	88,8	77,3	77,2
Kradzież rzeczy ^a	27662	24122	25302	30,3	33,7	35,4
Kradzież z włamaniem	21172	16412	15752	36,1	37,9	41,1
Przestępstwa rozbójnicze ^b	3509	2983	3213	64,8	70,0	76,2
W r o c ł ą w						
O g ó l e m	38060	38038	36883	50,9	51,0	50,0
w tym:						
Zabójstwo	21	22	17	85,7	90,9	100,0
Uszczerbek na zdrowiu	197	298	278	79,8	82,7	80,4
Udział w bójce lub pobiciu	217	232	226	62,8	70,3	66,8
Zgwałcenie	51	33	50	76,9	54,5	60,0
Kradzież rzeczy ^a	11967	11780	12219	24,3	24,5	23,0
Kradzież z włamaniem	7794	6273	5745	35,3	24,6	25,9
Przestępstwa rozbójnicze ^b	1113	1126	1061	49,7	49,5	53,1

a W tym także kradzież samochodu. b Rozboje, kradzieże rozbójnicze i wymuszenia rozbójnicze.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji oraz Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu.

Wykres 72. **Dynamika wypadków drogowych i kolizji w województwie dolnośląskim (2005 = 100)**

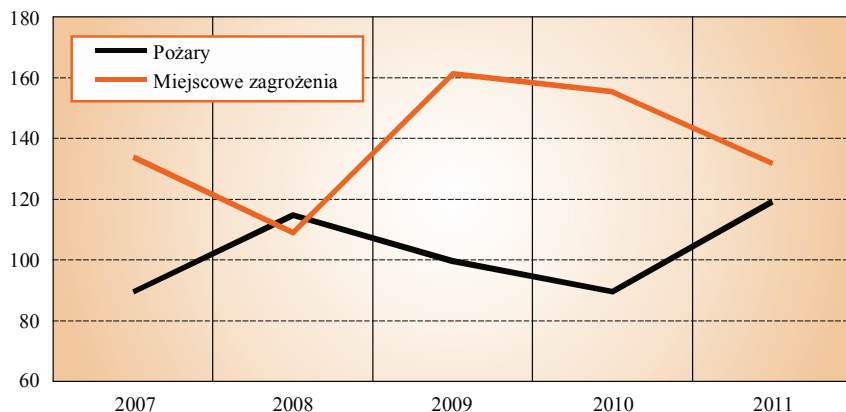

Według wstępnych danych Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu w 2011 r. odnotowano 34,0 tys. zdarzeń drogowych, tj. 2,7 tys. wypadków i 31,2 tys. kolizji. Zarówno w odniesieniu do sytuacji sprzed roku, jak i do sytuacji sprzed sześciu lat liczba zdarzeń drogowych zmniejszyła się odpowiednio o 10,7% i 16,3%. W skali roku zmniejszyła się liczba kolizji (o 12,7%), natomiast wzrosła liczba wypadków drogowych (o 20,3%). W relacji do 2005 r. odnotowano mniej zarówno wypadków drogowych o 13,7%, jak i kolizji o 16,6%.

W 2011 r. w wypadkach drogowych rannych zostało 3655 osób (o 19,0% więcej niż przed rokiem), a 246 osób poniosło śmierć (więcej o 2,5% niż w 2010 r.).

Najwięcej wypadków drogowych odnotowano we Wrocławiu (34,5% ogółu wypadków zarejestrowanych w województwie) oraz w powiatach wałbrzyskim (8,5%) i wrocławskim (8,2%).

Wykres 73. **Dynamika pożarów i miejscowych zagrożeń w województwie dolnośląskim (2005 = 100)**

Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu zarejestrowała 19,3 tys. pożarów. Odnotowana w 2011 r. liczba pożarów zwiększyła się w relacji do roku poprzedniego o 33,2%, a w porównaniu do 2005 r. o 19,3%. Z ogólnej liczby pożarów aż 93,5% zaliczono do pożarów małych (o powierzchni obiektów do 70 m²). Najczęściej pożary dotyczyły garaży, śmietników, traw itp. (48,4% ogółu pożarów wobec 43,2 w poprzednim roku), upraw rolnych (25,7% wobec 23,1% w 2010 r.) i obiektów mieszkalnych (16,7% wobec 22,9% w 2010 r.).

Ponad 50% pożarów spowodowane było nieostrożnością osób dorosłych oraz podpaleniem umyślnym.

Najwięcej pożarów odnotowano w powiatach kłodzkim (7,8% ogółu zarejestrowanych pożarów) oraz wałbrzyskim (6,0%) i świdnickim (5,6%).

Drugim obszarem działania straży pożarnej jest niesienie pomocy w tzw. zagrożeniach miejscowych (są to m.in. katastrofy, awarie, wypadki, zagrożenia chemiczne, klęski żywiołowe). Strażacy w 2011 r. brali udział łącznie w 22,1 tys. takich akcjach, tj. o 15,2% mniej niż w 2010 r., natomiast 31,6% więcej niż sześć lat wcześniej. W analizowanym roku odnotowano 2,0 tys. fałszywych alarmów ratowniczo-gaśniczych, tj. więcej o 6,7% niż przed rokiem i o 57,3% niż w 2005 r.

METEOROLOGIA

W 2011 r., w porównaniu do roku 2010, wysokość rocznych opadów na terenie województwa dolnośląskiego była niższa. We Wrocławiu suma opadów stanowiła 91,3% normy, podczas gdy rok wcześniej – 121,6%. Przekroczenie norm opadów o blisko 100% wystąpiło w lipcu 2011 r. i skutkowało lokalnymi podtopieniami i zagrożeniem powodziowym. Podobnie było w maju, sierpniu i we wrześniu 2010 r. Maksymalna dobową sumą opadów wyniosła 126,5 mm (Kościelna Wieś), a w 2010 r. – 160,2 mm (Bogatynia) – obie miejscowości położone w powiecie zgorzeleckim. Rok 2011 był wyraźnie cieplejszy od poprzedzającego, jak i 2005 r. Średnia temperatura powietrza we Wrocławiu była wyższa niż przed rokiem i wyniosła 9,9°C (8,2°C w 2010 r.), a w Jeleniej Górze było odpowiednio 8,1°C i 6,4°C. Absolutne maksimum temperatury powietrza wyniosło plus 32,7°C w Dobrogoszczy (powiat strzeliński), a minimum – minus 24,6°C w Jakuszycach (powiat jeleniogórski), gdzie pokrywa śnieżna w wyższych partiach gór zalegała przez blisko 130 dni (w 2010 r. – 133 dni, a w 2005 r. – 150 dni), osiągając maksymalną wysokość 112 cm. W 2005 r. odnotowano rekordową wysokość pokrywy śnieżnej w Jakuszycach – 214 cm. W 2011 r. notowano wyjątkowo wysoką sumę usłonecznienia (miejscami powyżej 2100 godzin), a niską częstość dni z opadami (120-150 dni, w kilku rejonach nawet poniżej 120 dni).

Tabl. 28. Dane meteorologiczne

Wyszczególnienie	Stacja meteorologiczna					
	Wrocław			Jelenia Góra		
	2005	2010	2011	2005	2010	2011
Średnia temperatura powietrza [°C]	9,1	8,2	9,9	7,3	6,4	8,1
Suma opadów atmosferycznych [mm]	544,5	692,0	519,5	749,0	984,4	666,2
% sumy względem normy ^a	95,6	121,6	91,3	110,4	145,1	98,2
Absolutna temperatura maksymalna powietrza [°C]	35,1	34,1	30,9	33,9	32,0	30,6
Absolutna temperatura minimalna powietrza [°C]	-17,6	-21,0	-17,4	-20,6	-26,7	-20,0
Amplitudy temperatur skrajnych [°C]	52,7	55,1	48,3	54,5	58,7	50,6
Liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm	154	173	122	190	193	143
Maksymalna dobową sumą opadów atmosferycznych [mm]	32,2	53,2	39,2	37,0	60,1	56,7
Roczna suma usłonecznienia [godz.]	1991,7	1799,4	2114,0	1763,1	1692,4	2080,3
Liczba dni z pokrywą śnieżną ≥ 1 cm	56	98	31	93	106	46
Średnia roczna prędkość wiatru [m/s]	3,2	3,1	3,2	2,4	2,5	2,6
Liczba dni mroźnych ($T_{\text{maxdob}} < 0^{\circ}\text{C}$)	25	53	15	39	64	19
Liczba dni bardzo mroźnych ($T_{\text{maxdob}} \leq -10^{\circ}\text{C}$)	12	32	8	26	47	18
Liczba dni gorących ($T_{\text{maxdob}} \geq 25^{\circ}\text{C}$)	56	44	59	31	34	37
Liczba dni upalnych ($T_{\text{maxdob}} \geq 30^{\circ}\text{C}$)	6	13	4	4	7	1

a Norma za lata 1971-2000.

Dane charakteryzujące warunki atmosferyczne w województwie dolnośląskim zostały przygotowane przez mgr Andrzeja Danczewicza (IMGW-PIB – Oddział we Wrocławiu).

Literatura uzupełniająca:

- „Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2005, r.” – Biblioteka Monitoringu Środowiska. WIOŚ, Wrocław, 2006,
- „Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2010 r.” – Biblioteka Monitoringu Środowiska. WIOŚ, Wrocław, 2011,
- „Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2011 r.” – Biblioteka Monitoringu Środowiska. WIOŚ, Wrocław, 2012 – w przygotowaniu.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Ludność ^a (w tys.)	2888,2	2882,3	2878,4	2877,1	2876,6	2877,8	.	Population ^a (in thous.)
Na 1000 ludności:								Per 1000 population:
małżeństwa zawarte	5,23	5,73	6,46	6,64	6,27	5,70	5,26 ^b	marriages contracted
urodzenia żywe	8,90	9,21	9,59	10,38	10,38	10,28	9,62 ^b	live births
zgony	9,90	10,09	10,36	10,60	10,74	10,34	10,23 ^b	deaths
przyrost naturalny	-1,00	-0,88	-0,77	-0,21	-0,36	-0,06	-0,60 ^b	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,64	-1,26	-0,55	-0,40	0,32	0,48	0,37 ^b	internal and international net migration for permanent residence
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^c (w tys.)	358,6	367,7	393,6	417,9	418,3	421,4	431,5	Average paid employment in the enterprise sector ^c (in thous.)
rok poprzedni = 100	102,5	107,0	106,2	100,1	100,7	102,4	previous year = 100
udział sektora prywatnego (w %)	87,1	87,9	88,9	89,7	90,2	90,9	93,3	private sector participation (in %)
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	233,4	185,4	127,5	113,9	146,3	150,3	143,6	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	20,6	16,6	11,4	10,0	12,8	13,1	12,5	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	84,6	85,1	84,0	79,9	78,4	81,1	80,8	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	95	41	16	25	60	49	42	Unemployed persons per job offer ^a
Wskaźnik aktywności zawodowej według BAEL ^d (w %)	54,5	54,1	53,2	52,9	53,9	54,7	54,0	Activity rate by LFS ^d (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^d (w %)	42,0	44,9	46,5	48,1	48,5	48,5	48,2	Employment rate by LFS ^d (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^d (w %)	22,8	17,1	12,7	9,1	10,1	11,3	10,6	Unemployment rate by LFS ^d (in %)

a Stan w końcu roku. b Dane wstępne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Przejętne w roku.

a As of the end of the year. b Preliminary data. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Average during the year.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	2470,49	2622,85	2893,77	3156,98	3310,23	3436,77	3594,98	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	.	669,5	673,4	679,1	687,1	680,0	668,8	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	.	.	100,6	100,8	101,2	99,0	98,3	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	.	1237,77	1273,74	1394,21	1514,56	1611,66	1691,11	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	.	.	102,9	109,5	108,6	106,4	104,9	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	.	890,68	905,07	956,48	1013,72	1060,31	1091,32	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	.	.	101,6	105,7	106,0	104,6	102,9	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):								Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)
ogółem	102,2	101,2	102,8	104,8	104,0	102,9	104,6	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,2	100,5	105,4	107,0	104,5	102,9	105,5	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwanie	95,8	94,6	94,6	94,7	94,2	96,9	99,2	clothing and footwear
mieszkania	103,4	104,0	103,3	107,7	107,8	103,7	105,8	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) z 1 ha w dt	41,5	31,1	38,3	39,2	40,2	44,9	42,9	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych:								Farm animals stock per 100 ha agricultural land:
bydło ^b	12,6	12,4	11,8	11,8	10,9	11,4 ^c	10,3	cattle ^b
trzoda chlewna ^d	45,2	45,2	47,8	38,4	35,4	31,2 ^c	27,2	pigs ^d

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Stan w czerwcu. c Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. d Stan w końcu lipca.
a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b As of June. c Data of Agricultural Census as of 30 Jun. d As of the end of Jul.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):								Price indices of procurement (previous year = 100):
ziarna zbóż (bez siewnego)	78,6	128,2	150,6	87,5	76,0	127,8	135,5	cereal grain (excluding sowing seed)
żywcza rzeźnego wołowego (bez cieląt) ...	115,9	102,6	98,5	99,5	116,5	99,3	123,1	cattle for slaughter (excluding calves)
żywcza rzeźnego wieprzowego	92,6	94,7	94,7	122,3	104,6	86,7	108,3	pigs for slaughter
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywcza wieprzowego do cen targowiskowych:								Procurement price ^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:
1 kg żyta	9,6	8,5	5,2	4,8	7,6	5,7	.	per kg of rye
1 kg jęczmienia	9,8	8,8	5,7	5,4	8,4	6,2	.	per kg of barley
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	111,3	116,1	107,3	98,6	113,2	104,4	Sold production of industry ^b (previous year = 100; constant prices)
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	198,2	201,7	214,4	225,3	212,5	209,4	207,0	Average paid employment in industry ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	101,7	106,3	105,1	94,3	98,5	98,9	previous year = 100
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	124,6	136,8	115,8	115,6	102,0	125,3	Sold production of construction ^b (previous year = 100; current prices)
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	120,1	124,4	120,4	115,3	98,7	134,5	Construction and assembly production ^b (previous year = 100; current prices)
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	21,7	22,7	24,9	28,2	33,2	32,0	34,6	Average paid employment in construction ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	104,6	109,4	113,3	117,6	96,6	108,0	previous year = 100

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM (dok.)
SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	6875	9167	9073	12498	14143	12746	10564	Dwellings completed
rok poprzedni = 100	105,8	133,3	99,0	137,7	113,2	90,1	82,9	previous year = 100
na 1000 ludności	2,4	3,2	3,2	4,3	4,9	4,4	3,7	per 1000 population
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	100,9	87,7	93,2	96,4	90,5	94,4	100,1	average usable floor space per dwelling (in m ²)
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	118,9	118,1	121,0	107,3	103,7	114,0	Retail sale of goods ^a (previous year = 100; current prices)
Podmioty gospodarki narodowej ^b	302615	303050	308308	316720	316811	331247	327625	Entities of the national economy ^b
rok poprzedni = 100	99,4	100,1	101,7	102,7	100,0	104,6	98,9	previous year = 100
w tym spółki handlowe	18966	20021	21314	22060	23188	24782	26387	of which commercial companies
rok poprzedni = 100	104,9	105,6	106,5	103,5	105,1	106,9	106,5	previous year = 100
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	5375	5681	6000	6178	6346	6521	6667	of which with foreign capital participation
rok poprzedni = 100	105,5	105,7	105,6	103,0	102,7	102,8	102,2	previous year = 100
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsię- biorstwach ^c (w %)	.	.	91,7	94,8	93,7	92,5	88,1	Cost level indicator in enterprises ^c (in %)
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach ^c (w %):	.	.	8,3	5,2	6,3	7,5	11,9	Turnover profitability rate in enter- prises ^c (in %):
brutto	.	.	6,9	4,1	5,2	6,2	9,9	gross
netto	net
Nakłady inwestycyjne w przedsiębior- stwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	6331,8	7988,4	11170,0	11161,3	9085,5	10294,9	10495,7	Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	.	126,2	139,8	99,9	81,4	113,3	102,0	previous year = 100 (current prices)

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM WEDŁUG MIESIĘCY SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

Wyszczególnienie Specification	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010												
B – 2011												
Ludność ^a (w tys.)	2876,5	.	.	2877,1	.	.	2878,3	.	.	2877,8
Population ^a (in thous.)	A	B										
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	421,6	417,7	417,2	418,6	420,3	421,6	423,3	423,9	420,1	421,9	422,6	422,8
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	A	B	434,8	436,6	437,3	437,8	437,7	437,9	431,7	432,5	432,1	431,9
poprzedni miesiąc = 100	101,1	99,1	99,9	100,3	100,4	100,3	100,4	100,1	99,1	100,4	100,2	100,0
previous month = 100	A	B										
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ...	99,1	99,1	99,2	100,0	100,8	101,2	101,7	101,9	101,1	101,4	101,3	101,4
corresponding month of previous year = 100	A	B	104,2	104,3	104,0	103,8	103,4	103,3	102,8	102,5	102,2	102,2
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	158,7	164,6	164,7	157,9	151,5	145,5	143,2	142,1	142,9	142,1	144,3	150,3
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	A	B	162,7	155,1	146,8	139,6	137,4	136,9	136,8	136,9	139,4	143,6
Stoпа bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	13,7	14,1	14,1	13,6	13,1	12,7	12,5	12,4	12,4	12,4	12,5	13,1
Registered unemployment rate ^a (in %)	A	B	13,9	13,3	12,7	12,1	12,0	12,0	11,9	12,0	12,2	12,5
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	4496	6296	8150	8617	7159	7617	7365	6929	8261	7502	5584	3886
Job offers declared during a month	A	B	6734	7118	7338	6671	5226	7088	5559	5414	4352	3528
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	55	38	34	31	32	29	28	26	25	28	34	49
Registered unemployed persons per job offer ^a	A	B	32	31	25	22	25	21	24	26	32	42
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	3195,75	3098,74	3351,08	3358,31	3731,70	3321,00	3337,89	3509,17	3400,45	3312,39	3652,98	3890,11
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)	A	B	3515,76	3560,52	3393,74	3970,17	3513,55	3735,44	3468,51	3467,91	3850,36	4062,09
poprzedni miesiąc = 100	87,4	97,0	108,1	100,2	111,1	89,0	100,5	105,1	96,9	97,4	110,3	106,5
previous month = 100	A	B	109,0	101,3	95,3	117,0	88,5	106,3	92,9	100,0	111,0	105,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ...	102,8	102,4	107,5	102,2	114,8	92,9	103,2	105,8	105,5	103,9	102,8	106,4
corresponding month of previous year = 100	A	B	104,9	106,0	90,9	119,5	105,3	106,4	102,0	104,7	105,4	104,4

a Stan w końcu okresu. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.) SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

Wyszczególnienie Specification	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010												
B – 2011												
Wskaźnik cen: Price indices of:												
towarów i usług konsumpcyjnych ^a ; consumer goods and services ^a :												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A			103,1			102,7			102,4			103,3
corresponding period of previous year = 100 B			104,4			104,8			104,3			104,7
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:												
poprzedni miesiąc = 100 A	108,3	95,5	93,9	101,1	104,8	110,0	103,6	124,2	107,9	100,4	102,6	111,5
previous month = 100 B	113,4	105,4	94,7	106,7	101,2	102,8	82,7	94,1	101,0	97,2	98,3	102,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ... A	104,2	87,9	83,8	86,2	88,3	91,6	110,1	152,1	158,1	158,8	167,6	180,4
corresponding month of previous year = 100 ... B	189,0	208,7	210,4	222,0	214,5	200,4	159,9	121,1	113,4	109,8	105,1	96,7
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):												
poprzedni miesiąc = 100 A	100,9	106,3	93,0	97,9	99,3	100,2	99,3	99,5	105,2	98,2	101,8	110,6
previous month = 100 B	98,2	103,9	110,4	102,2	98,8	96,4	102,8	111,6	97,7	100,8	101,5	102,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ... A	107,3	108,8	94,6	92,5	92,0	95,3	97,5	94,0	105,2	109,3	101,4	111,8
corresponding month of previous year = 100 ... B	108,8	106,4	126,3	131,7	131,0	126,0	130,4	146,2	135,8	139,4	139,0	128,3
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:												
poprzedni miesiąc = 100 A	94,3	97,6	99,3	98,0	96,9	116,4	98,0	108,6	91,9	94,0	98,0	92,2
previous month = 100 B	99,7	97,8	108,7	108,0	100,5	101,0	102,8	104,1	105,5	98,1	107,2	112,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ... A	84,3	94,4	89,9	83,4	79,0	86,8	87,1	99,2	95,6	91,8	86,7	83,8
corresponding month of previous year = 100 ... B	88,6	88,8	97,2	107,2	111,1	96,4	101,2	97,0	111,4	116,3	127,2	154,6

a W kwartale.

a In the quarter.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.) SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

Wyszczególnienie Specification	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
A – 2010												
B – 2011												
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny 1 kg żyta w skupie	A 13,3	12,6	12,9	12,6	12,2	13,0	12,3	11,2	8,6	7,6	7,0	6,3
<i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to price per kg of rye</i>	B 4,9	4,7	5,2	5,6	5,7	6,0	6,0	7,0	6,3	6,5	7,3	7,4
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>												
poprzedni miesiąc = 100	A 102,1	99,0	117,4	94,1	103,7	104,7	90,4	95,6	119,9	101,1	94,3	92,5
<i>previous month = 100</i>	B 95,5	105,0	115,6	91,6	104,3	98,8	93,0	99,8	120,0	100,7	103,0	86,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ...	A 122,8	119,5	121,4	116,0	125,7	118,4	111,5	114,3	109,5	109,0	103,6	109,5
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B 104,0	110,2	107,5	104,4	107,3	101,4	103,7	107,3	104,8	103,6	113,2	105,1
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>												
poprzedni miesiąc = 100	A 35,2	90,3	134,2	108,9	111,5	148,8	85,4	124,5	97,9	115,4	90,0	129,9
<i>previous month = 100</i>	B 31,7	128,5	124,7	113,7	130,6	118,6	99,1	96,4	119,6	103,3	96,1	140,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ...	A 87,3	79,9	87,1	81,0	81,5	101,6	85,8	113,7	90,2	98,8	118,7	108,2
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B 97,4	138,6	128,8	134,5	157,5	125,5	145,7	112,9	137,9	123,3	131,7	142,0
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A 1322	2146	3319	4353	5258	6192	7616	8501	9958	10621	11712	12746
<i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	B 828	1447	2041	3307	3932	4669	5561	6264	7017	8251	9151	10564
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A 75,0	70,8	66,4	69,9	74,0	73,7	80,9	84,1	92,5	90,5	92,2	90,1
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B 62,6	67,4	61,5	76,0	74,8	75,4	73,0	73,7	70,5	77,7	78,1	82,9

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)

SELECTED DATA ON DOLNOŚLĄSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

Wyszczególnienie Specification	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): Retail sale of goods ^a (current prices):												
poprzedni miesiąc = 100	78,0	94,7	124,9	94,2	101,1	104,9	101,6	101,4	103,9	104,9	89,6	119,2
previous month = 100	71,3	106,2	121,1	101,9	97,8	98,8	98,6	104,3	103,6	106,3	90,3	118,7
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 ...	104,8	104,2	111,8	97,5	102,4	110,3	106,9	111,1	113,8	109,1	110,9	109,3
corresponding month of previous year = 100	99,9	112,0	109,7	118,7	114,8	108,2	104,9	107,9	107,6	109,1	110,0	109,5
Podmioty gospodarki narodowej ^b	317817	318659	320286	321521	323048	324556	325718	327186	328421	329686	330644	331247
Entities of the national economy ^b	331169	331634	331929	326139	326164	326885	327360	327785	328207	328417	328314	327625
w tym spółki handlowe	23303	23417	23600	23756	23864	24004	24126	24252	24374	24492	24625	24782
of which commercial companies	24911	25067	25065	25197	25354	25512	25655	25792	25923	26043	26205	26387
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	6378	6398	6411	6428	6435	6446	6463	6481	6490	6497	6515	6521
of which with foreign capital participation	6533	6556	6539	6547	6563	6579	6593	6602	6613	6626	6651	6667
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^c (w %): Profitability rate of turnover in enterprises ^c (in %):												
brutto	6,8	.	.	8,1	.	.	7,4	.	.	7,5
gross	10,4	.	.	11,2	.	.	11,4	.	.	11,9
netto	5,5	.	.	6,8	.	.	6,1	.	.	6,2
net	8,5	.	.	9,4	.	.	9,6	.	.	9,9
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	1667,2	.	.	4200,7	.	.	6660,8	.	.	10294,9
Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)	1803,6	.	.	4209,2	.	.	6579,9	.	.	10495,7
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	102,4	.	.	107,6	.	.	113,3
corresponding period of previous year = 100 (current prices)	108,2	.	.	100,2	.	.	98,8	.	.	102,0

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.

c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of the end of the period.

c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.

URZĄD STATYSTYCZNY WE WROCŁAWIU
50-950 Wrocław, ul. Olawska 31

e-mail: sekretariatUSWRO@stat.gov.pl
<http://www.stat.gov.pl/wroc>

PUBLIKACJE Z WYNIKAMI POWSZECHNEGO SPISU ROLNEGO 2010 I NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011 PRZEWDZIANE DO WYDANIA W 2012 R.

Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie dolnośląskim (czerwiec 2012 r.)

Analiza zbiorowości gospodarstw rolnych z uwzględnieniem m.in. cech użytkownikó w gospodarstw rolnych, struktury dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem, grup obszarowych użytków rolnych, rodzaju prowadzonej działalności, skali upraw, natężenia chowu, wyposażenia gospodarstw w ciągniki i maszyny rolnicze, zasobów pracy, metod produkcji rolnej, typów rolniczych i wielkości ekonomicznej.

Przekroje: formy własności, wybrane informacje wg podregionów i powiatów.

Podstawowe informacje według podregionów, powiatów i gmin województwa dolnośląskiego (czerwiec 2012 r.)

Podstawowe informacje o liczbie i strukturze gospodarstw rolnych, możliwościach produkcyjnych gospodarstw rolnych (użytkowanie gruntów, jakość użytków rolnych), skali upraw rolnych i ogrodniczych, pogłowiu zwierząt gospodarskich.

Przekroje: województwo, podregiony, powiaty i gminy.

Raport z wyników w województwie dolnośląskim (lipiec/sierpień 2012 r.)

Podstawowe wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 w następujących obszarach tematycznych: ludność, stan i struktura demograficzno-społeczna, wybrane aspekty charakterystyki ekonomicznej (aktywność zawodowa i bezrobocie, źródła utrzymania), migracje zagraniczne i wewnętrzne ludności województwa, gospodarstwa domowe i rodziny, zasoby budynkowo-mieszaniowe. Wybrane informacje w porównaniu z wynikami NSP 2002.

Przekroje: miasta, wieś, podregiony, wybrane podstawowe informacje dla powiatów.

Ludność w województwie dolnośląskim. Stan i struktura demograficzno-społeczna (listopad/grudzień 2012 r.)

Informacje o liczbie i strukturze ludności wg płci i wieku oraz wg stanu cywilnego prawnego. Ponadto informacje o stanie cywilnym faktycznym, w tym o osobach pozostających w związkach partnerskich (nieformalnych) oraz o małżeństwach będących w separacji. Dane o poziomie wykształcenia osób, źródłach utrzymania oraz wybrane informacje o osobach niepełnosprawnych

oraz o migracjach ludności, a także dane o obywatelstwie oraz przynależności narodowo-etnicznej i wyznaniowej mieszkańców województwa. Wybrane informacje w porównaniu z wynikami NSP 2002.

Przekroje: miasta, wieś, podregiony, wybrane podstawowe informacje dla powiatów.

Aktywność ekonomiczna ludności w województwie dolnośląskim (grudzień 2012 r.)

Charakterystyka ludności w wieku 15 lat i więcej z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy w województwie: pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo oraz podstawowe wskaźniki rynku pracy wg cech demograficzno-społecznych osób (płeć, grupy wieku, poziom wykształcenia). Dodatkowo przekroje uwzględniają: dla pracujących – charakterystykę głównego i dodatkowego miejsca pracy, dla bezrobotnych – długość okresu poszukiwania pracy i przyczyny bezrobocia, dla biernych zawodowo – przyczyny bierności. Wybrane informacje w porównaniu z wynikami NSP 2002.

Przekroje: miasta, wieś, podregiony, wybrane podstawowe informacje dla powiatów.

Zamieszkane budynki w województwie dolnośląskim (październik/listopad 2012 r.)

Charakterystyka zamieszka nych budynków w zakresie: rodzaju i typu budynków (mieszkalne – jednorodzinne, wielomieszaniowe, niemieszkalne, zbiorowego zakwaterowania), liczby mieszkań oraz ich powierzchni, własności, roku oddania budynku do użytkowania oraz wyposażenia w urządzenia takie jak: wodociąg, kanalizacja, centralne ogrzewanie oraz gaz z sieci. Wybrane informacje w porównaniu z wynikami NSP 2002.

Przekroje: miasta, wieś, podregiony, wybrane podstawowe informacje dla powiatów.

Mieszkania w województwie dolnośląskim (grudzień 2012 r.)

Charakterystyka mieszkań w zakresie: liczby mieszkań zamieszka nych w podziale na stałe oraz czasowo zamieszka ne, własności, powierzchni użytkowej, liczby pokoi oraz izb, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne takie jak: wodociąg, gaz z sieci, a także dostępności łazienki, ustępu spłukiwanego wodą bieżącą oraz sposobu ogrzewania mieszkania. Wybrane informacje w porównaniu z wynikami NSP 2002.

Przekroje: miasta, wieś, podregiony, wybrane podstawowe informacje dla powiatów.